

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**ORTAÖĞRETİM 9.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SEÇMELİ
DERS TERCİHLERİNE REHBER ÖĞRETMENLERİN
ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

Hazırlayan

İsmail ASLANTAŞ

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Abdullah IŞIKLAR

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Ekim 2011

KAYSERİ

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**ORTAÖĞRETİM 9.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SEÇMELİ
DERS TERCİHLERİNE REHBER ÖĞRETMENLERİN
ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

Hazırlayan

İsmail ASLANTAŞ

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Abdullah IŞIKLAR

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Ekim 2011
KAYSERİ

Yrd.Doç.Dr. Abdullah IŞIKLAR danışmanlığında **İsmail ASLANTAŞ** tarafından hazırlanan “**Ortaöğretim 9.Sınıf Öğrencilerinin Seçmeli Ders Tercihlerine Rehber Öğretmenlerin Etkisinin İncelenmesi** ” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında **yüksek lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

22/11/2011

JÜRİ:

Danışman :Yrd.Doç.Dr. Abdullah IŞIKLAR

Üye :Doç.Dr. Mustafa ŞANAL

Üye :Yrd.Doç.Dr. Mustafa DURMUŞÇELEBİ

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun ..06/12/2011 tarih ve ....23..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

06/12/2011

ÖNSÖZ

Bu çalışmamda, yardım ve desteğini esirgemeyen tez danışmanım sayın Yrd.Doç.Dr. Abdullah IŞIKLAR'a, anket uygulamam sırasında yardımcı olan tüm öğretmen ve idareci arkadaşlarıma teşekkür eder, şükranlarımı sunarım.

Çalışmam sırasında desteğini hiç esirgemeyen maddi ve manevi olarak beni hep destekleyen, sıkıntılı anlarımı anlayışla karşılayan değerli eşim Selcan ASLANTAŞ'a teşekkür eder, en içten sevgilerimi sunarım.

İsmail ASLANTAŞ

Ortaöğretim 9.Sınıf Öğrencilerinin Seçmeli Ders Tercihlerine Rehber Öğretmenlerin Etkisinin İncelenmesi

İsmail ASLANTAŞ

**Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi, Ekim 2011
Danışman: Yrd.Doç.Dr. Abdullah IŞIKLAR**

ÖZET

Bu araştırmada ortaöğretim 9.sınıf öğrencilerinin seçmeli ders tercihlerinde rehber öğretmenlerin ne ölçüde etki ettikleri incelenmiştir. Araştırmada öğrencilerin seçmeli ders tercihlerine etki edebilecek çeşitli demografik değişkenler arasındaki ilişkiler de araştırılmıştır.

Bu amaçla öğrencilerin seçmeli ders tercihlerine etki edebilecek unsurları belirlemeye yönelik bir anket geliştirilmiş ve geliştirilen anketin rastgele seçilen okullardaki 9.sınıf öğrencilere uygulanması sonucu elde edilen verilerin, bazı demografik özellikler arasında ilişki ve farklarının ortaya koyulması yoluyla ortaöğretim 9.sınıf öğrencilerinin seçmeli ders tercihinine etki edebilecek unsurlar açıklanmaya çalışılmıştır.

Araştırmaya çeşitli türdeki 6 ortaöğretim kurumundan 325 öğrenci katılmıştır. Anketler okullara bizzat gidilerek yapılmış ve gerekli yerlerde öğrencilere açıklamalarda bulunulmuştur. Anket 18 sorudan oluşmaktadır.

Araştırma sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

1. Rehber öğretmenlerin ders seçimine etkisinde kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır.
2. Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının öğrenim gördükleri lise türüne göre anlamlı düzeyde farklı olduğu görülmüştür. Rehber öğretmenlerin genel lise öğrencilerinin ders seçimine etkisi meslek lisesi öğrencilerin ders seçimine etkisinden; meslek lisesi öğrencilerinin ders seçimine

etkisi de Anadolu lisesi öğrencilerinin ders seçimine etkisinden anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır.

3. Başarı düzeyleri farklı olan öğrencilerin rehber öğretmenlerinin ders seçimine etkileri arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır.
4. Erkek rehber öğretmenlerin öğrencilerin ders seçimine etkisi kadın rehber öğretmenlerin ders seçimine etkisinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.
5. Rehber öğretmenlerin öğrencilerin ders seçimine etkisinin rehber öğretmenlerin yaşlarına göre anlamlı düzeyde farklı olduğu görülmüş, 22-30 yaş arası rehber öğretmenlerin 31-40 yaş arası rehber öğretmenlerden ve 41 yaş ve üzeri rehber öğretmenlerden anlamlı düzeyde daha etkili oldukları görülmüştür.
6. Rehber öğretmenlerin öğrencilerin ders seçimine etkisinin öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumuna göre anlamlı düzeyde farklı olduğu görülmüştür. Ailesinin aylık geliri 750 TL'den az olan öğrencilerin ders seçimine rehber öğretmenlerin etkisi, ailesinin aylık geliri 1501-2000 TL arası olan öğrencilerden anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır.
7. Rehber öğretmenlerin ders seçimine etkisi öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklı olmadığı görülmüştür.
8. Rehber öğretmenlerin öğrencilerin ders seçimine etkisinin annelerinin eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklı olduğu görülmüştür. Annesi ilköğretim mezunu olan öğrencilerin ders seçimine rehber öğretmenlerin etkisi, annesi lise mezunu olan öğrencilerden anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır.

Anahtar kelimeler: rehberlik hizmetleri, rehber öğretmen, seçmeli ders, ortaöğretim

The Research On The Guidance/Counselor Teachers' Role In The Elective Course Preferences Of 9th Year Students In Secondary School

İsmail ASLANTAŞ

Erciyes University, Graduate School of Educational Sciences

M.Sc. Thesis, October 2011

Supervisor: Asst.Prof.Dr. Abdullah İŞIKLAR

ABSTRACT

In this study, the influence and extent of guidance/counselor teachers' role in the elective course preferences of 9th year students in secondary schools were examined. The relationships between various demographic variables that influence their preferences were also investigated.

In this regard, a survey was developed in order to identify the factors that may affect the elective course preferences of students and was performed on 9th year students from randomly selected schools. The factors that may influence the elective course preferences of the 9th year students were explained through the relationship between certain demographic characteristics and differences which are obtained from the results of the survey data.

325 students from various types of 6 secondary education institutions participated in the study. The surveys were taken by visiting the institutions personally and explanations were made to the students when necessary. The survey consists of 18 questions.

The following findings were reached as a result of the research.

1. There are no significant differences found in the influence of guidance/counselor teachers on selecting courses between male and female students.
2. It was observed that the students' perceptions about the influence of guidance/counselor teachers on selecting courses are significantly different based on the type of high school they attended. The influence of

guidance/counselor teachers on selecting courses was significantly higher in regular high school students than vocational high school students. It was also significantly higher in vocational high school students than Anatolian high school students.

3. It was observed that there was no significant difference in the influence of guidance/counselor teachers on selecting courses depending on current success levels of students.
4. It was observed that the influence of male guidance/counselor teachers on selecting courses is significantly higher than female guidance/counselor teachers.
5. It was observed that there is significant difference in terms of guidance/counselor teachers age and their influence on selecting courses. It was observed that the guidance/counselor teachers between the ages of 22-30 are significantly more effective than between the ages of 31-40 years and 41 years of age and older.
6. It was observed that there are significant differences in the influence of guidance/counselor teachers on selecting courses depending on the economic status of students' families. The influence of guidance/counselor teachers on selecting courses was significantly higher in students whose family's monthly income less than 750TL than the students whose family's monthly income of between 1501-2000TL.
7. It was observed that there was no significant difference in influence of guidance/counselor teachers on selecting courses depending on students' father's education level.
8. It was observed that there are significant differences in influence of guidance/counselor teachers on selecting courses depending on the education level of the students. The influence of guidance/counselor teachers on selecting courses was significantly higher in students whose mothers are primary school graduates than the students whose mothers are high school graduates.

Keywords: counseling services, guidance/counselor teacher, elective course, secondary school.

İÇİNDEKİLER

ONAY:.....	II
ÖNSÖZ.....	III
ÖZET.....	IV
ABSTRACT.....	VI
İÇİNDEKİLER.....	VIII
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XI
TABLOLAR LİSTESİ.....	XII
KISALTMALAR.....	XIV
1.BÖLÜM.....	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Problem Durumu.....	10
1.2 Alt Problemler.....	10
1.3 Araştırmanın Amacı.....	10
1.4 Araştırmanın Önemi.....	11
1.5 Varsayımlar.....	12
1.6 Araştırmanın Sınırlılıkları.....	12
1.7 Tanımlar.....	12
2.BÖLÜM.....	14
2 KURAMSAL ÇERÇEVE.....	14
2.1 PDR Hizmetlerinin Ülkemizdeki Tarihsel Gelişimi.....	14
2.2 Eğitim Kademelerine Göre Gelişimsel Rehberlik Hizmetleri.....	18
2.2.1 Okul Öncesi Eğitimde Rehberlik.....	18
2.2.2 İlköğretimde Rehberlik Hizmetleri.....	19
2.2.3 Ortaöğretimde Rehberlik Hizmetleri.....	20
2.2.4 Yükseköğretimde Rehberlik Hizmetleri.....	22
2.3 Gençlik ve Ergenlik.....	23
2.4 Ortaöğretim Dönemindeki Gençlerin Gelişim Özellikleri.....	29
2.5 Okul Psikolojik Danışmanının Rol ve Görevleri.....	31
2.6 İlgili Araştırmalar.....	35

3.BÖLÜM	41
3 YÖNTEM	41
3.1 Araştırmanın Modeli	41
3.2 Evren ve Örneklem	41
3.3 Verilerin Toplanması	41
3.4 Ölçme Aracının Geliştirilmesi	42
3.5 Verilerin Analizi	43
4.BÖLÜM	45
4 BULGULAR VE YORUMLAR.....	45
4.1 Katılımcıların Kişisel Özellikleri	45
4.2 Katılımcıların Lisedeki Ders Seçimlerine İlişkin Bulgular.....	51
4.3 Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının öğrencilerin cinsiyetlerine göre karşılaştırılması	53
4.4 Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının öğrencilerin öğrenim gördükleri lise türüne göre karşılaştırılması	54
4.5 Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının öğrencilerin başarı düzeylerine göre karşılaştırılması.....	55
4.6 Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının rehber öğretmenin cinsiyetine göre karşılaştırılması	55
4.7 Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının rehber öğretmenin yaşına göre karşılaştırılması.....	56
4.8 Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının ailenin ekonomik durumuna göre karşılaştırılması.....	57
4.9 Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının baba eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	58
4.10 Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının anne eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	59
5.BÖLÜM	60
5 SONUÇ ve ÖNERİLER.....	60
5.1 Sonuçlar	60
5.1.1 Katılımcıların Özelliklerine Göre Alınan Sonuçlar	60
5.1.2 Rehber Öğretmenlerin Ders Seçimi Etkisine Yönelik Öğrenci Algılarının Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar.....	61
5.1.3 Rehber Öğretmenlerin Ders Seçimine Etkisine Yönelik Öğrenci Algılarının Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Lise Türüne Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar	61
5.1.4 Rehber Öğretmenlerin Ders Seçimi Etkisine Yönelik Öğrenci Algılarının Öğrencilerin Başarı Düzeylerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar	61

5.1.5	Rehber Öğretmenlerin Ders Seçimi Etkisine Yönelik Öğrenci Algılarının Rehber Öğretmenin Cinsiyetine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar	62
5.1.6	Rehber Öğretmenlerin Ders Seçimi Etkisine Yönelik Öğrenci Algılarının Rehber Öğretmenin Yaşına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar	62
5.1.7	Rehber Öğretmenlerin Ders Seçimi Etkisine Yönelik Öğrenci Algılarının Ailenin Ekonomik Duruna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar	62
5.1.8	Rehber Öğretmenlerin Ders Seçimi Etkisine Yönelik Öğrenci Algılarının Baba Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar	62
5.1.9	Rehber Öğretmenlerin Ders Seçimi Etkisine Yönelik Öğrenci Algılarının Anne Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar	63
5.2	Öneriler	63
KAYNAKÇA.....		65
EKLER.....		74
Ek-1: Anket.....		74
Ek-2 Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi		76
ÖZGEÇMİŞ		105

ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>Sayfa No:</u>
Şekil 1. Mesleki Bilgi Sisteminin Hedef Kitlesi	5
Şekil 2. Ergenlik Çağının Dönemleri	26
Şekil 3. Gelişim Görevlerini Etkileyen Faktörler	30
Şekil 4. Rehberliğin Nihai Amacı	33

TABLOLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa No:</u>
Tablo 1: Ölçeğe ait güvenilirlik ve geçerlilik analizi sonuçları.....	44
Tablo 2: Katılımcıların “Cinsiyet”lerine göre frekans ve yüzdeler dağılımları.....	45
Tablo 3: Katılımcıların “Baba Eğitim Durumu”na göre frekans ve yüzdeler dağılımı.....	46
Tablo 4: Katılımcıların “Anne Eğitim Durumu”na göre frekans ve yüzdeler dağılımı.....	47
Tablo 5: Katılımcıların “Aile Ekonomik Durumu”na göre frekans ve yüzdeler dağılımı.....	48
Tablo 6: Katılımcıların “Okuduğu Lise Türü”ne göre frekans ve yüzdeler dağılımı.....	48
Tablo 7: Katılımcıların “Lise 9.sınıf Not Ortalaması”na ilişkin frekans ve yüzdeler dağılımı.....	49
Tablo 8: Katılımcıların “Rehber Öğretmenin Cinsiyeti”ne göre frekans ve yüzdeler dağılımları.....	50
Tablo 9: Katılımcıların “Rehber Öğretmenin Yaşı”na göre frekans ve yüzdeler dağılımı.....	50
Tablo 10: Katılımcıların lisedeki ders seçimlerine ilişkin görüşleri.....	51
Tablo 11: Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının öğrencilerin cinsiyetlerine göre karşılaştırılması.....	53
Tablo 12: Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının öğrencilerin öğrenim gördükleri lise türüne göre karşılaştırılması.....	54
Tablo 13: Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının öğrencilerin başarı düzeylerine göre karşılaştırılması.....	55
Tablo 14: Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının rehber öğretmenin cinsiyetine göre karşılaştırılması.....	55
Tablo 15: Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının rehber öğretmenin yaşına göre karşılaştırılması.....	56
Tablo 16: Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının ailenin ekonomik durumuna göre karşılaştırılması.....	57

Tablo 17:	Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının baba eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	58
Tablo 18:	Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının anne eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	59

KISALTMALAR

TTK	:	Talim ve Terbiye Kurulu
MEB	:	Milli Eğitim Bakanlığı
PDR	:	Psikolojik Danışma ve rehberlik
YÖK	:	Yükseköğretim Kurulu
MEŞ	:	Milli Eğitim Şurası
RAM	:	Rehberlik ve Araştırma Merkezi
MBS	:	Mesleki Bilgi Sistemi

1.BÖLÜM

1. GİRİŞ

Ortaöğretim, öğrencilere asgarî ortak bir genel kültür vermek, birey ve toplum sorunlarını tanıtmak ve çözüm yolları aramak, ülkenin sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak bilinci kazandırarak öğrencileri ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda yükseköğretime, hem yükseköğretime hem mesleğe veya hayata ve iş alanlarına hazırlamayı amaçlayan eğitim kademesidir (Kayapınar, 2006:11). Ortaöğretim okulları, ilköğretime dayalı en az 4 yıllık öğretim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarıdır. Bu kurumlar, ülkemizde Genel Lise, Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, Öğretmen Lisesi, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Akşam Lisesi, ayrıca Mesleki ve Teknik Liseler (Anadolu Teknik Liseleri, Endüstri Meslek Liseleri, Kız Meslek Liseleri gibi) olmak üzere çeşitlilik gösterir. Gerek süre açısından gerekse programlar açısından farklılık gösteren bu kurumlarda öğrenciler, milli eğitimin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak, asgari ortak bir genel kültür ile birlikte, ilgi ve yeteneklerine göre "yüksek öğretime", "hem mesleğe, hem de yüksek öğretime" veya "hayata ve iş alanlarına" hazırlanırlar (Kızıl, 2007:17).

Ortaöğretim dönemi, Talim ve Terbiye Kurulunun (TTK) 07.06.2005 tarih ve 184 sayılı kararı ile üç yıllık mesleki ve teknik liseler ile genel liselerin eğitim ve öğretim süresinin 2005-2006 öğretim yılından itibaren kademeli olarak 4 yıla çıkartılmıştır.

Ortaöğretim kurumları, çeşitli programlar uygulayan yaklaşık 80 civarında liseden meydana gelmektedir. Ortaöğretim Genel Müdürlüğünün 2008/81 nolu genelgesiyle ortaöğretimde okul çeşitliliği azaltılmış ve 79 olan okul çeşidi mevcut programlarını

sürdürmeye devam ederek tabela bazında 15 okul ismi olacak şekilde düzenleme yapılmıştır. Belli bir programa ağırlık veren bu okullara fen lisesi, anadolu lisesi, sosyal bilimler lisesi, genel lise, teknik ve endüstri meslek lisesi, sağlık meslek lisesi, ticaret meslek lisesi, imam hatip lisesi vb. gibi eğitim dallarını belirleyen adlar verilmiştir. Bu genelge ile,

- a) Ortaöğretim Genel Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyetini sürdüren genel lise, fen lisesi, sosyal bilimler lisesi ve Anadolu lisesinin mevcut durumlarıyla eğitim öğretimlerini sürdürmeleri, Anadolu güzel sanatlar liseleri ile spor liselerinin güzel sanatlar ve spor lisesi adı altında birleştirilerek 6 okul çeşidinin 5'e indirilmesi;
- b) Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne bağlı olarak 35 ad altında faaliyetini sürdüren meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarının teknik ve endüstri meslek lisesi adı altında birleştirilerek 1'e indirilmesi,
- c) Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne bağlı olarak 22 ad altında faaliyetini sürdüren meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarının kız teknik ve meslek lisesi adı altında birleştirilerek 1 "e indirilmesi,
- d) Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyetini sürdüren Anadolu otelcilik ve turizm meslek liselerinin adının otelcilik ve turizm meslek lisesi olarak değiştirilmesi, ticaret meslek lisesi, Anadolu ticaret meslek lisesi, adalet meslek lisesi ve Anadolu iletişim meslek lisesinin ticaret meslek lisesi adı altında birleştirilerek 5 okul çeşidinin 2"ye indirilmesi,
- e) Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğüne bağlı Anadolu öğretmen liselerinin mevcut durumları ile eğitim öğretimlerini sürdürmesi,
- f) Din Öğretimi Genel Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyetini sürdüren imam hatip lisesi ve Anadolu imam hatip lisesinin imam hatip lisesi adı altında birleştirilerek 2 okul çeşidinin 1 "e indirilmesi,
- g) Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyetini sürdüren ortopedik engelliler meslek lisesi ile işitme engelliler meslek lisesinin özel eğitim meslek lisesi adı altında birleştirilerek 2 okul çeşidinin 1'e indirilmesi,

- h) Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığına bağlı olarak faaliyetini sürdüren 4 ortaöğretim kurumunun sağlık meslek lisesi adı altında birleştirilerek okul çeşidinin l'e indirilmesi,
- i) Mesleki ve Teknik Öğretim Dairelerine bağlı olarak faaliyetini sürdüren çok programlı liseler ile mesleki ve teknik eğitim merkezlerinin mevcut durumları ile eğitim öğretimlerini sürdürmesi gerekli ve uygun görülmüştür.

Uygulamaya 2009-2010 eğitim-öğretim yılından itibaren 9'uncu sınıftan başlamak üzere kademeli olarak geçilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığının 2010 yılında yayınlamış olduğu sınıf geçme ve sınav yönetmeliği öğrencilerin okullar ve programlar arası yatay ve dikey geçişlerine imkân vermektedir. Ancak, merkezi sınavla öğrenci alan ortaöğretim kurumları arasında geçişler oldukça sınırlıdır. Ortaöğretim okullarını başarıyla tamamlayan öğrencilere “Lise Diploması” verilir. Lise veya dengi okulları bitirenler, yüksek öğretim kurumlarına girmek için aday olmaya hak kazanırlar. Bu sistemde öğrencinin sınıf geçmesi, o sınıfta aldığı bütün derslerden başarılı olmasına ya da yılsonu başarı ortalamasına göre belirlenir. Öğrenciler, onuncu sınıftan itibaren ilgi, yetenek ve derslerdeki başarı durumlarına göre alanlara ya da istedikleri okullara yönelirler. Rehberlik faaliyetlerinin ana çatısını bireye yön gösterme ve yardım etme fonksiyonları oluşturmaktadır. Bireyin eğitim süreci içerisinde kişisel bir takım özelliklerini belirlemeye çalışmasında, yön gösterici ve bütünleyici etkisini ortaya koyan rehberlik çalışmaları, öğrencilerin seçimlerinde de önemli rol oynamaktadır. Bu açıdan yaklaşıldığında, bu çalışmanın sonucunda elde edilen bulgular, ortaöğretim çağındaki bireylerin gelecekteki yaşamlarında büyük önem taşıyan ve mesleki kariyerlerinin ilk adımı sayılabilecek alan seçimi üzerinde etkili olacak nitelikte olup, rehberlik çalışmalarının etkisini belirlemede, uygulayıcılara kaynak teşkil edebilecek bir rol de sergileyebilecektir.

Ülkemizdeki mesleki rehberlik alanında yapılan önemli bir gelişme de Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünün interaktif ortamda hazırlamış olduğu ulusal mesleki bilgi sistemi (MBS)'dir. Mesleki bilgi sisteminin amacı öğrencilere; kendisini tanıma, yeteneklerini fark etme, meslek seçimi, iş değiştirme gibi konularda destek olmaktır. Bu sistem, yaşam boyu sürecek öğrenme ve

gelişim yolculuğunda öğrencilere yol gösterecek ve rehberlik edecektir. Mesleki Bilgi sistemi,

- Nasıl bir işim olsun?
- Ben hangi işleri yapabilirim?
- İstedğim işi yapabilmek için nasıl bir eğitim almalıyım?
- İlgilerim, yeteneklerim nelerdir?
- Hayalimdeki meslek için hangi okullara gitmeliyim?
- Mesleğimi belirlerken nelere dikkat etmeliyim?
- İşimi değiştirmek için neler yapmalıyım?
- Özgeçmişimi nasıl yazabilirim?
- Bir işe nasıl başvurabilirim?
- Daha iyi bir iş bulabilmek için becerilerimi nasıl ve nerede geliştirebilirim?
- Yaşım ilerledi, yeni mesleki beceriler geliştirebilir miyim?

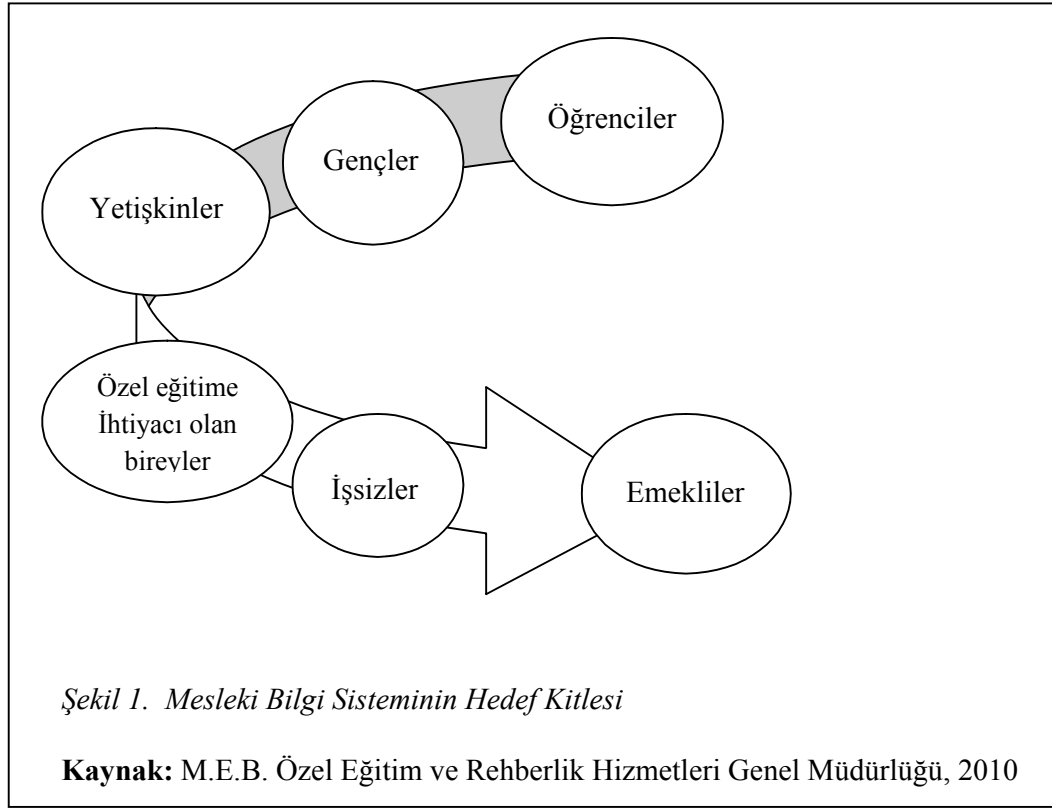
ve bunlara benzer sorulara öğrencilerin cevap bulabileceği bir sistem olarak planlanmıştır. Böylece öğrenciler hedeflerini gerçekleştirme yolunda çeşitli ipuçları kullanarak mesleki gelişim planlarını doğru olarak yapabilir. Buradan edindiği bilgilerden sonra desteğe ihtiyacı olduğunda, okullarındaki rehberlik servislerinden, rehberlik araştırma merkezlerinden ve İŞKUR meslek bilgi merkezlerinden destek alabilirler. Mesleki bilgi sistemi 3 temel alandan oluşmuştur.

1- Eğitim Bölümü

2- İş piyasası bölümü (Mesleki Görünüm)

3- Kendini değerlendirme bölümü

Sistemde her bir bölüme ilişkin bilgilerin bulunduğu linkler yer almakta ve bireyin sistemden nasıl yararlanacağı konusunda bilgi verilmektedir. Öğrenciler, eğitim fırsatlarına ve iş piyasası bilgilerine doğrudan erişebilir. Kendilerini, web tabanlı ölçeklerle değerlendirme sürecinden sonra; mesleki eşleştirme ile meslek seçimlerinde gerçekçi ve hızlı değerlendirmeler yapabilirler. Sistemin hedef kitlesi aşağıdaki gibidir.

Okullarda yapılacak olan mesleki rehberlik etkinliklerinin, çocukların bazı yeteneklerini erken yaşlarda ortaya çıkması nedeniyle mümkün olduğunca erken yaşlarda başlatılması gerekmektedir. Meslek seçme ve yöneltme faaliyetleri sadece sekiz ve dokuzuncu sınıflara özgü bir iş olarak ele alınmamalıdır. Kararın değişebileceği de dikkate alınmalıdır. Bu amaçla mesleki yöneltme faaliyetlerinin “sürekliliği” olan bir plan dahilinde ele alınması gerekmektedir (Özgüven, 1998, 361). MEB Talim Terbiye Kurulu 20.07.2010 tarih ve 76 sayılı kararıyla Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesinde değişik yapmıştır. Bu değişiklik, 2010-2011 öğretim yılından itibaren 9. ve 10. sınıflardan başlamak üzere kademeli olarak uygulanacaktır. 2010-2011 öğretim yılında, 11 ve 12. sınıflarda okumakta olan öğrencilere 11.09.2009 tarih ve 151 sayılı kurul kararı ile kabul edilen haftalık ders çizelgesinin uygulanmasına karar verilmiştir. Bu değişiklikle, haftalık ders çizelgelerinde ortak dersler, alan/dal dersleri (mesleki ve teknik ortaöğretim okullarında) ve seçmeli dersler bölümleri yer almıştır. Ortak dersler, ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerin zorunlu olarak alması gereken derslerdir. Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında mevcut alan/dal derslerinin okutulması esastır. Seçmeli dersler, ortaöğretim öğrencilerinin ilgi ve istekleri ile hedefledikleri

yükseköğretim programlarını dikkate alarak seçebilecekleri derslerdir. Seçmeli dersler, ortaöğretim kurumlarının türüne göre değişiklik göstermektedir. Öğrenciler, bir alt ta okudukları seçmeli dersi ve/veya saatini bir üst sınıfta değiştirebilirler.

Ortaöğretim sistemindeki değişiklik çalışmaları sürmektedir. Gelecekte Milli Eğitim Bakanlığı ortaöğretim kurumlarında okulu erken bitirme, sınıf tekrarı, sorumluluk ve ortalama yükseltme sınavları ile ders saati sürelerinin 45 dakikadan 35 veya 40 dakikaya indirilmesi konusunda bir dizi değişiklik yapmayı planlamaktadır. Başarılı öğrencilerin, öğrenim süreleri 4 yıl olan liseyi bir veya iki dönem erken bitirebilmesine imkân sağlayacak çalışmada, yasal açıdan veya eğitim-öğretimle ilgili diğer konularda bunun sıkıntı yaratıp yaratmayacağı, erken bitiren öğrencilerin üniversite sınavlarına nasıl girebileceği, lise türleri arasında bu konuda dengenin nasıl sağlanacağı gibi konular üzerinde duruluyor. Milli Eğitim Bakanlığı sınıf tekrarı, sorumluluk ve ortalama yükseltme sınavları gibi konularda da öğrencilerin lehine olabilecek düzenlemeler yapmayı planlamaktadır (<http://www.bilginnet.net/ortaogretimde-yapilacak-degisiklikler.html>).

Ortaöğretim dönemi, öğrencinin psikolojik ve fiziksel gelişimi açısından, aynı zamanda mesleki gelişim süreci açısından da sıkıntılı ve karmaşık bir dönemdir. Öğrenci değişim ve uyum sürecine sağlıklı bir uyum gösterebildiği ölçüde gelecek yaşamını planlayarak gerçekçi mesleki kararlar alabilecektir. Öğretmen de bu sürecin sağlıklı geçirilmesinde yardımcı olmak durumundadır (Doğan, 1998:20). Bireyler günlük yaşamlarında irili ufaklı birçok karar verirler. Bu kararlardan bir bölümü günlük ve sıradan olup bireysel yaşamı genellikle fazla etkilemezler. Ancak bireyler zaman zaman yaşamlarını ciddi oranda etkileyecek önemli kararlar da verirler. İnsanoğlunun hayatı boyunca verdiği en önemli iki karardan birisi eşini, diğeri ise işini yani mesleğini seçmesi ya da onu bir mesleğe götürecek eğitim programlarından birine yönelme kararını vermesidir. Bu kararların her ikisi de sonuçları itibariyle son derece yaşamsal olup, ciddi ve bilinçli düşünmeyi gerektirir. Çünkü bu ve benzeri önemli kararların etkileri, bireyin bütün yaşamını kapsayacak ölçüde etkili olabilmektedir. Unutulmamalıdır ki, sağlıklı kararlar bir anlık düşüncenin değil, bir gelişim sürecinin ve sunulması gereken bir dizi yardımın ürünüdür (Pişkin 16/2007, 58). Bu dönemde öğrenciler kendileri için hayati önem arz eden birçok karara imza atmak zorunda kalmaktadır. Öğrenci ortaöğretim hayatı

boyunca; alan seçme, ders seçme, meslek seçme gibi ileriki hayatını doğrudan etkileyebilecek çok önemli kararlar alma sorumluluğunu üstlenecektir. Ülkemizde ortaöğretim dönemi, genellikle 15–19 yaşlar arasındaki öğrencilerden oluşmaktadır. Mesleki gelişim bakımından bu yaş aralığı birçok uzman tarafından meslek seçiminin ilk basamağı olarak tanımlanmaktadır. İnsanın kendini ve çevresindeki fırsatları tanıma ve değerlendirme çabaları okul öncesi dönemden itibaren başlasa da, asıl bu yoldaki çabaların yoğun olduğu dönem 15-19 yaşlar arasına rastlamaktadır (Başkal, 2009:25). Meslek seçimi aşamasında kararsızlık yaşayan öğrencileri tespit ederek bu öğrencilerin kararsızlıkla başa çıkmalarına yardımcı olmak hem mutlu bir nesil yetiştirmek hem de iş verimi açısından önemlidir. Bu nedenle eğitimde yürütülen mesleki rehberlik hizmetlerinin temel amaçlarından birisi de öğrencilere kendi özelliklerine uygun mesleki karar vermelerine yardımcı olmaktır (Çakır, 2004, 3). Psikoanalitik kuramcılara göre meslek seçimi, yaşamın ilk altı yılında geçirilen yaşantılarla belirlenmektedir. Çocukluk döneminde geçirilen yaşantılar bireyin ileriki dönemde yapacağı meslek seçimini de önemli ölçüde etkileyecektir. Bu kuramı benimseyen psikologlar, ergenlerin; yaşamlarında önceki dönemde olduğu gibi ayrılma-bireyselleşme süreci geçirerek berrak ve dengeli bir kimlik kazanabileceklerini ileri sürerler (<http://www.pdr.gen.tr/mesleki-rehberlik/meslek-secimi-ve-gelisimi-ile-ilgili-kuramsal-gorusler/>). Yapılan araştırmalar sonucunda bu dönemde yer alan öğrencilerin çocukluktan yetişkinliğe geçiş sürecinde yaşadıkları fiziksel ve cinsel değişimler, değer ve tutumlardaki değişimler, bir meslek seçme, yaşam felsefesi oluşturma gibi amaçlar doğrultusunda bir takım belirsizlikler ve kararsızlıklar yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Bu nedenle bu dönemin sağlıklı bir biçimde geçirilebilmesi için çeşitli yardım hizmetlerini kapsayan ve aynı zamanda olumlu davranışlar ortaya çıkarmayı hedefleyen bir takım rehberlik faaliyetlerinin yapılmasının gerekliliği fark edilmiştir. Ortaöğretim döneminde rehberlik hizmetlerinin önemi ve gerekçesi bu yaşlardaki öğrencilerin gelişim ihtiyaçlarına ve bu ihtiyaçları karşılamada okuldan beklenen işleve dayanır. Ortaöğretim yılları daha çok ergenlik dönemi kapsamında düşünülebilir. Bilindiği gibi ergenlik dönemi oldukça değişken, kontrolü zor, ön kestirimi güç bir dönemdir. Bu dönem ergenin kendini aradığı, değerler oluşturarak kimliğini belirlemeye çalıştığı bir dönemdir. Bu yüzden oldukça bunalımlı geçen bir dönemin sağlıklı aşılabilmesi, eğitimde öğrenciye yönelik psikolojik hizmetleri zorunlu hale getirir. Bireyin kişisel, eğitsel ve mesleki gelişimi açısından ortaöğretim

döneminde rehberlik hizmetleri yeterli ve kapsamlı olarak sürdürülmelidir (Yeşilyaprak, 2003, 48). Bu bakımdan kişisel ve mesleki rehberlik etkinliklerine ortaöğretim döneminde ağırlık verilmelidir.

Ortaöğretim döneminde, ergenin kişilik bütünlüğünü kazanması, iş dünyasında yetişkinlerin arasında yer almaya hazırlanması, özel yeteneklerinin geliştirilmesi, kendini ifade edebilme becerisi kazanması, yüksek öğrenime hazırlanması gibi işlevler rehberlik faaliyetlerinin bu dönem içerisinde asli amaçlarını oluşturmaktadır (Tan, 1992, 140). Öğrenciye sağlanacak rehberlik hizmetlerinin işlevini tam olarak yerine getirebilmesi bu aşamada önem kazanmaktadır.

Rehberlik hizmetleri verilirken uygulanan yöntem ve tekniklerin öğrencinin kişilik gelişimine ve tercihlerine uygunluğu branş seçiminde de rol oynamaktadır. Ortaöğretim döneminde öğrenci, kendisine sunulan branş/dalı kendi ilgi ve yeteneklerine uygun olanlar arasından seçmek durumundadır. Seçtiği bu branş/dal kendisini bir üst öğrenime hazırlayacaktır. Dolayısıyla önce kendi ilgi, yetenek ve özellikleri hakkında bilgi sahibi olacak, kendini tanıyacak, ayrıca kendi ilgi, yetenek, özellik ve koşullarına uygun üst öğrenim alternatifleri hakkında bilgi edinecektir. Bu doğru ve geçerli bilgiler ışığında geleceğini şekillendirecek olan bir mesleği tercih edebilecektir (Coşkun, 2006:7). Ülkemizde diplomalı işsiz oranının her geçen gün artmakta olması, eğitim sürecindeki öğrencilerin öğrenimlerini tamamladıktan sonra iş bulamama endişesiyle karşı karşıya kalmaları, bunun sonucunda gençlerin stres içine girmeleri, eğitimde mesleki yönlendirmenin yetersiz olması da işsizliğin diğer nedenleri olarak vurgulanmaktadır (Armağan, 1999, 12). Ortaöğretim yıllarında öğrenciye sağlanacak bu mesleki rehberlik hizmeti, ileride onun mesleki gelişimine yardımcı olacaktır. Öğrencilerin mesleki ve kişisel rehberlik hizmetlerine duydukları ilginin önemi bakanlıklarca da vurgulanmıştır. İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programında (2005), rehber öğretmenlerin çalışmalarını kapsayan bir eylem planı bulunmaktadır. Bu plana göre ortaöğretim okulları, haftalık ders çizelgesinde rehberlik çalışmaları için zorunlu bir zaman ayrılarak, öğrencilerin yöneltme ve psikososyal gelişimlerine destek olacak gelişimsel bir rehberlik programının hazırlanması gereği öngörülmüştür (Demirel, 2010, 49).

Ortaöğretim kurumlarındaki rehberlik çalışmalarında grup etkinliklerinin yanı sıra bireysel yaklaşım ve tercihler de önem kazanır. Öğrencinin birey olarak önemsenme ve kabul edilme eğilimi ön plandadır. Bu nedenle okul psikolojik danışmanları öğrencinin ihtiyaç duyduğu bir yetişkinle yakınlaşmasını içeren, özel bir geliştirme fonksiyonunu yerine getirir (Demiç, 2006:10). Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programının hedefi gelişen ve değişen dünyada kendini ve içinde bulunduğu durumu doğru algılayan, kendisi ve çevresiyle barışık, kişisel değerleri ile toplumsal beklentiler arasında bir denge kurabilen, yaşadığı toplumun sorumlu bir üyesi olan, karar verme, sorun çözme, kişiler arası ilişki ve iletişim becerilerine sahip, kapasite ve yeteneklerini en uygun biçimde geliştiren, potansiyelini tam olarak kullanan, başarıyı ve hayat boyu öğrenmeyi amaç edinmiş, araştıran, sorgulayan, üretken ve mutlu, kendini gerçekleştiren bireyler yetiştirilmesine katkı sağlamaktır. Bu hizmetler, okulda bu alanda yeterliliği olan, uzman kişilerin önderliğinde yürütülmelidir. Ancak hizmetlerin yürütülmesinde okul müdürü, müdür yardımcıları ve sınıf rehber öğretmenlerinin yanı sıra diğer öğretmenlerin de işbirliği içerisinde olmaları zorunluluktur. Hizmetlerin gerçekleşmesinde en önemli katkı öğretmenlerden beklenir. Yöneticiler de uygun koşulları sağlayarak hizmetlerin aksamadan sürdürülmesine katkıda bulunurlar (Hıdır, 2010:27). Ortaöğretim çağında öğrenci kendini geliştirme çabası içinde, değişkenlik gösteren bir takım tercihler yapmakta ve kararlar almaktadır. Bu noktada bireyin bilinçli davranmasına, çevreden gelen baskılardan ve çatışmalardan etkilenmemesine yardımcı olma görevini rehber öğretmenler üstlenmektedir. Okul rehberlik uzmanının devreye girmesi ve öğrenciye; yalnız olmadığını, ortaöğretim rehberlik amaçları doğrultusunda yardım alabileceğini anlatması gerekmektedir. Bu yardımların ortaöğretim okullarında hangi düzeyde gerçekleştirilebildiği ise bu araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

Ortaöğretim 9.sınıf öğrencilerinin seçmeli ders tercihlerine rehber öğretmenlerin etkisinin incelendiği bu araştırmanın sonucunda öğrencilere yönelik rehberlik çalışmalarının, seçmeli ders tercihi üzerindeki etkisinin tespitine yönelik çok fazla araştırmanın olmadığı dikkat çekmektedir. Yapılan araştırmanın bu alanda duyulan eksikliğe katkıda bulunacağı, bu önemli gücün hedefine varması için ortaya çıkabilecek yeni yaklaşımlar için yol gösterici olabileceği düşünülmektedir. Yapılan araştırma sonunda ortaya çıkacak bulgular ortaöğretimde sunulan rehberlik programının geliştirilmesi açısından önemlidir.

1.1 Problem Durumu

1.2 Alt Problemler

Araştırmanın genel amacı doğrultusunda aşağıda oluşturulan sorulara cevap aranmıştır:

1. Ortaöğretim 9.sınıf öğrencilerine uygulanan rehberlik hizmetlerinin ders seçimine etkisinde öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı bir fark var mıdır?
2. Ortaöğretim 9.sınıf öğrencilerine uygulanan rehberlik hizmetlerinin ders seçimine etkisinde öğrencilerin okul türlerine göre anlamlı bir fark var mıdır?
3. Ortaöğretim 9.sınıf öğrencilerine uygulanan rehberlik hizmetlerinin ders seçimine etkisinde öğrencilerin başarı düzeyine göre anlamlı bir fark var mıdır?
4. Ortaöğretim 9.sınıf öğrencilerine uygulanan rehberlik hizmetlerinin ders seçimine etkisinde rehber öğretmenin cinsiyetine göre anlamlı bir fark var mıdır?
5. Ortaöğretim 9.sınıf öğrencilerine uygulanan rehberlik hizmetlerinin ders seçimine etkisinde rehber öğretmenin yaşına göre anlamlı bir fark var mıdır?
6. Ortaöğretim 9.sınıf öğrencilerine uygulanan rehberlik hizmetlerinin ders seçimine etkisinde öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre anlamlı bir fark var mıdır?
7. Ortaöğretim 9.sınıf öğrencilerine uygulanan rehberlik hizmetlerinin ders seçimine etkisinde öğrenci ailelerinin eğitim durumlarına göre anlamlı bir fark var mıdır?

1.3 Araştırmanın Amacı

Gelişimsel süreç içerisinde birey çevresi ve yaşamla ilgili pek çok şeyi okullardan öğrenmektedir. Bireyin, ortaya koyduğu ve hedef aldığı birçok olayda karmaşa içerisine düşebileceği yadsınamaz bir gerçektir. Birey, çevresini gözlemleyerek, kendisine ait bir takım özelliklerini pekiştirmekte, ancak kendini gerçekleştirmede yetersiz kalmaktadır. Bu durumda kendisi için önem taşıyan, anne-baba, öğretmenler gibi bireylerinde yardımları yetersiz kalabilmektedir. Bu esnada, devreye okullarda uygulanan rehberlik hizmetleri girmektedir.

Bu araştırmanın amacı:

Farklı türlerdeki okullarda öğrenim gören ortaöğretim 9.sınıf öğrencilerinin ders seçiminde rehber öğretmenlerin etkisini

- Cinsiyet
- Öğrenim gördüğü lise türü
- Başarı düzeyi
- Rehber öğretmenin cinsiyeti
- Rehber öğretmenin yaşı
- Sosyo-ekonomik durum
- Ebeveynin eğitim durumu

değişkenlerine göre anlamlı farklılıkların varlığını araştırmaya yöneliktir.

1.4 Araştırmanın Önemi

Okullarda uygulanmakta olan gelişimsel rehberlik programlarının, öğrenciye yönelik kazanımlarının geniş kapsamlı bir şekilde ele alınması eğitim sisteminin daha işlevsel olması açısından önemlidir. Öğrencilere sunulan rehberlik programının amacına ulaşım ulaşılmadığının ve kazanımların ne derece yerine getirildiğinin tespit edilmesi gereklidir. Bu hem yapılan çalışmaların değerlendirilmesi için hem de bundan sonra yapılacak olan çalışmalar için önem teşkil edebilecektir.

Yapılan araştırma sonunda ortaya çıkacak bulgular ortaöğretim kurumlarında sunulan rehberlik programının tekrar gözden geçirilebilmesi ve uygulanan programın geliştirilebilmesi açısından önemli olması beklenilmektedir.

Araştırma sonunda ortaya çıkan bulguların, tanımlanan rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin öğrencilerin seçmeli ders tercihi açısından ne derece işlevsel olduğunu ortaya koyması beklenilmektedir.

Bu çalışmanın sonucunda elde edilen bulgular, ortaöğretim çağındaki bireylerin gelecekteki yaşamlarında büyük önem taşıyan ve mesleki kariyerlerinin ilk adımı sayılabilecek ders seçimi üzerinde etkili olabilecek bir nitelik taşımakla birlikte,

rehberlik çalışmalarının etkisini belirlemede, uygulayıcılara kaynak teşkil edebilmek gibi bir rol de sergileyebilecektir.

1.5 Varsayımlar

Bu araştırmada aşağıdaki temel varsayımlardan yola çıkılmıştır:

1. Seçilen örneklem evreni temsil edecek büyüklüktedir.
2. Anket uyguladığımız öğrencilerimiz maddeleri doğru, tarafsız ve içtenlikle, hiçbir etki altında kalmadan, objektif olarak cevaplamışlardır.

1.6 Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırmanın verileri 2010-2011 eğitim-öğretim yılı ile sınırlıdır.
2. Araştırmanın örneklemini ortaöğretim 9.sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.
3. Araştırmanın örneklemini; Kayseri ilindeki 6 (altı) ortaöğretim kurumunda öğrenim gören 325 (üç yüz yirmi beş) öğrenci grubu ile sınırlıdır.

1.7 Tanımlar

Rehberlik: Rehberlik, bireylerin kendini anlaması, problemlerini çözmesi, gerçekçi kararlar alması, kapasitelerini geliştirmesi, çevresine dengeli ve sağlıklı bir uyum yapması ve böylece kendini gerçekleştirme için uzman kişilerce yapılan psikolojik yardımdır.

Psikolojik Danışma: Kişinin kendini anlaması ve öğrenmesi için gerçekleştirilmeye çalışılan özel etkileşim sürecidir.

Rehberlik ve Psikolojik Danışma: Kendini, çevresindeki olanakları tanıması, gizil güçlerini geliştirmesi, sorunlarını çözebilmesi ve kendini gerçekleştirme için kişiye, bu işi kendine meslek edinmiş olan uzmanlarca yapılan düzenli bir yardım sürecidir.

Kendini Tanıma: Kişinin, genel ve özel yeteneklerini, ilgilerini, tutum ve davranışlarını, güçlü ya da zayıf yanlarını bilmesidir.

Yetenek: Kişinin doğuştan getirdiği özelliklerin eğitim ve çevre etkisiyle geliştirilmiş kısmına denir.

Seçmeli Ders: Öğrencilerin, öğretim programının zorunlu dersleri dışında kalan kendi isteklerine göre tercih yaptıkları ders yelpazesidir.

2.BÖLÜM

2 KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 PDR Hizmetlerinin Ülkemizdeki Tarihsel Gelişimi

Bu konuda gerekli literatür araştırıldığında, PDR hizmetlerinin ülkemizdeki tarihsel gelişimi 1950’li yıllara dayanmaktadır. 1950’li yıllardan önce de rehberlik hizmeti sayılabacak bir takım gelişmeler olmakla beraber bugünkü anlamda rehberlik anlayışı 1947 Marshall yardımı çerçevesinde başlayan Türk-Amerikan dostluk ilişkilerinin eğitim alanına da yansımalarıyla oluşmuştur. Marshall yardımı çerçevesinde Amerika’ya gruplar halinde öğrenci yollanırken, oradan da Türkiye’ye birçok alanda uzmanlar gelmiştir.

Türk eğitim sisteminde rehberlik, dolayısıyla öğrencilere yönelik psikolojik hizmetler konusunda asıl bilinçli çalışmaların 1950’den sonra başladığını görmekteyiz. 1951-56 yılları, Türk eğitim sisteminde rehberlik ve psikolojik danışma çabaları bakımından çok hareketli bir dönem olmuştur. Türk-Amerikan yardım ve iş birliği çerçevesi dahilinde yurdumuza gelen Amerikalı eğitimci ve psikologlar, Türk eğitim sistemi üzerine yaptıkları inceleme ve eleştirilerde rehberlik ve eğitimde psikolojik hizmetler üzerine eğilmişlerdir (Tan, 1992, 36). Türkiye’nin eğitim sistemini inceleyen Amerikalı uzmanlar tarafından bu konuda Milli Eğitim Bakanlığı’na sunulan raporda: Türk Milli Eğitim Sisteminin, bireysel ayrılıklara yer vermeyen; toplumun ve bireylerin gereksinimlerini karşılayamayan tek tip öğretim programları eleştirilmiştir. Yurtdışından gelen bu uzmanlar tarafından deneme niteliğinde Adana, Samsun, Ankara, İstanbul, Konya ve İzmir’de rehberlik çalışmaları yapılmıştır. Rehberlik çalışmalarının

yapıldığı bu 6 ilde, öğretmen ve yöneticilerin rehberlik alanında yetiştirilmeleri amacıyla kurs ve seminerler düzenlenmiştir (Bakırcıoğlu, 1994, 51).

Amerika'ya gönderilmiş olan Türk Eğitimcileri de oradaki bilgi ve yaşantılarını dönüştürme uygulama alanına sokarak ülkemizde rehberlik hizmetlerinin gelişmesine yardımcı olmuşlardır. Bunlardan Prof. Dr. Feriha Baymur ve Prof. Dr. Hasan Tan Türkiye'deki öncü çalışmaların ilk sahipleri olmuşlardır (Yeşilyaprak, 2009, 197).

Rehberlik hizmetlerine dikkati çeken bu dönemdeki yoğun çalışmalar, Milli Eğitim Bakanlığında da etkilerini göstermiş; 1953 yılında Talim ve Terbiye Dairesine bağlı olarak "Test ve Araştırma Bürosu" kurulmuştur (Kepeçoğlu, 2003, 45). Amerikalı eğitim uzmanlarından Prof. Kvaraveus ve Dr. Prescott'un girişimi ile 1953 yılında kurulan Test ve Araştırma bürosu eğitimde kullanılacak ölçme araçlarını geliştirme çalışmaları yapmaktaydı (Kuzgun, 2008, 21).

Ülkemizde rehberlik dersi ilk defa 1953-54 ders yılında Gazi Eğitim Enstitüsünde Pedagoji ve Özel Eğitim bölümlerinde bağımsız bir ders olarak programlarında yer almıştır (Kuzgun, 2008, 21). Yine bu dönemde Ankara Kız Lisesi'nde ve İstanbul Atatürk Kız Lisesi'nde rehberlik ve psikolojik danışma çalışmaları başlamış ve o günkü şartlar altında başarıyla sürdürülmüştür (MEB Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi, 1997, 21-22).

Okul programlarını bireysel gereksinmelere göre düzenlemek ve rehberliğin örgüt, amaç ve personel yönünden gereklerini sağlamak için çalışmalar yürütülürken, 1955 yılında Ankara Demirlibahçe İlkokulu'nda Psikolojik Servis Merkezi adı ile ilk rehberlik merkezi açıldı. 1959'da İstanbul ve İzmir'de, daha sonra artarak bugün bütün illerimizde açılmış olan bu kurumun bugünkü adı Rehberlik ve Araştırma Merkezi'dir (Kuzgun, 2008, 21).

1958-59 yıllarında dünyayı dolaşan ve çeşitli eğitim sistemlerini inceleyen Milli Eğitim Komisyonu, eğitimin bireyselleştirilmesine, yöneltme ve rehberlik anlayışına önem vermiştir (Kuzgun, 2008, 22). Rehberlik ve danışma konusu, 1960'tan sonraki yıllarda bütün eğitim şubalarının en önemli konusu olmuştur. 1960'tan sonraki yıllarda ilk, orta, lise ve çeşitli meslek okulları yönetmeliklerinde de öğrencilere rehberlik yapılması ile ilgili birçok fikir ve maddeye yer verilmiştir (Tan, 1992, 42).

Rehberlik konusu ilk olarak VII. Milli Eğitim Şurası'nda (1961) ele alınmıştır. Ancak bu Şura'da liselerin çok amaçlı olması fikri benimsenmemiş, liselerin öğrencileri üniversiteye hazırlayan kurumlar olarak kalmalarında yarar görülmüştür (Kuzgun, 2008, 22). Şûra sonunda “grup rehberliği” kavramının okullara girmesi fikri benimsenmiştir. Okul programlarında rehberlik faaliyetleri için bir ders saatlik zaman ayrılması ve belirli sayıda öğrenci için bir “grup öğretmeni” belirlenmesi benimsenmiştir. Yine bu şurada her öğrencinin ilgi, yetenek ve kapasitesine uygun bir eğitim görmesi benimsenmiştir (Poyraz, 2007:37). VIII. Milli Eğitim Şura'sında (1970); ortaöğretim kurumlarının yeniden düzenlenmesi çalışmaları ve bunun bir sonucu olarak 9.sınıfın “Yönelme” sınıfı olması, ortaöğretim kurumlarında rehberlik teşkilatının kurulması ve geliştirilmesi için adımlar atıldığını görüyoruz. Bu kararlar doğrultusunda MEB 1970-1971 öğretim yılında, 24 ortaöğretim kurumunda uzmanlı rehberlik uygulamaları başlatılmıştır. Rehberlik hizmetlerinin bu alanda hizmetiçi eğitim gören alana yatkın olan öğretmenlerce yürütülmesi kararlaştırılmıştır (Bakırcıoğlu, 1994, 55). IX. Mili Eğitim Şura'sında; genel ve mesleki rehberlik hizmetlerinin tüm okullarda uygulanmasına, okullarda rehberlik hizmetlerinin uygulanması için okul müdürlerinin gereken tedbirleri almalarına ve her ilde Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinin kurulmasına karar verilmiştir. Okullardaki rehberlik uygulamaları sınıf öğretmenlerinin sorumluluğuna verilmiştir. Sözü edilen görevlerin yerine getirilmesi için programda 2 ders saatinin rehberliğe ayrılmasına ve ücretinin ödenmesine karar verilmiştir. Bu karar rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri için gerekli olan zaman sorununu çözmek için atılan önemli bir adım olmuştur (Kepçeoğlu, 2003, 44).

Ülkemizde yükseköğretim kurumlarında lisans eğitiminde akademik danışmanlık hizmetleri Yükseköğretim Kanunundan önce de Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi gibi öğretim kurumlarında verilmekteydi. Ancak Yükseköğretim Kanununda “Öğrencilere akademik danışman tayin edilmesi” hükmü ile bu uygulama bütün yükseköğretim kurumlarında yaygınlaştırılmış oldu (Kuzgun; Pişkin; Hamamcı vd. 1999, s. 28). 1981 yılında 2547 sayılı Yükseköğretim Kurumunun (YÖK) hazırlıklarının yapıldığı bir zamanda X. Milli Eğitim Şurası toplanmış, öğrenci akışını düzenleyen kurallar komisyonunda, rehberlik personelini yetiştirme konusu ilk kez ele alınmıştır. Rehberlik personelinin gereksinimleri dikkate alınarak, rehberlik ve psikolojik danışma dört yıllık lisans, bir yıllık PDR alanına temel olabilecek bölümlere

“Rehberlik Sertifikaları”, lisansüstü yaklaşık iki yıllık “Bilim Uzmanlığı”, Bilim Uzmanlığı üzerine yaklaşık üç yıllık “Doktora” programları şurada kabul edilmiştir. Ayrıca, sürekli bir programla alandaki danışman ve sınıf öğretmenlerinin yetiştirilmesi ve 250 öğrenciye bir danışman düşecek şekilde personel gereksiniminin planlanması, psikolojik ölçme araçlarının hazırlanması gerektiği de X. Milli Eğitim Şura kararlarında belirtilmiştir (Özgüven, 2001, 418).

Okullarımızda rehberlik hizmetlerinin daha verimli yürütülebilmesi için Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Özel Eğitim, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü açılmış (1983) ve daha önce açılan Rehberlik ve Araştırma Merkezi de (RAM) açılan bu genel müdürlüğe başlanmıştır (Yeşilyaprak, 2006, 24).

XV. Milli Eğitim Şurasında; Temel eğitimde rehberliğin önemi vurgulanmıştır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, 6-14 yaş çocuklarına verilecek zorunlu öğrenimi "temel eğitim" olarak adlandırmıştır. 1983 yılında ivedi bir yasa değişikliği ile temel eğitim adı, "ilköğretim"e çevrildi (Başaran, 2005, 116). XV. Milli Eğitim Şurası, ilköğretimde rehberlik uygulamaları açısından önemli kararların alındığı bir toplantıdır. Ancak şura kararlarında, rehberlik uygulamalarında yönlendirme ön plana çıkarılmış ve neredeyse rehberlik servislerinin en önemli görevi olarak görülmüştür (Poyraz, 2007:40).

XVIII. Milli Eğitim Şurasında; psikolojik danışma ve rehberlik mesleğinin ciddi bir uzmanlık eğitimi gerektirdiğinden ve mevcut eğitim süresi talep edilen uzmanlığı sağlamada yetersiz kaldığından psikolojik danışma ve rehberlik alanında verilen eğitim süresinin son bir yılı uygulama ağırlıklı olmak üzere 5 yıla çıkarılması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, özel eğitim, psikolojik danışma ve rehberlik ile okul öncesi öğretmenliği alanlarında öğretmen açığının kapatılamaması nedeniyle üniversitelerin bu alanlarda öğretim elemanı yetiştirme çalışmalarına daha çok ağırlık verilmesi ve bu bağlamda 1416 sayılı Kanun kapsamında bu alanlardan yurt dışına öğrenci gönderilmesine özen gösterilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur.

Bugün ilk ve orta dereceli okullarımızın bir kısmında görevli rehberlik uzmanları bulunmaktadır. Bu okullarımızda uzmanların sorumluluğu ve önderliğinde,

öğretmenlerin katılımı ile psikolojik danışma ve rehberlik çalışmaları yürütülmektedir. Uzman bulunmayan okullarda bu hizmetler sınıf öğretmenlerinin sorumluluğundadır.

2.2 Eğitim Kademelerine Göre Gelişimsel Rehberlik Hizmetleri

2.2.1 Okul Öncesi Eğitimde Rehberlik

Okul öncesi eğitim, ilköğretim çağına gelmemiş çocukların (3-6 yaş) sosyal, bilişsel, zihinsel ve hareketsel gelişimini, programlanmış bir eğitim ortamında gerçekleştiren bir eğitim kademesidir (Ilgar, 2003, 31).

Bu dönem, ilköğretim yıllarına da hazırlık dönemi olarak kabul edilmektedir. Gelişim kuramcılarının birçoğu gelişim döneminde ilk yılların önemini vurgulayarak okul öncesi eğitiminin önemini ortaya koymuştur.

İlköğretim kapsamında yer alan ve ortalama 6 yaş grubunun devam ettiği ana sınıflarının işlevleri ise şöyle sıralanabilir:

- i. Çocukların ulusal değerlerde bütünleşmelerine katkıda bulunmak
- ii. Hızlı bir gelişim dönemi olan bu yaşlarda, gecekondular, kırsal bölgeler ve diğer başka bölgelerde yaşayan çocukların kültür ve yaşam koşullarından kaynaklanan farkları gidermek, gelişimlerini desteklemek, herkesin eşit olarak ilköğretimden yararlanmasını sağlamak.
- iii. Bir bütün olarak bütün çocukların genel gelişimlerine ve bakımlarına yardımcı olmak.
- iv. Konuşulanları anlama ve konuşma düzeyinde anadilini öğretmek.
- v. Çocukları ilköğretim birinci sınıf programına hazır duruma getirmek.
- vi. Çevresi ile uyumlu, kişisel ve sosyal yaşam için gerekli temel insan ilişkilerini geliştirmek ve sağlıklı davranışlar kazandırmak.
- vii. Düzenli çalışma ve iş yapma alışkanlığı ve becerileri kazandırmak (Yeşilyaprak, 2003, 43).

Bu dönemde rehberlik hizmetleri kişisel açıdan; kendini kabul etme, özgüvenini geliştirme, benlik kavramını oluşturma, sosyalleşmeyi sağlama hedeflerine yönelik etkinlikleri kapsar. Eğitsel açıdan; okula uyum ve ilköğretime hazır olma hedefleri esastır. Bu anlamda çocuğun okulu sevmesi, okula karşı güdülenmesi ve bazı temel becerileri kazanması amaçlanır. Mesleki rehberlik alanında ise bu dönem mesleki

gelişim sürecinin başlangıcı kabul edildiğinden çocuğun bu döneme özgü mesleki gelişim görevlerini gerçekleştirmesine yönelik etkinlikler planlanır (Yeşilyaprak, 1995, 32).

Eğitim ve rehberlik hizmetlerinin hedef ve işlevler açısından bütünlük taşıdığı bu dönemde öğretmenin çocuğa yakın ilgi ve sevgi göstermesi, iyi model olması, fazla koruyucu davranmaması ve aile ile işbirliği içerisinde olması gerekmektedir (Karahan ve Sardoğan, 2008, s. 43).

2.2.2 İlköğretimde Rehberlik Hizmetleri

Okul öncesi eğitimde olduğu gibi bunu izleyen ilköğretim döneminde de bireyin gelişimine elverişli ortam hazırlanması önemini korumaktadır. Bu dönemin sonunda erinliğin yaşanması rehberlik hizmetlerini önemli ve gerekli kılmaktadır (İlgar, 2003, 32).

İlköğretim dönemi, çocuğun öğretmenini model alıp, ondan etkilendiği dönemdir. Bu bağlamda ilköğretimde rehberliğin amaçlarını şöyle sıralayabiliriz (Karahan ve Sardoğan, 2008, s. 44):

- i. Çocuğun kendisini tanıyarak, kendi ilgi, yetenek ve özellikleri ile çevresel fırsatlar arasındaki ilişkiyi kurdurabilmesini sağlamak.
- ii. Sosyal ilgi ve ait olma duygusunu geliştirerek toplumsallaşmasını sağlamak.
- iii. İçsel öğrenme güdüsünü geliştirmek.
- iv. Eğitim süreçlerine daha fazla katılmasını teşvik ederek problem çözme ve karar verme konularında kendilerini geliştirmelerine yardım etmek.
- v. İnsan ilişkilerinde olgunlaşmalarını sağlamak.
- vi. Çocuğun gelişim görevlerini yerine getirmesine yardımcı olmak.
- vii. Ana-babalarla karşılaşılan sorunlarda yardımcı olmak.
- viii. Öğrendikleri potansiyellerinin açığa çıkartılmasına yardımcı olmak.
- ix. Eğitsel ve mesleki hedefler oluşturulmasına yardım etmek.
- x. Öğrencilerin ve öğretmenlerin birbirlerini daha iyi tanımalarını sağlamak.
- xi. Ailenin çocuğa daha fazla ilgi göstermesini ve okuldaki faaliyetlere aktif katılımını sağlamak.

İlköğretim düzeyinde çocuğa düzgün konuşma, okuma ve yazma, özetleme, hesaplama gibi temel becerilerin kazandırılmasının yanı sıra, kişilik gelişimini kolaylaştıracak etkinliklere yer verilmesi de önemlidir. Bu nedenle rehberlik hizmetleri kapsamında çocuklarda eğitim isteği uyandıracak bir sınıf ortamı oluşturulmasına yönelik etkinlikler geniş bir yer tutar. Öğrencilerin kişisel gelişimi ile ilgili olarak çocuğun özgüven kazanmasında, olumlu bir benlik kavramı geliştirmesinde ve başkalarıyla dengeli ilişkiler içinde, birlikte yaşamayı öğrenmesinde böyle bir ortamın önemi büyüktür (Akt. Ilgar, 2003, 33-34).

2.2.3 Ortaöğretimde Rehberlik Hizmetleri

Ortaöğretim, öğrencilere bir meslek kazandırmayı ve onları yükseköğretim kurumlarına hazırlamayı amaçlayan eğitim devresidir. Ortaöğretim okulları, ilköğretime dayalı, en az 4 yıllık öğretim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarıdır. Gerek süre açısından gerekse programlar açısından farklılık gösteren ortaöğretim kurumlarında öğrenciler, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, asgari ortak bir genel kültür ile birlikte, ilgi ve yeteneklerine göre "yükseköğretime", "hem mesleğe, hem de yükseköğretime" veya "hayata ve iş alanlarına" hazırlanırlar. Ortaöğretim döneminde gence verilecek öğretim ve rehberlik hizmetleri o dönemin gelişim özellikleri ve ihtiyaçlarına dayalı olarak geliştirilmiş olmalıdır (Kızıl, 2007:17). Okuldan işe geçişte ortaöğretim mezunu genç, değişen sosyal ve ekonomik koşullar çerçevesinde, kişisel ve kariyer seçimleri yapmak durumundadır. Ortaöğretim kurumları, hızla değişen ve çaba gerektiren bireysel kariyer hedefleri takip etmek, bilgi ve becerilere sahip bireyler yetiştirmek zorundadırlar (Bloxom; Bernes; Magnusson et al. 2008, s.79-80).

Ortaöğretim kurumları bürokrasinin, sanayi kuruluşlarının, hizmet ve tarım sektörünün ihtiyacı olan orta düzeydeki memur, sekreter, usta, nitelikli işçi, teknisyen, sağlık memuru, hemşire, din adamı gibi ara insan gücü yetiştirmede önemli rol oynar. Bu elemanlar bir yandan ekonomik sistem içinde kendilerinden beklenen görevleri yerine getirirken, diğer yandan da halk kitleleri ile aydınlar arasında iletişim kurulmasına yardımcı olurlar (Yeşilyaprak, 2002, 47).

Yapılan araştırmalar sonucunda bu dönemde yer alan öğrencilerin çocukluktan yetişkinliğe geçiş sürecinde yaşadıkları fiziksel ve cinsel değişimler, değer ve

tutumlardaki değişimler, bir meslek seçme, bir yaşam felsefesi oluşturma gibi amaçlar doğrultusunda bir takım belirsizlikler ve kararsızlıklar yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Bu nedenle bu dönemin sağlıklı bir biçimde geçirilebilmesi için çeşitli yardım hizmetlerini kapsayan ve aynı zamanda olumlu davranışlar ortaya çıkarmayı hedefleyen bir takım rehberlik faaliyetlerinin yapılmasının gerekliliği fark edilmiştir (Hıdır, 2010:25). Rehberlik hizmetleri, öğrencinin her yönüyle gelişmesini ve böylece onun kendini gerçekleştirmesini amaçlayan psikolojik yardım hizmetlerini kapsadığı için, bu hizmetlerin bir bütünlük içinde verilmesi gereği önem taşır (Yeşilyaprak; Güngör; Kunç, 1999, s. 9). Öğretim kademelerinin kapsadığı okulların amaç ve özellikleri ile bu okullara devam eden öğrencilerin gelişim özellikleri önemli ölçüde birbirinden farklılıklar gösterir. Bu farklılıkların psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin sunulduğunda da kendini göstermesi doğaldır (Poyraz, 2007:66).

İlköğretim ile ortaöğretim kurumlarında psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin farklılaşmasını gerektiren unsurlardan bazıları şöyle özetlenebilir (Akt. Kepçeoğlu, 2003, 59-61):

1. Öğrencilerin gelişim ve gerçekleştirim ihtiyaçları birbirinden farklıdır.
2. Öğrencilerle kurulan ilişkinin biçimi ve yönü birbirinden farklıdır.
3. Öğrencilerin psikolojik gelişim özellikleri önemli ölçüde birbirinden farklıdır.
4. Okulların eğitim programları birbirinden farklıdır.
5. Okulların örgütsel nitelikleri ayrıdır.
6. Psikolojik Danışma ve Rehberlik uygulamalarında kullanılan yöntemler, araçlar ve hizmetlerin alanlara göre tür ve yoğunlukları birbirinden farklıdır.

Ortaöğretim döneminde rehberlik hizmetlerinin önemi ve gerekeşesi, bu yaşlardaki öğrencilerin gelişim ihtiyaçlarına ve bu ihtiyaçları karşılamada okuldan beklenen işlevlere dayanır. Bilindiği gibi gençlik dönemi oldukça değişken, kontrolü zor, ön kestirimi güç bir dönemdir. Gençlik dönemi kendi içinde erinlik-ergenlik-gençlik gibi aşamaları ve 12 yaşından 24 yaşına kadar geçen uzun bir dönemi kapsar. Ortaöğretim yılları daha çok ergenlik dönemi kapsamında düşünülebilir (Yeşilyaprak, 2006, 48).

Ortaöğrenim döneminde ergen, kendini arama, değerler oluşturarak kimliğini ortaya koyma çabasıdadır. Bu nedenle sorunlu geçen bir dönemi içine alan ortaöğretim yıllarında psikolojik danışma hizmetlerin zorunluluğu ve gerekliliği ortaya çıkmaktadır (Demiç, 2006:9).

Ortaöğretim kurumlarındaki rehberlik hizmetlerinde gelişimsel yaklaşım esas alınır. Bireyin kişisel, eğitsel ve mesleki gelişim görevlerini başarmasını sağlayacak fırsatların oluşturulması ve sağlıklı bir gelişim ortamının hazırlanması amaçlanır. Bu dönemdeki rehberlik hizmetleri özel amaçlar dışında ilköğretim rehberlik hizmetlerinden genel anlamda farklılık göstermemektedir (Yeşilyaprak, 2002, 47-50).

Kuzgun'a göre birey kendini geliştirme çabası içinde, değişkenlik gösteren bir biçimde bir takım tercihler yapmakta ve kararlar almaktadır. Bu noktada bireyin bilinçli davranmasına, çevreden gelen baskılardan ve çatışmalardan etkilenmemesine yardımcı olma görevini rehberlik faaliyetleri üstlenmektedir. Bireyin kararlarında zengin ve doğru bilgilerin etkili olması, iç çatışmalarından haberdar olması kendisi ve yaşantısıyla ilgili seçenekleri net olarak görebilmesi ve sorunlarını çözebilir bir hal alması rehberliğin ana hedefleridir. Rehberlikte öğrencinin bilinmesi gereken en önemli özelliği; kendini nasıl gördüğü yani kendisi hakkındaki benlik tasarımıdır. Kişinin davranışları kendisi hakkındaki değerlendirmeleri doğrultusunda oluşur. Okul ve meslek seçimiyle ilgili alacağı kararlar, kişinin yetenekleri, fiziksel, psikolojik, sosyal ve ekonomik olanaklarına verdiği değer ile doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle bireyin tutum ve değerlerini, uzun ve kısa vadeli planlarını, hayata dair hedeflerini anlamak ve değerlendirebilmek için kendisi hakkındaki değerlendirmelerini bilmek önemlidir (Kuzgun, 2008, 37).

2.2.4 Yükseköğretimde Rehberlik Hizmetleri

Yükseköğretim basamağındaki eğitim kurumlarının yapı, amaç, işlev ve işleyişleri ilk ve ortaöğretim basamağındaki eğitim kurumlarından farklıdır. Ayrıca yükseköğrenim gören öğrencilerin ihtiyaç ve sorunları daha önceki gelişim dönemlerin ihtiyaç ve sorunlarından da farklıdır. Dolayısıyla yükseköğretimde sunulacak rehberlik hizmetlerinin programlanması ve örgütlenmesi de farklılık gösterecektir. Öğrenim süresince gençler; barınma, beslenme, akademik başarı, kız-erkek arkadaş ilişkileri, flört, aile kurma, mali destek, sağlık gibi birçok sorunu halletme, kişilik bütünlüğü ve

kimlik kazanma, kendini seçtiği bir meslek için hazırlama gibi sorunları en uygun tarzda çözmekle yükümlüdür. Bütün bu ve benzeri sorunların çözümüne yönelik karar ve planlarında asıl yetkili ve sorumlu olan gencin kendisidir. Bu yetki ve sorumluluklarda gencin desteğe ihtiyacı vardır. Bu desteği vermesi gereken de rehberlik örgütüdür. Yükseköğretim kurumlarındaki rehberlik hizmetleri Mediko-Sosyal, Sağlık, Kültürel ve Spor İşleri Dairesince verilmektedir.

Yükseköğretim kurumlarında rehberlik hizmetleri 1982 yılında yeniden düzenlenmiş ve her üniversitenin bünyesinde “Mediko-Sosyal, Sağlık, Kültürel ve Spor İşleri Dairesi” kurulmuştur. Bu kurum, üniversitelerde hizmet verdiği kesimin bütünü için bir sağlık kuruluşu, öğrencilerin sosyal, kültürel danışma ve rehberlik ile spor ihtiyaçlarını karşılayan bir hizmet birimi ve aynı zamanda eğitim-öğretimin desteklenmesi amacıyla bu alanda uygulama ve araştırmaların yapıldığı bir uygulama dairesidir.

2.3 Gençlik ve Ergenlik

Unesco gençlik çağı olarak 12–24 yaş dilimini kabul etmiştir. Gençlik çağı bedensel değişme ve gelişmeyle başlar. Bunu ruhsal ve toplumsal değişme ve gelişme izler (Köknel, 1999:89). Tatlı hayaller, idealler, ilk sevgiler, sıkı arkadaşlıklar, uçarılık, gözü karalık bu dönemin özellikleridir. Genç; coşkulu, çalkantılı, tutkulu, fırtınalı, kanı kaynayan, bunalımlı, öfkeli, çatışmalı, kaygılı, kimliğini arayıp bulmaya çalışan bir bireydir (Apuhan, 2003, 157). Gencin çevresi çoğu kere onu geldiği konumuna göre değerlendiremez, bir yandan yüksek beklentide bulunurken bir yandan da ona çocuk muamelesi yapar. Bu temel dinamik gencin kendisine bakışını bile sansürler. Gençliğin değişik sorunları vardır ki bunların en önemlileri yabancılaşma, kimlik bunalımı, değerlerdeki değişimler, sosyal psikolojik sorunlar ve değişik kökenli kaygılardır. Şüphesiz gençlik dönemindeki kimlik ve kişilik oluşumunda, dünyaya bakışın ve problemlerin çözümleniş tarzının şekillenmesinde, değerlerin önemli bir rolü vardır (Aydın, 2003b, 128-129).

Yaşamın tüm aşamaları içinde belki de en çok anımsananı gençlik çağıdır. Çünkü diğer hiçbir aşama bu denli kalp kırıklıkları, zıtlık, çekişme ve yanlış anlamalarla dolu değildir. Çocukluk dönemi başkalarının insafına kaldığımız “etkin bir bağımlılık” zamanıdır. İnsanın çocuk olarak gerçek bir kişiliği bulunmadığından çocuk gençliğe, ne güvenilecek bir kişi veya başvurulacak bir “ben” olarak, ne de buna bağlı seçeneklere

sahip olarak ulaşır. Gençlik aşaması, ilk kişilik kavramını kararlaştıracak yargılara varmak üzere yeterli özerkliği sağlamak için kişinin kendi düşünce ve duyumsamalarını inceleme ve çözümlenme, gerekli sınama-yanılmaları yapma dönemidir (Buscaglia, 1993:51-54).

İnsan yaşamında her dönemin ayrı bir önemi vardır. Ancak biyolojik, psikolojik ve toplumsal açıdan hızlı ve önemli değişmelerin olduğu süreç kuşkusuz ergenlik dönemidir. Vücutta boy ve ağırlık artışı ile yapı ve işleyişlerin olgunlaşmasının yanında, inişli çıkışlı duygulanımlar, bozulan ilişkiler, çevreden kolay etkilenme, toplumda bir rol sahibi olmaya çabalama gibi özelliklerin görüldüğü bu sürecin bireyin kişiliğinin oluşumunda önemli bir dönem olduğu söylenebilir.(Avcı, 2006, 40).

Ergenlik çağı, bireyin duygu ve düşüncelerinde çalkantıların yaşandığı, fiziksel açıdan değişimlerin bulunduğu, bedensel ve psikolojik açıdan birçok temel değişikliklerin olduğu bir çağdır. Lise öğrencileri bu çağın son kısmında yer almaktadırlar. (Cüceloğlu, 2000, 345). Ergenlik; çocukluk ve yetişkinlik arasında bir moratoryumdur, değişim ve büyümeyi içine alır. Bu dönem bittiğinde ergen belli bir kimliğe sahip bireyselleşmiş ve ayrılmış bir birey olmalıdır (Haran, 2004, 47).

Ergen sözcüğü batı literatüründeki ‘adolescent’ kelimesinin karşılığı olarak kullanılmıştır. Latince büyüme, olgunlaşma anlamında kullanılan ‘adolescere’ fiilinin kökünden gelmekte olan bu sözcük, yapısı gereği bir durumu değil, bir süreci belirtmektedir; günümüzde, bireyde gözlenebilen hızlı ve sürekli bir gelişme evresi olarak da tanımlanabilmektedir (Yavuzer, 2003, 277).

Literatürde ergenlikle ilgili farklı kriterleri göz önüne alarak yapılan tanımlara rastlanmaktadır. Örneğin, Lindgren ve Byrne, iki dönem arasını dikkate alarak ergenliği, çocukluk ve yetişkinlik arasındaki gelişim dönemi ya da aşaması (Lindgren and Byrne, 1961, s. 53), Erikson, değişik toplum ve kültürlerde herkesin farklı bir biçimde gelişim gösterdiği bir süreç (Adams, 2000:75), Adams ise, çocuğun ailesinin gözetim ve korumasının güvenliğine daha az gereksinim duymaya başladığı, fizyolojik ve hormonal gelişimin yetişkin düzeyine yaklaştığı ve fizyolojik olgunluğun çocuğu toplumda sorumluluk yüklenme yönünde zorladığı bir dönem (Adams, 2000:16) olarak tanımlamaktadırlar.

Modern dönem insanının genel özelliklerini saptamaya çalışan kapsayıcı çalışmaların yanı sıra, daha dar çerçevede yürütülen çalışmalarda yapılmıştır. Modernleşme sürecinin yıkıcı etkileri özellikle ergenlik döneminde daha yoğun görüldüğünden, mikro çalışmaların bir kısmı ergenlik dönemi üzerine odaklanmıştır (Peker, 2008:2). Ergenlik, bilimsel çalışmalar içinde en çok ele alınan, birçok yönü ile araştırılan ve en merak uyandıran konulardan biridir. Ergenliğin evrensel yanlarının olmasının yanı sıra, kültürel farklılıklarının da olduğu bilinmektedir. (Yılmaz, 2008:15). Ergenlik ve delikanlılık çağındaki hızlı büyüme, cinsel dürtü artışı, kimliğin henüz tam olgunlaşmamış olması ve toplumsal yerin henüz kesinleşmemesi, aileye bağımlılığın sürmesi gibi etkenlerle bu çağ, sorunlarla yüklü fırtınalı bir dönemdir (Öztürk, 1997, 85).

Bu çağda ergen, çocukluğunda dışa dönük olan duygu ve düşüncelerini kendi içerisinde yaşamaya başlar. Bu süreçte, duygularını, bedenini inceler ve nasıl bir kişi olduğuna, ne olmak istediğine dair düşünceler üretir. Ergen benlik arayışı esnasında, kendisini aşağı görmekle yüceltmek arasında gider gelir. Ergenlik çağındaki bireyin bedenini algılayışı ile benlik kavramı arasında sıkı bir ilişki vardır. Bu çağda benlik kavramı sürekli inişler, çıkışlar ve dalgalanmalar gösterir. Çünkü ergen kendine yakışacak bir kimlik aramaktadır. Kendisini sürekli tartmakta değerlendirmekte, eleştirmektedir. Kendisini anne babasından ve başkalarından ayıran özelliklerini öne çıkarmakta, benliğini yeni baştan düzenlemeye uğraşmaktadır (Kılıççı, 2000, 34-35).

Erikson'a göre ergenlik döneminde gencin yaşadığı temel karmaşa, kimlik kazanmaya karşı kimlik krizidir. Bu dönemi başarılı bir biçimde tamamlamış olan bir gençten, kendine özgü olumlu bir kimlik geliştirebilmesi beklenir. Kimlik kazanma, bir bireyin kendine ilişkin olumlu bir "ben" duygusu geliştirmesi demektir. Böyle bir duygu içinde olan birey, kim olduğu, nereden gelip nereye gitmekte olduğu konusunda gerçeklikle örtüşen görüşlere sahiptir ve bu özellikleri ile birlikte kendisi hakkında olumlu duygular geliştirebilmiştir (Can, 2006, 133). Kimliğe yönelik arayışlar geçmişi, şu anı ve geleceği içeren, bir bütün olarak ele alındığında benliği oluşturacak parçaların birleşmesini sağlamaktadır (Özbay, 1999, 48). Erikson'a göre ergenlik döneminde birey, her türlü alanda değişik olasılıkları düşünüp deneyerek benliğini bulma gayreti içinde bulunmaktadır (Akt. Hortaçsu, 1997, 92). Bu dönemdeki karmaşaların çözülmesi ile

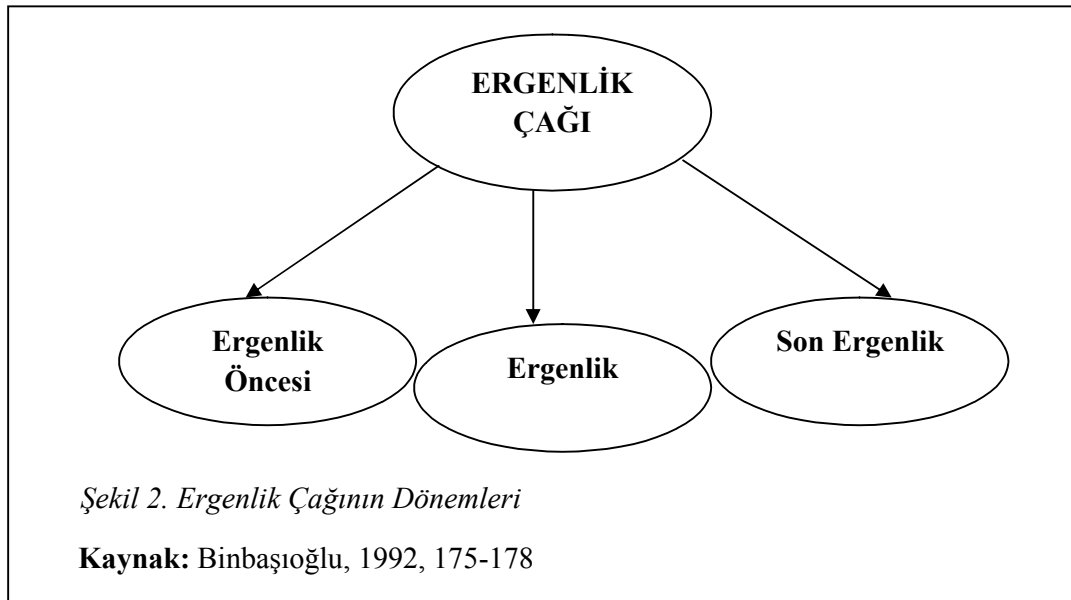

birlikte, gencin sosyal benlik algısı da şekillenmekte ve gencin kendine uygun bir meslek seçerek bu mesleğe hazırlanması kolaylaşabilmektedir (Can, 2006, 133).

Erikson'a göre bu evrenin çözüm bekleyen temel sorunu; tutarlı bir benlik gelişiminin anlatımı olan bireyselleşme olgusudur. Ayrıca ergen, bir yandan toplumca kabul gören değer ve amaçlara yönelme baskısı, öte yandan vücudundaki hızlı fizyolojik gelişimin neden olduğu biyo-kimyasal değişimlerle baş etmek gibi sorunlarla karşı karşıyadır. Bu nedenle ergenlik evresi, en kritik çatışma ve karmaşaların yaşandığı dönemdir (Aydın, 2003a, 89).

Piaget, ergenlik dönemiyle birlikte bireyin kendisini soyut kavramlar kullanarak ifade etmeye başladığını, içsel bir süreç yaşadığını öne sürmektedir. Piaget'nin görüşleri doğrultusunda ergen, benlik kavramını kişilik özellikleri üzerine kurma eğilimindedir. Rosenberg, ergenlerin sosyal kişilik özelliklerine verdiği öneme dikkat çekmektedir. Rosenberg'in tespitlerine göre ergen, benliği kendini kontrol olarak görmektedir. Benliğe dair bilgininse anne-babadan ergene aktarıldığı ortaya çıkmaktadır (Akt. Gabay, 1996:34).

Binbaşıoğlu'na göre ergenlik çağı 12-18. yaşlara kadar uzanan ve 6-12 aylık erenlik öncesi çağı da kapsayan uzunca bir çağdır. O, bu çağı; ergenlik öncesi, ergenlik ve son ergenlik olmak üzere üç döneme ayırmıştır (Binbaşıoğlu, 1992, 175-178).

1. Ergenlik Öncesi: Bu dönem, çocukluğun son yılı ile ergenliğin başlangıcını kapsar. Bu dönem genellikle kızlarda 11-12, erkeklerde 13-14 yaşlarında görülür. Bu dönemin özelliği, çocuğun henüz çocukluktan kurtulamaması ve bir yetişkin, hatta bir genç de olmaması dolayısıyla, insan yaşamının en sıkıntılı zamanı olmasıdır. Bu dönemde çocukta beden gelişiminin çok hızlı olduğu görülür.

2. Ergenlik: 3-4 yıl kadar süren bu dönemde çocuk, ergenlik öncesinin bunalımlı döneminden kısmen kurtulmuştur. Bu zamanda çocukta bağımsızlık duygusu son sınırını bulur. Çocuk bağımsız hareket etmek ister. Başkalarının karışması ve toplum düzeni onu sıkır. Artık onun gözünde anne-baba ve öğretmen bir yetke olmaktan çıkar. Ergenlik döneminde kişi, karşıt cinse ilgi göstermeye baslar.

Bu dönemde kişinin, hem kendi cinsinden, hem de karşı cinsten arkadaşlıklar kurulduğu görülür. Bu çağda görülen arkadaşlıklar, sarsılan ana-baba ve öğretmen yetkesinin yerine geçer. Bu arkadaşlıklar çocuklukta olduğu gibi çıkarıcılığa dayanmaz.

Bu süreçteki biyo-fiziksel değişme ve gelişmeler, kız ve erkek çocuklarda aynı zamanda ve aynı hızda olmaz. “Kızlar erkeklerden 1–2 yıl önce ergenliğe girer, büyüme ve cinsel olgunlaşmalarını 1–2 yıl erken tamamlar (Yörükoğlu, 1990, 33).

3. Ergenliğin Son Yılları: Bu zaman 16-18 yaşlarını kapsar. Bu yıllarda kavgacı ve zorba öğrenciler de görülür. Bu durum, kişinin başka bir alandaki geriliğini gidermek için olabileceği gibi, toplumsal yönden olgunlaşmamış olmasının da bir belirtisidir. Ergenliğin son yıllarında kişi, ergenlik öncesinin ve ergenliğin bunalımlı geçen döneminden kurtulmuştur. Bu zamanda zeka gelişiminin son sınırına varmış olduğu için kişi, sorunlarını nesnel bir biçimde inceleyebilecek hale gelmiştir. Genç, kendi güç ve kuvvetini daha iyi değerlendirebilecek bir olgunluğa erişmiştir.

Ergenlik döneminde genç, somut düşünmeden soyut düşünmeye ulaşır. Bunun sonucunda ergenin dış dünyayı algılaması değişikliğe uğrar. Genç, olayları daha çok sorgulamaya ve farklı açılardan bakmaya başlar; kendisi ve dünya hakkında daha fazla düşünür, tartışmacı, idealist ve eleştirici olur (Avcı, 2006, 41).

Ergenlik bir yenileşme, çağıdır. İnsan yaşamında ahlak sorgusunun ilk kez ergenlik çağında çıkması rastlantı değildir. Ergenlik, insanoğlunun yaşamının tüm görünümüne karşı en ilgili ve en duyarlı olduğu dönemdir. Bu çağlarda bireyin iç yaşamındaki çelişkiler, dış dünya ile olan sorunları ergenin, soyut ve eleştirel düşünce yeteneği kazanmasını sağlar (Mercin, 2005, 74).

Ergenlik dönemi, insan türünün hırçın olduğu bir geçiş dönemidir. Hall'a göre bu hırçınlıklar, zıtlıklar arasında gidiş-gelişler sonucu ergenin coşkusal yaşamında kendini göstermektedir. Neşe, coşku, sevinç gibi durumları çöküntü, umutsuzluk ve sıkıntı durumları izleyebilmektedir (Garrison and Garrison, 1983, p. 90).

Ergenlik dönemindeki problem ve çatışmalar, oldukça farklı karakteristikleri içerir. Ergenlik dönemindeki bireyin fizyolojik, sosyolojik, bilişsel gelişiminde ve benlik kavramlarında, önemlilik arz eden, çoğu kez bireyi rahatsız edici, dinamik bir değişim silsilesi yaşanır (Koç, 2004, 232).

Özellikle ergenlerin yoğun yaşadığı sorunların önüne geçilebilmesi için ya da bu problemlerin oluşturduğu olumsuzlukların ortadan kaldırılması için, batıda özellikle ABD'de çok daha erken zamanlarda çeşitli eğitsel etkinlikler başlatılmıştır. Türkiye'nin birazda geç modernleşmesinin etkisiyle, bu türden çalışmalar çok daha sonra ülkemiz gündemine girmiştir. Türkiye'de ergenlerin karşılaştığı sorunlara akademik ilgi 1950'li yıllarda başlamış; bu bağlamda okullarda rehberlik hizmetlerinin yaygınlaştırılması hedeflenmiştir. (Peker, 2008:3).

Sorunlu ergenler risk altında olup, kişisel kimlik geliştirmede zorlanırlar. Sorunlu bir ergen için kendisine karşı duyduğu olumsuz duygular şaşırtıcı değildir. Sürekli sevildikleri veya bir gün sevinecekleri rolünü oynayıp, her şeyin düzeleceğine inanabilirler. Ergenlikle birlikte çözümsel (analitik) yetiler ve mantık yürüterek sonuç çıkarma yetisi gelişir. Bu nedenle kendisine daha fazla yüklenip kendi gözünde daha fazla değer kaybedebilmektedir (Orvin, 1997, 93).

Ergenlerin duygu, düşünce, tutum, davranış, eylem, amaç ve beklentileri üç katmandan oluşur. Bunlar; temel kişilik yapısı, gençlik çağına özgü psiko-sosyal özellikler, gencin yaşadığı çevrenin sosyal, kültürel ve ekonomik özellikleridir. Bu üç katmanın oluşturduğu kişilik yapısı içinde yerini arama çabasında olan genç, özdeşleşme, sorumluluk, özerklik gibi sorunlarına çözüm arar. Üç kavram arasındaki dengesizlik, bireysel ve toplumsal sorunlara yol açar. Bu kavramların sağlıklı gelişmesi, gençle içinde yaşadığı toplumun yapısındaki ekonomik, kültürel dengeye bağlıdır (Yavuzer, 2003, 278-279).

Çocuğun bilhassa ergenlik dönemini bir beceri kazanma uğraşısı içinde geçirmesinde sayısız fayda vardır. Çocuğun bir işle ilişkilendirilmemiş olması ergenlik problemlerini daha da büyötmektedir. Çocuğa hangi muhtevaları yüklerseniz çocuk onunla meşgul olacaktır. Sosyal, ahlaki dikkatler, spor, sanat, iş uğraşısı kazandırdığınız için bir çocuk gücünü bütün bunlara dağıtacaktır. Bir işle uğraşan çocuk kendi iletişim becerisinin, kendi gücünün ve çalışmasının sonuçlarını elde eder. Eserini yaşar, ona dokunur, onu hisseder. İşte bu, ahlak eğitiminin ayrılamaz bir parçasıdır (Apuhan, 2003, 201).

Kısacası ergenlikte yetişkinliğin birikimi sağlanır. Yetişkinliğe giden yolda bilgiler, kültür, yetenekler yerine oturur. İşte bu yüzden ergenlik döneminin yeterince verimli geçmesi şarttır. Çünkü ömür boyu kullanılacak bilgi ve beceriler bu devrede adeta depo edilir. Kişilik neredeyse belirlenir (Saygılı, 2002, 28).

2.4 Ortaöğretim Dönemindeki Gençlerin Gelişim Özellikleri

Gelişim görevlerinin birçoğu döneme özgüdür. O dönemde kişiye bununla ilgili gelişim fırsatı verildiği takdirde en iyi şekilde başarılabilir. Gelişim dönemlerine özgü bu görevler karmaşık şekilde birbiriyle ilişkilidir. Herhangi bir gelişim görevinin zamanında başarılması hem o sırada üzerinde çalışılan başka gelişim ödevlerinin (zamandaş) gerçekleşmesini kolaylaştırır; hem de ileriki (ardışık) gelişim ödevlerinin gerçekleşmesine uygun bir zemin hazırlar. Bu durumun tersi de geçerlidir. Herhangi bir gelişim görevinde başarısız kalmak, hem zamandaş hem de ardışık gelişim görevlerini olumsuz olarak etkileyebilir. (Kızıl, 2007:15).

Gelişim görevlerinin bazıları evrensel, bazıları kültürel, bazıları da bireysel olabilir. Ama hangi niteliği taşırsa taşırsın bu görevler dönemin özelliğine göre ve bireye özgü olarak gerçekleşir (Kızıl, 2007:16)

15-18 yaşlarının kapsadığı lise çağında gencin gelişim görevleri şunlardır (Yeşilyaprak, 2003, 89):

1. Sevilme, sevme, sevgisini başkaları ile paylaşmayı öğrenme.
2. Değişen toplumsal gruplara dahil olmasını, bu gruplardaki değişik rolleri ve kendi rolünü öğrenme.
3. Kendi cinsinin psiko-.sosyal, biyolojik rolünü öğrenerek buna uygun davranışlar, tavırlar geliştirme.
4. Başkalarına ve topluma karşı ödevlerini kavrayacak bir vicdan duygusu ve ahlak anlayışı ve değerler sistemi geliştirme.
5. Uygun bir bağımlılık- bağımsızlık tarzı geliştirme ve yürütme.

6. Fiziksel ve fizyolojik değişmeleri kabul etme, kendini bu değişmelere uydurabilme, kas koordinasyonu ve kontrolünü sağlayabilme.

7. Dil, sayılar, şekiller ve benzeri simgelerle düşünmesini, bunları etkili biçimde kullanmasını öğrenme ve soyut kavramları anlama, yeteneği geliştirme.

8. Fiziksel çevre ve dünyasını keşfedip kontrol etmesini öğrenme.

9. Eş seçme, evlenme, aile kurma gibi sosyal rollere hazırlık.

10. Bir meslek seçmeye ve çalışma hayatına hazırlık.

2.5 Okul Psikolojik Danışmanın Rol ve Görevleri

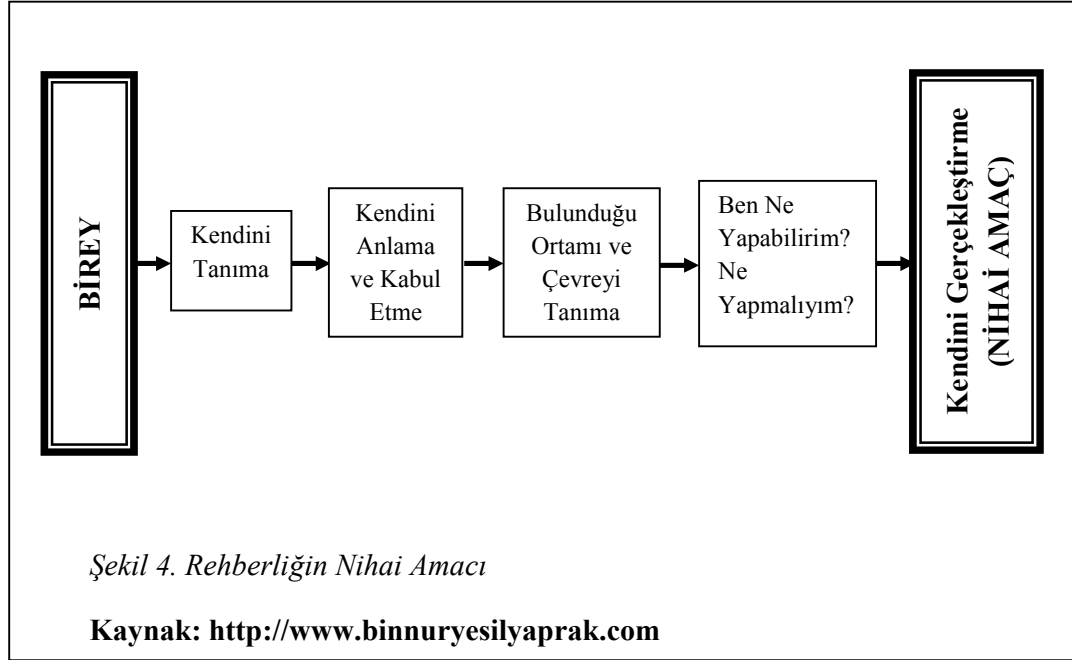
Ülkemizin gerçekleri göz önünde bulundurulduğunda, okullarda alkol ve uyuşturucu kullanmaya yönelme; okul vandalizmi adı verilen hırsızlık, okul araç-gereçlerine zarar verme, okul zorbalığı, intihar ve okul devamsızlıklarındaki artış gibi olumsuz tutum ve davranışların giderek artmasının yanı sıra; gençlerin de mesleksel yönelimlerine uygun olan eğitsel yönlendirme hizmetlerine duyulan gereksinimlerinin arttığı görülmektedir. Çocuğun ruh sağlığının olumlu yönde gelişmesinin, onun okul başarısı üzerindeki olumlu etkileri bilinmektedir. Bu gereksinimler, çağdaş eğitim sisteminde psikolojik danışma ve rehberlik mesleğinin hizmetlerine duyulan talebi giderek arttırmaktadır (Ültanır, 2005, 103). Okul çağındaki çocuk ve ergenlerde görülen saldırganlık ve şiddet sorunu, okullarda görev yapan yönetici, öğretmen ve psikolojik danışmanları, çocuk ve ergen ruh sağlığı alanında çalışan uzmanları ve kanun koyucuları söz konusu problemleri önlemeye yönelik çabalar sergilemeye yöneltmiştir (Uzbaş, 2009, 91).

Rehberlik ve psikolojik danışmanlığın amacı; “bireyin, kendini gerçekleştirmesine yardım etmek” şeklinde tanımlanabilir. Bundan yola çıkarak rehberlik ve psikolojik danışmanlığın amacı ile ilgili şu maddeler sıralanabilir:

1. Kendini tanıması,
2. Çevrede kendisine açık olan fırsatları öğrenmesi,
3. Gizil güçlerini geliştirmesi,
4. Çevresine uyum sağlaması.

Belirtilen bu amaçların ilk ikisi, bireyin çevresi ve kendisi hakkında doğru ve ayrıntılı bilgi edinmesi gereğini vurgulamaktadır (Erkan, 1997, 333).

Psikolojik danışma hizmetleri diğer rehberlik hizmetleri arasında daha teknik, daha duyarlı olan, ancak uzman personel tarafından profesyonel düzeyde sunulabilecek hizmetlerden oluşur (Kepçeoğlu, 2003, 82). Bu hizmetler, okulda bu alanda yeterliliği olan, alanında uzman kişilerin önderliğinde yürütülmelidir. Ancak hizmetlerin yürütülmesinde okul müdürü, müdür yardımcıları ve sınıf rehber öğretmenlerinin yanı sıra diğer öğretmenlerin de işbirliği içerisinde olması zorunludur. Hizmetlerin gerçekleşmesinde en önemli katkı öğretmenlerden beklenir. Yöneticiler de uygun koşulları sağlayarak hizmetlerin aksamadan yürütülmesine katkıda bulunurlar (Hıdır, 2010:27). Psikolojik danışmanların okullardaki rol ve işlevleri öğretim kademelerinin farklılığından ve çeşitli niteliklerdeki okulların kendilerine has gereksinimlerinden etkilenmektedir. Buna göre, ilköğretim okullarındaki çocukların lise öğrencilerinden farklı gereksinimleri olduğu için onlara, özellikleri doğrultusunda ve gerekli olan rehberlik yardımları yapılmaktadır (Ültanır, 2000, 11). Rehberlik ve psikolojik danışmanın birincil işlevi, kişinin kendini tanımasına yardım etmektir. Kişinin kendini tanıması, kendisi hakkında farkındalık sağlaması bedensel, devimsel ve bilişsel yeteneklerini, ilgilerini, değer yargılarını, tutum ve davranışlarını, yaşamındaki beklentilerini, hoşlandığı ve hoşlanmadığı varlık ve olayları bilmesi anlamına gelmektedir (Yılmaz, 2008:8-9). Rehberlik ve psikolojik danışmanın ikincil işlevi bilgi verme, yerleştirme ve izleme hizmetlerini yerine getirmektir. Burada bilgi vermeden kasıt; bireyin, kişisel-toplumsal uyumuna yardım etmektir. Yerleştirme boyutunda ise; bireyin bir okula, bir programa ya da bir mesleğe girmek üzere kararlar alabilmesi için bireye yapılan yardım ele alınmaktadır. İzleme hizmetlerini ise bireyin aldığı kararların sonuçlarını değerlendirmeye yönelik rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri oluşturmaktadır (Bakırcıoğlu, 1994, 22). Psikolojik danışma hizmetlerinin nihai amacı bireylerin kendini gerçekleştirmelerine yardım etmektir.

ASCA (1990), okul danışmanlarını "öğrencilere, öğretmenlere ve idarelere yardımcı olan onaylanmış profesyonel bir eğitimci" olarak tanımlamıştır. Genel olarak tanınmış üç yardım süreci; danışma, konsültasyon ve koordinasyon danışman tarafından kullanılır. ASCA'nın tanımına göre danışmanın ilk adımı, güven ve danışma ilişkilerinde gizlilik. Bunun yanında danışman, öğrencilerin, kendi öğrenmelerini ve kişisel gelişmelerini anlamalarına yardımcı olmaya çalışır. Danışma ilişkisi öğrencilerin problem çözmelerinde, yeteneklerini gösterebilmelerinde ve karar vermelerinde yardımcı olur (Muro and Kottman, 1995, p. 7). Okul psikolojik danışmanı, öğrencilerin çağdaş bir toplumda yaşamlarını sürdürebilmeleri için kişisel- sosyal, eğitsel ve mesleki alanlarda gerekli olan becerileri kazanmaları noktasında yardımcı olmak üzere kapsamlı ve gelişimsel rehberlik ve programlarının düzenleyicisi ve uygulayıcısı olarak belirtilmiştir (Selen, 2008:20). Okul psikolojik danışmanlarının öğrencilerin kişisel, sosyal, eğitsel ve kariyerle ilgili problemlerine çözüm bulmada yardımcı olacak stratejilerle ilgili ebeveyn ve öğretmenlere müşavirlik hizmeti vererek öğrencilerin daha sonraki eğitim-öğretim sürecine hazırlanmasında yardımcı olduklarını belirtilmiştir. Bütün bunların yanında, danışmanların, psikolojik danışma hizmetleri ile ilgili olarak tutulan tüm kayıtları gizlilik ilkesine uygun olarak saklamaları, bireylerle ilgili özel ve kişisel bilgileri, bireylerin izni olmadan başkalarına vermemeleri gerekir (Poyraz, 2007:86).

Bilindiği gibi okul psikolojik danışmanlarının asıl görevi, öğrencilere psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini sunmaktır. Ayrıca okul psikolojik danışmanlarından; sınıf rehber öğretmenlerini koordine etme, anne ve babalara, öğretmenlere öğrenci sorunlarını ya da başarıyı etkileyen etmenler konusunda müşavirlik yapma, uyum sorunları olan öğrencilere psikolojik danışma yapma, test ve envanter geliştirme gibi ancak bir uzmanın yapabileceği görevler beklenmektedir (Selen, 2008:22-23). Öğretmenler ve psikolojik danışmanlar, ortaöğretim öğrencilerinin eğitimi, kariyer hedefleri, özlemleri ve değerleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptirler (Alexitch, 1997, 205). Psikolojik danışma bireylere, amaçlarına ulaşmalarında onlara yardımcı olan bir kişiler arası ilişki süreci olup, danışma sürecinde yardımcı olunabilecek konulardan bazıları şunlardır: Benliği anlamak, bugün ve gelecek hakkında bilgi sahibi olmak, önemli kişisel kararlar almak, başarılabilecek ve büyümeyi hızlandıracak kişisel amaçlar belirlemek, istenilen fakat gerçekleştirilmesi mümkün olan bir gelecek kavramı oluşturmak için planlar yapmak, kişisel ve kişiler arası problemlere etkili çözümler getirmek, etkisiz davranışları daha etkili davranışlara dönüştürmek, çevresel zorluklar ve yaşam şartları ile baş etmek, kaygı, suçluluk, kendini küçük görme, yalnızlık, yabancılaşma, umutsuzluk ve kendine güvensizlik gibi benliği bozan ve olumsuz duygulara yol açan kısımları kontrol altına almak, kişiler arasında etkili ilişki kurma yollarını öğrenmek ve uygulamak, önemli kişisel kararlar verebilmek için karar verme sürecinin temel gereklerini öğrenmek ve bundan yararlanmak, benlik için bir beğeni ve saygı duygusu kazanmak ve kişinin temel ihtiyaçlarını karşılayabileceği konusunda iyimser olmaktır (Etsenberg and Delaney, 1993:27).

Ortaöğretimdeki rehberlik çalışmalarında grup etkinliklerinin yanı sıra bireysel yaklaşım ve teknikler de önem kazanır. Ergenin birey olarak önemsenme ve kabul edilme eğilimi ön plandadır. Bu nedenle okul psikolojik danışmanları öğrencinin ihtiyaç duyduğu bir yetişkinle yakınlaşmayı içeren, özel bir ilişki geliştirme fonksiyonunu yerine getirir (Demiç, 2006:10). Bu bakımdan ortaöğretim kurumlarında okul psikolojik danışmanlarına daha yoğun gereksinim vardır.

Meslek seçimi, bireylerin belirli bir yaştan sonraki yaşamlarında başarılı ve mutlu olarak yaşamlarını sürdürmelerini ve böylece kendilerini gerçekleştirmelerini etkileyecek en önemli olaylardan biri durumundadır. Gençlerin meslek seçme sorunları ile ilgili çalışmalar daha başlangıçta en önemli yardım alanı olarak rehberlik ve

psikolojik danışma hizmetleri içinde yerini almış, günümüzde de bu öneminden bir şey kaybetmemiştir. Hatta bugün, dünyada seçilebilecek mesleklerin sayısı her geçen gün arttığına göre mesleki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin önemi daha da artmıştır (Kepçeoğlu, 2003, 64). Ortaöğrenim dönemi, öğrencilerin önemli seçme sorunları ile karşılaştıkları yıllardır. Öncelikle yükseköğrenime devam edip etmeyeceği, devam edecekse hangi bölüme yöneleceği; devam etmeyecekse okulu tamamlayınca hangi iş ya da çalışma alanlarına gireceği, karar vereceği konulardandır. Seçme ile ilgili bu sorunların bireyin gelişimine uygun bir biçimde çözülebilmesi ve öğrencilerin kendilerine açık olan türlü eğitim fırsat ve olanaklarından daha çok yararlanabilmeleri için ortaöğretim kurumlarında psikolojik danışma ve rehberlik uygulamalarına önemli görevler düşmektedir (Kızıl, 2007:21). Rehberlik hizmetlerinin bu anlamda önemli bir işlevi vardır: gencin verdiği kararın kendi ilgi, yetenek ve özelliklerine uygun, aynı zamanda gerçekçi yani uygulanabilir olmasına yardımcı olmaktır. Birey kendini geliştirmek çabalarını sürdürürken önemli ya da önemsiz, bilinçli ya da farkında olmadan, bir takım tercihler yapmakta, kararlar almaktadır. Bireyin karar verirken daha bilinçli davranmasına, dış baskılardan ve iç çatışmalardan arınık olmasına yardımcı olmak rehberliğin en önemli amaçlarından biridir (Kızıl, 2007:23).

2.6 İlgili Araştırmalar

Başkal (2009), “Anadolu, Fen ve Genel Liselerde Eğitim Alan Son Sınıf Öğrencilerinin Bir Üst Öğrenime Geçişte Meslek Seçimi İle İlgili Yaşadıkları Kaygıların Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde, anadolu, fen ve genel liselerde eğitim almakta olan son sınıf öğrencilerinin bir üst öğrenime geçişte meslek seçimine ilişkin yaşadıkları kaygıları belirlemeye çalışılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, üst öğrenime geçişte öğrencilerin meslek seçimine ilişkin yaşadıkları kaygılar; cinsiyet, okul türü, eğitim aldığı alan, anne ve babanın eğitim durumu, mesleği, sağ/ayrı/ölü olması ve ailenin aylık gelir seviyesi gibi değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Şahin (2006), “Ortaöğretim Rehberlik Çalışmalarının Üniversitedeki Alan Seçimine Etkisi” adlı yüksek lisans tezinde, ortaöğretim kurumlarında yapılan mesleki rehberlik çalışmalarının üniversitedeki alan seçimine etkisini belirlemeye çalışılmıştır. Bu amaçla eğitim fakültesi öğrencilerinin rehberlik hizmetlerinin verilme düzeyine ilişkin

görüşlerine başvurulmuştur. Sonuç olarak, araştırmaya katılanların büyük bir kısmı bir yükseköğrenim kurumuna yerleştirilmeden önce rehberlik servisinden yeterince yararlanmadıkları belirlenmiştir.

Koçak (2001) “Ortaöğretim Okullarındaki Mesleki Rehberlik Hizmetlerinin Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans düzeyindeki araştırmasında şu sonuçlara ulaşılmıştır;

1. Öğrencilere meslekler hakkında yeterli bilgi verilmemektedir.
2. Öğrencilerin yeteneklerini belirlemek amacıyla yapılan testler yeterli değildir.
3. Mesleki rehberlik hizmetinin yürütülmesinde karşılaşılan sorunların çözümlenmesi için, mesleki rehberlik için yeterli zaman ayrılması, mesleki rehberlik hizmetleri kapsamında yürütülen etkinliklerin sonuçlarının izlenmesi, gerekli denetimlerin zamanında ve yerinde yapılması gerekmektedir.

Efiliti (1998), “Mesleki Rehberliğin Meslek Seçimine Etkisi Üzerine Bir Araştırma” adlı yüksek lisans düzeyindeki araştırmada, lise dönemi mesleki tercihlerin yoğunluk kazandığı bir dönem olmasından dolayı, mesleki rehberlik faaliyetleri ciddiyetine uygun bir şekilde yapılması, okul rehberlik faaliyetlerinin düzenlenmesinin gerekliliği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Coşkun (2006), “Genel Liselerde Mesleki Rehberlik Hizmetlerinin Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde, öğrencilerin okullardaki mesleki yönelimlerinin tespiti çalışmalarında okul müdürünün, okul koordinatör rehber öğretmeninin ve sınıf rehber öğretmeninin etki düzeyini, meslekleri tanıtmaya çalışmalarında okul müdürünün, okul koordinatör rehber öğretmeninin ve sınıf rehber öğretmeninin etkileri araştırılmıştır. Araştırma sonucuna göre, mesleki rehberlik test ve envanterlerinin kullanımı düşük düzeyde bulunmuş, uygulanan test ve envanterleri ise sınıflar bazında 10.sınıflarda yoğunlaşmaktadır. Test sonuçları öğrencilerle paylaşılmakta, öğrencilere sınıf rehber öğretmeni tarafından sınıf ortamında sunulmaktadır. Mesleklerin özellikleri olarak meslek için gerekli olan yetenekler ve giriş koşulları hakkında bilgi verilmekte, gelir durumu, yükselme imkânları, çalışma saatleri ve çalışma ortamları hakkında fazla bilgi

verilmemektedir. Katılımcıların yetenek, giriş koşulları ve yükselme imkânları hakkında bilgi verildiği yönünde kanıtları mevcuttur.

Çetinkaya (1995), “Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Yetenek ve İlgilerine Uygun Mesleki Tercihleri Yapmalarında Mesleki Rehberlik Uygulamalarının Etkinliğinin İncelenmesi” adlı yüksek lisans düzeyindeki araştırmada, öğrencilerin, Lise II. sınıfta Edebiyat ve Matematik bölümlerini tercih ederken ya da bu bölümlere ayrılırken yetenek ve ilgilerine yeterince dikkat edilmediği görülmüştür. Uygulanan Mesleki Rehberlik Programı’nın $P < 0,10$ düzeyinde anlamlı bir etkisinin olması; öğrencilerin tercihlerini yaparken kendi isteklerini ön plana almaları, yakınlarının etkisinde kalmaları, ne kadar bilgi verilirse verilsin yine düşüncelerinde değişmesi kolay olmayan tercihler olması gibi faktörlerin etkisinin tam olarak kaldırılmadığını gösteren sonuçlara ulaşılmıştır.

Atli (2004), “Ortaöğretim Okullarında Rehberlik Hizmetleri Sunum Düzeylerinin Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans düzeyindeki araştırmasında, okul PDR hizmetlerinin sunum düzeyleri devlet okullarında oldukça düşük çıkmış, özel liselerde ise yeterli düzeyde çıkmamıştır. Eğitimde önemli bir yere sahip olan bu çalışmaların iyi sunulmaması, öğrencilerin meslek tercihleri, kişisel gelişimi ve sorunlarını çözebilme yeteneğinin gelişimi açısından olumsuz sonuçlar doğurabilmekte olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Turan (2007), “Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Geleceğe Yönelik Beklentileri” adlı yüksek lisans tezinde, Ankara’nın Haymana ilçesindeki lise son sınıf öğrencilerinin geleceklere ilişkin beklentileri ve cinsiyet, alan / bölüm, aile yapısı, ekonomik durum gibi değişkenlerin bu beklentilerde oluşturduğu farklılıkları ortaya koymaya çalışmıştır. Bu araştırma sonucunda, öğrencilerin beklentilerini en fazla belirleyen değişken, üniversite sınavı olarak ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin, yüksek öğrenimin hayatlarına olumlu yönde etki edeceği ve büyük bir oranla aile ekonomisine katkıda bulunmak gerekliliği düşünceleri en belirgin beklentiler olarak belirlenmiştir.

Bali (2003), “Türkiye’de ve Avrupa Birliği’nde Mesleki Rehberlik Uygulamaları-Türkiye’deki Uygulamada Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bir Önerme” adlı yüksek lisans düzeyindeki araştırmada, mesleki rehberlik uygulamalarında birçok eksiklik ve sorunun

olduğu ortaya çıkmıştır. En önemli sonuç olarak da ülkemizde mesleki rehberlik alanında bir sistemin olmadığı görülmektedir.

Berdan (2008), “Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğretmen ve Öğrencilerin Yeteneklerinin Alan ve Meslek Seçimine Etkileri” adlı yüksek lisans tezinde, öğrencilerin ve yöneticilerin alan ve meslek seçimindeki etkilerini ve bu seçimlerin doğruluğu veya yanlışlığı kıyaslanılmaya çalışılmıştır. Araştırmanın sonucunda; genel olarak öğretmen ve öğrencilerin yeteneklerinin ortak bir paydada buluşmadıkları görülmüştür. Öğrencileri alan ve mesleğe yönlendirmede yetersizliklerin bulunduğu, bunun nedeninin ise öğrenci, öğretmen ve yönetici arasındaki iletişim kopukluğu olduğu tespit edilmiş.

Kurt (2003), “Ortaöğretim Kurumlarında Eğitsel Rehberlik Hizmetlerinin Uygulama ve Değerlendirme Boyutları Açısından İncelenmesi” adlı yüksek lisans düzeyindeki çalışmada, ortaöğretim okullarındaki son sınıf öğrencileri ile rehber öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda, eğitsel rehberlik hizmetlerinin, uygulama ve değerlendirme boyutları açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Ortaöğretim okullarındaki eğitsel rehberlik alanındaki mevcut durum saptanmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda,

1. Araştırmada öğrencilere eğitsel rehberlik konulan hakkında yeterli bilgilerin verilmediği,
2. Öğrencilerin yeteneklerini belirlemek amacıyla yapılan testlerin yetersiz olduğu saptanmıştır.

Poyraz (2007), “Orta Dereceli Okullarda Yürütülen Rehberlik Hizmetleri Üzerine Bir Araştırma” adlı doktora tezinde, ortaöğretim kurumlarında yürütülen rehberlik hizmetlerinin ne ölçüde gerçekleştirildiği incelenmiştir. Bu amaçla rehberlik hizmetlerinin durumunu belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirilmiş ve geliştirilen ölçeğin okullardan, seçilen öğrenci, sınıf öğretmeni, yönetici ve psikolojik danışman gruplarına uygulanması sonucu elde edilen verilerin, bazı demografik özellikler arasında ilişki ve farklarının ortaya koyulması yoluyla rehberlik hizmetlerinin durumu açıklanmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda, rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinin ne durumda olduğunun ifade edilmesinde cinsiyete ve kıdeme göre bir farklılık gözükmezken, öğretmenlerin öğrencilere göre hizmetlerin daha iyi olduğunu ifade ettiği

belirlenmiştir. Anadolu liselerinde rehberlik hizmetlerinin diğer liselere göre daha iyi durumda olduğu görülmüştür.

Kızıl (2007), “Ortaöğretim Kurumlarındaki Rehber Öğretmenlerin ve Sınıf Rehber Öğretmenlerin Sınıf İçi Rehberlik Etkinlikleri ile İlgili Görüşleri” adlı yüksek lisans tezinde, orta öğretim kurumlarında görev yapan rehber öğretmenlerin, sınıf rehber öğretmenlerin görüşleriyle rehberlik etkinliklerinin ne ölçüde gerçekleştirildiğini değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda, Rehberlik etkinliklerinde yeterli düzeyde işbirliğinin sağlanamadığı görülmüş, buna rağmen tüm öğretmenler işbirliğinin önemini vurgulamışlardır.

Yılmaz (2008), “Ortaöğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Sınıf Rehberlik Çalışmaları İle İlgili Uygulamalarının Araştırılması” adlı yüksek lisans çalışmasında, ortaöğretim kurumlarında görev yapıp sınıf rehberlik görevi olan öğretmenlerin, sınıf rehberlik uygulamalarını tespit etmeye çalışmıştır. Araştırmada, sınıf rehber öğretmenliği yapan öğretmenlerin yeterliliklerini belirlemek amacıyla; okulda çalışan öğretmenlerin algılarıyla; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, mesleki kıdem ve hizmet içi eğitim alma gibi değişkenlere göre rehberlik görevi olan öğretmenlerin yeterlikleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda, sınıf rehber öğretmenliği yapan öğretmenlerin; cinsiyet, yaş, branş, eğitim durumu, mesleki kıdem ve hizmet içi eğitim alma değişkenine göre anlamlı farklılıklar gözlenmiştir.

Hıdır (2010), “Ortaöğretim Kurumlarında Sunulan Rehberlik Hizmetlerinin Öğrenci Kazanımlarının Amacına Ulaşma Düzeyi” adlı yüksek lisans tezinde, orta öğretimde öğrencilere sunulan Rehberlik programının kazanımlarının amacına ulaşmasında biyografik özelliklerin etkisi araştırılmıştır. Sonuç olarak cinsiyet değişkenine göre; eğitsel başarı yeterlilik alanında, sınıf seviyeleri değişkenine göre; aile ve toplum, güvenli ve sağlıklı hayat, kendini kabul, kişiler arası ilişkiler, eğitsel ve mesleki gelişim, okul ve çevreye uyum yeterlilik alanlarında, okul turu değişkenine göre; aile ve toplum, güvenli ve sağlıklı hayat, eğitsel ve mesleki gelişim yeterlilik alanlarında, annenin sağ yada ölü değişkenine göre; kişiler arası ilişkiler yeterlilik alanında, anne babanın beraber olup olmaması değişkenine göre; aile ve toplum, eğitsel başarı, güven ve sağlıklı hayat yeterlilik alanlarında, ailedeki birey sayısı değişkenine göre; eğitsel başarı yeterlilik alanında, annenin eğitim durumuna göre; eğitsel ve mesleki gelişim yeterlilik

alanında, babanın eğitim durumu değişkenine göre; eğitsel ve mesleki gelişim yeterlilik alanında, dersane yada etüt merkezine gitme değişkenine göre; güvenli ve sağlıklı hayat, kendini kabul, eğitsel ve mesleki gelişim, okul ve çevreye uyum yeterlilik alanlarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Gögen (1997), “Okul Rehberlik Bürolarının Rolü (Eğitim Programları İçinde Yer Alan Lise 1. Sınıflarda Gerçekleşme Düzeyi)” adlı yüksek lisans tezinde, okul rehberlik bürolarının rolü ve rehberlik programı amaçlarının lise birinci sınıflarında gerçekleşme düzeyini araştırmıştır. Araştırma sonuçları bulgulara göre şöyledir: Öğrenciler, okullarındaki rehberlik bürolarının ve rehber öğretmenlerin varlığından bilgi sahibidirler. Psikolojik danışman (rehber öğretmen) tarafından dersler, not sistemi, boş zamanların değerlendirilmesi, arkadaşlık ilişkileri, sınava hazırlanma, sınav yönetmeliği vb. konularda okul içinde bilgiler verilmektedir. Öğrenci Tanıma Formu doldurmuşlardır. Bu form haricindeki öğrenciyi tanıma teknikleri sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenler tarafından uygulanmamıştır. Öğrenciyi tanımaya bilgi toplama kaynakları sınırlı kalmıştır. Rehberliğin en önemli işlevlerinden biri olan eğitimsel ve mesleki yönlendirmenin yerine getirilmediği, bunun yapılabilmesi için gerekli ilgi, yetenek envanterlerinin uygulama ve değerlendirme çalışmaları yapılmamıştır.

3.BÖLÜM

3 YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, Kayseri ilindeki resmi ortaöğretim okullarındaki öğrencilerin seçmeli ders seçimlerini incelemek amacı ile öğrencilerin değerlendirmelerini çeşitli değişkenler açısından inceleyen genel tarama modelindedir. Tarama modelleri, var olan durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır.

Araştırma, genel tarama modeli kapsamında literatür tarama ve anket tekniğinden yararlanılarak yürütülmüştür. Araştırmanın kavramsal temelini oluşturmada, öğrencilerin ortaöğretimdeki seçmeli ders seçimlerine yönelik oluşturulan anket için madde havuzu oluşturmada literatür tarama tekniğinden ve uzman görüşlerinden yararlanılmıştır.

3.2 Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Kayseri ilindeki orta öğretim kurumları oluşturmaktadır.

Evrenden tesadüfi olarak seçilen 6 ortaöğretim kurumundan, 325 öğrenci örneklem grubunu oluşturmaktadır.

3.3 Verilerin Toplanması

Araştırmanın belirlenen amacına ulaşabilmesi için gerekli olan veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen anket ile toplanmıştır. Araştırmada kullanılan anket 2010-2011 eğitim-öğretim yılı nisan-haziran ayları arasında öğrencilere uygulanmıştır. Anket

uygulamaları okul yöneticilerinin uygun gördüğü zamanlarda ve okul rehber öğretmenleri ile beraber yapılmıştır.

Anketin uygulanması sınıf ortamında gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere uygulama öncesi anketleri nasıl cevaplandırmaları gerektiği ve elde edilecek verilerin sadece bu araştırma için kullanılacağı ifade edilerek sorulara samimi ve tarafsız bir şekilde cevap vermeleri istenmiştir.

3.4 Ölçme Aracının Geliştirilmesi

Veri toplama aracı olarak kullanılan anket formunun hazırlanmasında ilgili literatür taranmış, benzer araştırmalarda kullanılan geçerlik ve güvenilirlikleri test edilmiş veri toplama araçlarından yararlanılmış, öğretmen ve uzman görüşleri de dikkate alınarak 32 sorudan oluşan madde havuzu oluşturulmuştur. Kullanılan anket madde havuzundan seçilen 18 soruyla anket oluşturulmuştur.

Veri toplama aracının ön uygulaması örneklem dışında 2 ortaöğretim okulundan toplam 45 öğrenciye yapılmış, öğrencilerin veri toplama aracında yer alan ifadelerden anlamakta güçlük çektikleri bazı ifadeler üzerinde, öğretmen ve uzman görüşleri de alınarak gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Geliştirilmiş bu anketin güvenilirlik ve geçerlilik değerlendirmesi yapılmıştır. Veri toplama aracının geçerlik ve güvenilirliği için ALPHA güvenilirlik katsayısı (reliability analysis) hesaplanmış ve 0,847 sonucu elde edilmiştir. Bu değer geçerlik ve güvenilirlik için uygundur.

Anket soruları beşli likert tipine uygun olarak hazırlanmıştır. Ankette ayrıca katılımcıların ve rehber öğretmenlerinin kişisel özelliklerini belirlemeye yönelik bölümde yer almıştır. Katılımcıların sorulara katılma derecelerini belirlemek amacıyla 5 (Kesinlikle katılıyorum), 4 (Katılıyorum), 3 (Emin değilim), 2 (Katılmıyorum), 1 (Kesinlikle katılmıyorum) biçiminde 5’li likert tipi dereceleme ölçeği kullanılmıştır.

Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin ölçeğin Cronbach’s Alpha katsayısının 0,847 ile yüksek olduğu dolayısıyla ölçeğin güvenilir ($\alpha > 0,70$) olduğu ve herhangi bir maddenin çıkarılması durumunda ölçeğin güvenilirliğinde önemli bir değişiklik olmadığı; madde toplam korelasyonlarının 0,30 ile 0,70 arasında olduğu ve hiçbir

maddenin iç tutarlılık katsayısının $<0,30$ olmadığı; alt ve üst çeyrekler arasındaki t testi sonucunun anlamlı olduğu ve bu yönüyle ölçekteki maddelerin geçerliliklerinin yüksek olduğu, rehber öğretmenlerin ders seçimine etkisi bakımından öğrencileri ayırt ettikleri ve aynı davranışı ölçmeye yönelik maddeler oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

3.5 Verilerin Analizi

Kayseri ilindeki resmi ortaöğretim kurumları arasından seçilen 6 okul ve 325 öğrenciye uygulanan anketlerden toplanan verilerin çözümlenmesine geçilmeden önce, veriler işlenmeye hazır hale getirilerek kodlanmıştır. Bilgiler işlenmek üzere veri işleme ortamına aktarılmış, gerekli kontroller yapılarak veriler çözümlenmeye hazır hale getirilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler, SPSS 13.0 programı kullanılarak çözümlenmiştir. Grafikselleştirimler MS Word programı ile hazırlanmıştır.

Verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde ve ortalamalar arası farkın anlamlılığını test etmek üzere “t” testi ve çoklu değişkenlerde varyans analizi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Tablo 1. Ölçeğe ait güvenilirlik ve geçerlilik analizi sonuçları

	Cronbach's Alpha	N of Items
Genel anket	0,847	18

Sorular	Madde Toplam Korelasyonu ¹	Madde Silindiğinde Ölçeğin Güvenilirliği	t (alt%27-üst%27) ²
Madde 1.	0,301	0,848	-7,951
Madde 2.	0,510	0,836	-11,081
Madde 3.	0,701	0,827	-21,263
Madde 4.	0,313	0,846	-8,957
Madde 5.	0,523	0,835	-11,963
Madde 6.	0,451	0,839	-10,225
Madde 7.	0,472	0,838	-12,381
Madde 8.	0,446	0,839	-10,494
Madde 9.	0,438	0,840	-9,193
Madde 10.	0,543	0,835	-13,395
Madde 11.	0,602	0,832	-14,466
Madde 12.	0,525	0,835	-12,087
Madde 13.	0,322	0,844	-6,740
Madde 14.	0,359	0,843	-9,468
Madde 15.	0,333	0,844	-6,435
Madde 16.	0,362	0,843	-6,834
Madde 17.	0,321	0,845	-6,474
Madde 18.	0,503	0,836	-10,336

¹n=325²n₁=n₂=87

**p<0,01

4.BÖLÜM

4 BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde, katılımcıların kişisel özellikleri ile araştırmadan elde edilen bulgular araştırmanın alt problemleri doğrultusunda sunulmuştur.

4.1 Katılımcıların Kişisel Özellikleri

Bu bölümde katılımcıların cinsiyet, baba eğitim durumu, anne eğitim durumu, ailenin ekonomik durumu, okuduğu lise türü, lise 9.sınıftaki not ortalaması, okulundaki rehber öğretmenin cinsiyeti, okulundaki rehber öğretmenin yaşı, frekans ve yüzdeler dağılımları ilgili tablolarla belirtilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların “Cinsiyet”lerine göre frekans ve yüzdeler dağılımları

Cinsiyet	F	%
Kız	181	55,7
Erkek	144	44,3
TOPLAM	325	100.0

Tablo 2. incelendiğinde, örnekleme alınan toplam 325 ortaöğretim dokuzuncu sınıf öğrencisinden 144’ünün erkek, 181’inin de kız olduğu görülmektedir. Yüzdeler oranı olarak değerlendirildiğinde ise katılımcıların % 44,3’ü erkek, % 55,7’si ise kız öğrencidir.

Tablo 3. Katılımcıların “Baba Eğitim Durumu”na göre frekans ve yüzdelik dağılımı

Baba Eğitim Durumu	F	%
Okuma-yazma bilmiyor	1	0,3
İlkokul mezunu	118	36,3
Lise mezunu	88	27,1
Üniversite mezunu	118	36,3
TOPLAM	325	100.0

Tablo 3. incelendiğinde, araştırma örneğine alınan toplam 325 ortaöğretim dokuzuncu sınıf öğrencisinin baba eğitim durumu dağılımı; babası okuma-yazma bilmeyen 1 öğrenci, ilkokul mezunu olan 118 öğrenci, lise mezunu olan 88 öğrenci, üniversite mezunu olan 118 öğrenci olduğu görülmektedir. Buna göre toplam 325 katılımcıdan babası ilkokul mezunu ve üniversite mezunu olanlar % 36,3 ile ilk sıradadırlar. Diğerlerinin oranı ise babası lise mezunu olanlar % 27,1; babası okuma-yazma bilmeyenler % 0,3 dür.

Tablo 4. Katılımcıların “Anne Eğitim Durumu”na göre frekans ve yüzdelik dağılımı

Anne Eğitim Durumu	F	%
Okuma-yazma bilmiyor	6	1,8
İlkokul mezunu	202	62,2
Lise mezunu	63	19,4
Üniversite mezunu	54	16,6
TOPLAM	325	100.0

Tablo 4. incelendiğinde, araştırma örneğine alınan toplam 325 ortaöğretim dokuzuncu sınıf öğrencisinin anne eğitim durumu dağılımı; annesi okuma-yazma bilmeyen 6 öğrenci, ilkokul mezunu olan 202 öğrenci, lise mezunu olan 63 öğrenci, üniversite mezunu olan 54 öğrenci olduğu görülmektedir. Buna göre toplam 325 katılımcıdan annesi ilkokul mezunu olanlar % 62,2 ile ilk sıradadır. Diğerlerinin oranları ise annesi lise mezunu olanlar % 19,4; annesi üniversite mezunu olanlar % 16,6; annesi okuma-yazma bilmeyenler %1,8 dir.

Tablo 5. Katılımcıların “Aile Ekonomik Durumu”na göre frekans ve yüzdeler dağılımı

Ailenin Ekonomik Durumu	F	%
0-750 TL	54	16,6
751-1500 TL	125	38,4
1501-2000 TL	75	23,1
2001-... TL	71	21,9
TOPLAM	325	100.0

Tablo 5. incelendiğinde, ankete katılan öğrencilerin aile ekonomik durumu dağılımı; geliri aylık 0-750 TL arasında olan 54 kişi, 751-1500 TL arasında olan 125 kişi, 1501-2000 TL arasında olan 75 kişi, 2001 ve üzeri olan 71 kişi olduğu görülmektedir. Buna göre toplam 325 katılımcıdan ailenin geliri 751-1500 TL arası olan % 38,4 ile ilk sıradadır. Diğerleri 1501-200 TL arası % 23,1; 2001 TL ve üzeri % 21,9; 0-750 TL arası % 16,6 dır.

Tablo 6. Katılımcıların “Okuduğu Lise Türü”ne göre frekans ve yüzdeler dağılımı

Okuduğu Lise Türü	F	%
Genel Lise	110	33,8
Meslek Lisesi	32	9,9
Anadolu Lisesi	183	56,3
TOPLAM	325	100.0

Tablo 6. incelendiğinde; araştırma örneklemine alınan toplam 325 ortaöğretim dokuzuncu sınıf öğrencisinden 110'u lise türü olarak genel lisede, 32'si meslek lisesinde, 183'ü anadolu lisesinde öğrenim görmektedir. Buna göre toplam 325 katılımcıdan lise türü anadolu lisesi olanlar % 56,3 ile ilk sıradadır. Diğerlerinin oranları ise, genel lise % 33,8; meslek lisesi % 9,9 dur.

Tablo 7. Katılımcıların “Lise 9.sınıf Not Ortalaması”na ilişkin frekans ve yüzdeler dağılımı

Lise 9.sınıf Not Ortalaması	F	%
0-44	10	3,1
45-70	148	45,5
71-100	167	51,4
TOPLAM	325	100.0

Tablo 7. incelendiğinde, ankete katılan öğrencilerden lise 9.sınıf not ortalaması 0-44 arasında olan 10 kişi, 45-70 arasında olan 148 kişi, 71-100 arasında olan 167 kişi olduğu görülmektedir. Buna göre toplam 325 katılımcıdan not ortalaması 71-100 arası olan % 51,4 ile ilk sıradadır. Diğerlerinin oran ise, not ortalaması 45-70 arası olan % 45,5; 0-44 arası olan % 3,1 dir.

Tablo 8. Katılımcıların “Rehber Öğretmeninin Cinsiyeti”ne göre frekans ve yüzdeler dağılımları

Rehber Öğretmeninin Cinsiyeti	F	%
Kız	112	34,5
Erkek	213	65,5
TOPLAM	325	100.0

Tablo 8. incelendiğinde; araştırma örneğine alınan toplam 325 ortaöğretim dokuzuncu sınıf öğrencisinden 213 ünün rehber öğretmeni erkek, 112 sinin de bayan olduğu görülmektedir. Yüzdeler oranı olarak değerlendirildiğinde ise rehber öğretmenlerin % 65,5’i erkek, % 34,5’i ise bayandır.

Tablo 9. Katılımcıların “Rehber Öğretmeninin Yaşı”na göre frekans ve yüzdeler dağılımı

Rehber Öğretmeninin Yaşı	F	%
22-30	126	38,8
31-40	167	51,3
41 ve üstü	32	9,9
TOPLAM	325	100.0

Tablo 9. incelendiğinde; araştırma örneğine alınan toplam 325 ortaöğretim dokuzuncu sınıf öğrencisinin rehber öğretmenin yaş dağılımı; rehber öğretmenin yaş

aralığı 22-30 olan 126 öğrenci, 31-40 olan 167 öğrenci, 41 ve üstü olan 32 öğrenci olduğu görülmektedir. Buna göre toplam 325 katılımcıdan rehber öğretmenin yaş aralığı 31-40 olanlar % 51,3 ile ilk sıradadır. Diğerlerinin oranları ise, 22-36 yaş aralığı % 38,8; 41 ve üstü % 9,9 dur.

4.2 Katılımcıların Lisedeki Ders Seçimlerine İlişkin Bulgular

Tablo 10. Katılımcıların lisedeki ders seçimlerine ilişkin görüşleri

Sorular	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Emin Değilim		Katlıyorum		Kesinlikle Katlıyorum		$\bar{\chi}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
	Okulda rehberlik ders saatlerinin daha fazla olması gerektiğini düşünüyorum	52	16,0	46	14,2	55	16,9	37	11,4	59		
Okul rehberlik servisinin, ihtiyaç duyduğumda bana yardımcı olduğunu düşünüyorum	36	11,1	33	10,2	65	20,0	125	38,5	66	20,3	3,47	1,24
Okul rehberlik servisinin, ders seçimimde bana yardımcı olduğunu inanıyorum	53	16,3	38	11,7	76	23,4	104	32,0	54	16,6	3,21	1,31
Okulumda bulunan seçmeli derslerin neler olduğunu biliyorum	23	7,1	39	12,0	55	16,9	12	3,7	102	31,4	3,65	1,21
Okul rehberlik servisinin, okulda yaptığı mesleki yönlendirme faaliyetlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum	45	13,8	65	20,0	82	25,2	80	24,6	53	16,3	3,10	1,28
Okul rehberlik servisinin etkinliklerini düzenli takip ediyorum	91	28,0	98	30,2	69	21,2	46	14,2	21	6,5	2,41	1,22
Kişilik özelliklerimin farkına varmamda okul rehber öğretmeni etkili oldu	118	36,3	84	25,8	64	19,7	42	12,9	17	5,2	2,25	1,22
Kişilik özelliklerime uygun alanı ve mesleği biliyorum	25	7,7	35	10,8	68	20,9	95	29,2	102	31,4	3,66	1,24
Okul rehberlik servisinin, düzenlemiş olduğu üst öğrenim kurum ziyaretlerine ilişkin etkinlikleri faydalı buluyorum	36	11,1	59	18,2	93	28,6	99	30,5	38	11,7	3,14	1,18

Okul rehberlik servisi, seçmiş olduğum derslerdeki gelişimimi takip etmektedir	61	18,8	64	19,7	113	34,8	51	15,7	36	11,1	2,81	1,23
Okul rehberlik servisi, lisede seçmiş olduğum derslere ilişkin meslekleri tanımamda bana yardımcı oluyor	48	14,8	65	20,0	89	27,4	78	24,0	45	13,8	3,02	1,26
Okul rehberlik servisi, lisede seçmiş olduğum derslerden başarılı olup mezun olduğumda üniversitede girebileceğim bölümler hakkında bilgilendirme yapıyor	57	17,5	49	15,1	73	22,5	107	32,9	39	12,0	3,07	1,29
Üniversite tercihi sırasında, lisede seçtiğim derslerle ilgili bölümleri tercih edeceğim.	11	3,4	16	4,9	65	20,0	104	32,0	129	39,7	4,00	1,05
Lisedeki ders seçimimden önce okul rehberlik servisi tarafından, uygun alanı seçmem için test, anket ve envanterler uyguladı	25	7,7	48	14,8	61	18,8	102	31,4	89	27,4	3,56	1,25
Lisede seçtiğim derslerden memnunum, bir daha olsa aynı dersleri seçerdim	21	6,5	15	4,6	86	26,5	96	29,5	107	32,9	3,78	1,15
Lisede seçtiğim derslerin kendi yetenek ve kabiliyetime uygun olduğunu düşünüyorum	16	4,9	12	3,7	61	18,8	127	39,1	109	33,5	3,93	1,05
Seçmiş olduğum derslerin bana uygun olmadığını anladığımda ileriki sınıflarda ders değişikliği yapılacağını biliyorum	25	7,7	34	10,5	126	38,7	78	24,0	62	19,1	3,44	1,12
Okulda bulunan alanlar ve meslekler ile ilgili bir sorunun olduğunda kimden yardım alacağımı biliyorum	42	12,9	36	11,1	70	21,5	82	25,2	95	29,2	3,47	1,36
GENEL											3,29	0,66

Rehber öğretmenlerin ders seçimine etkisine ilişkin öğrenci algılarına yönelik 1, 4, 13, 15, 16 ve 18. maddelere en fazla “kesinlikle katılıyorum”; 2, 3, 8, 9, 12 ve 14. maddelere en fazla “katılıyorum”; 5, 10, 11 ve 17. maddelere en fazla “emin değilim”; 6. maddeye en fazla “katılmıyorum”, 7. maddeye en fazla “kesinlikle katılmıyorum”

cevaplarının verildiği görülmektedir. Öğrenci algısının en yüksek olduğu maddenin “Üniversite tercihi sırasında, lisede seçtiğim derslerle ilgili bölümleri tercih edeceğim.” ($4,00 \pm 1,05$), öğrenci algısının en düşük olduğu maddenin “Kişilik özelliklerimin farkına varmamda okul rehber öğretmeni etkili oldu” ($2,25 \pm 1,22$) olduğu görülmektedir. Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algıları ($3,29 \pm 0,66$) düzeyindedir.

4.3 Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının öğrencilerin cinsiyetlerine göre karşılaştırılması

Tablo 11. Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının öğrencilerin cinsiyetlerine göre karşılaştırılması

Cinsiyet	N	$\bar{\chi}$	SS	T	p
Kız	181	3,24	0,64	-1,333	0,18
Erkek	144	3,34	0,67		

$p < 0,05$

Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının cinsiyetlerine göre karşılaştırılması incelendiğinde erkek öğrencilerin ortalamasının ($3,34 \pm 0,64$) kız öğrencilerin ortalamasından ($3,24 \pm 0,67$) yüksek olduğu, ancak kız ve erkek öğrencilerin algıları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı ($p > 0,05$) görülmektedir. Rehber öğretmenlerin ders seçimine etkisinde kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı farklılık yoktur.

4.4 Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının öğrencilerin öğrenim gördükleri lise türüne göre karşılaştırılması

Tablo 12. Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının öğrencilerin öğrenim gördükleri lise türüne göre karşılaştırılması

Öğrenim gördüğü lise türü	N	$\bar{\chi}$	SS	F	P	Fark
Genel lise	110	3,16	0,67	10,446	0,00	Genel lise-Meslek lisesi
Meslek lisesi	32	3,75	0,45			Meslek lisesi-Anadolu lisesi
Anadolu lisesi	183	3,28	0,64			

$p < 0,05$

Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının öğrencilerin öğrenim gördükleri lise türüne göre karşılaştırılması incelendiğinde rehber öğretmenlerin ders seçiminde en çok etkili olduğu grubun meslek lisesi öğrencileri ($3,75 \pm 0,45$), ardından anadolu lisesi ($3,28 \pm 0,64$) ve genel lise öğrencilerinin ($3,16 \pm 0,67$) yer aldığı görülmektedir. Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının öğrenim gördükleri lise türüne göre anlamlı düzeyde farklı olduğu ($p < 0,05$) görülmektedir. Farkın kaynağı incelendiğinde meslek lisesinde görev yapan rehber öğretmenlerin öğrencilerinin ders seçimine etkisinin, diğer okul türlerinde görev yapan rehber öğretmenlerin öğrencilerinin ders seçimine etkisinden yüksek çıkma sebebi, meslek liselerinde diğer okul türlerinden daha fazla bölüm olduğu için rehber öğretmenler meslek liselerinde daha aktif çalışmaktadırlar.

4.5 Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının öğrencilerin başarı düzeylerine göre karşılaştırılması

Tablo 13. Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının öğrencilerin başarı düzeylerine göre karşılaştırılması

Başarı düzeyi	n	$\bar{\chi}$	SS	F	p
0-44	10	3,37	0,57	1,245	0,289
45-70	148	3,34	0,66		
71-100	167	3,23	0,66		

$p < 0,05$

Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının öğrencilerin başarı düzeylerine göre karşılaştırılması incelendiğinde rehber öğretmenlerin ders seçiminde en çok etkili olduğu grubun not ortalaması 0-44 arasında olan öğrenciler olduğu ($3,37 \pm 0,57$), ardından not ortalaması 45-70 arasında olan öğrencilerin ($3,34 \pm 0,66$) ve not ortalaması 71-100 arasında olan öğrencilerin ($3,23 \pm 0,66$) yer aldığı görülmektedir. Rehber öğretmenlerin ders seçimine etkisi öğrencilerin başarı düzeylerine göre anlamlı düzeyde farklı olmadığı ($p > 0,05$) görülmektedir. Başarı düzeyleri farklı olan öğrencilerin rehber öğretmenlerinin ders seçimine etkileri arasında anlamlı farklılık yoktur.

4.6 Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının rehber öğretmenin cinsiyetine göre karşılaştırılması

Tablo 14. Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının rehber öğretmenin cinsiyetine göre karşılaştırılması

Rehber öğretmenin cinsiyeti	n	$\bar{\chi}$	SS	t	p
Erkek	112	3,53	0,59	5,095	0,00
Kadın	213	3,16	0,65		

$p < 0,05$

Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının rehber öğretmenlerin cinsiyetlerine göre karşılaştırılması incelendiğinde rehber öğretmeni erkek olan öğrencilerin ortalamasının ($3,53 \pm 0,59$) rehber öğretmeni kadın olan öğrencilerin ortalamasından ($3,16 \pm 0,65$) yüksek olduğu ve rehber öğretmeni kadın veya erkek olan öğrencilerin algıları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($p<0,05$) görülmektedir. Erkek rehber öğretmenlerin öğrencilerin ders seçimine etkisi kadın rehber öğretmenlerin ders seçimine etkisinden anlamlı düzeyde yüksektir.

4.7 Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının rehber öğretmenin yaşına göre karşılaştırılması

Tablo 15. Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının rehber öğretmenin yaşına göre karşılaştırılması

Rehber öğretmenin yaşı	N	$\bar{\chi}$	SS	F	p	Fark
22-30	126	3,51	0,63	12,767	0,00	22-30 31-40
31-40	167	3,15	0,64			22-30 41 ve +
41 yaş ve üzeri	32	3,11	0,60			

$p<0,05$

Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının rehber öğretmenin yaşına göre karşılaştırılması incelendiğinde öğrencilerin ders seçiminde en etkili olan grubun 22-30 yaş arası rehber öğretmenlerin olduğu ($3,51 \pm 0,63$), ardından 31-40 yaş grubu rehber öğretmenlerin ($3,15 \pm 0,64$) ve 41 yaş ve üzeri rehber öğretmenlerin ($3,11 \pm 0,60$) yer aldığı görülmektedir. Rehber öğretmenlerin öğrencilerin ders seçimine etkisinin rehber öğretmenlerin yaşlarına göre anlamlı düzeyde farklı olduğu ($p<0,05$) görülmektedir. Farkın kaynağı incelendiğinde 22-30 yaş arası rehber öğretmenlerin 31-40 yaş arası rehber öğretmenlerden ve 41 yaş ve üzeri rehber öğretmenlerden anlamlı düzeyde daha etkilidir. Bu durum mesleğe yeni başlamış rehber öğretmenlerin daha idealist olmalarından kaynaklanabilir.

4.8 Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının ailenin ekonomik durumuna göre karşılaştırılması

Tablo 16. Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının ailenin ekonomik durumuna göre karşılaştırılması

Ailenin ekonomik durumu	N	$\bar{\chi}$	SS	F	p	Fark
0-750 TL	54	3,48	0,58			
751-1500 TL	125	3,30	0,68	3,164	0,02	0-750 1501-2000 TL
1501-2000 TL	75	3,12	0,60			
2000 TL üzeri	71	3,29	0,68			

$p < 0,05$

Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının ailenin ekonomik durumuna göre karşılaştırılması incelendiğinde rehber öğretmenlerin ders seçiminde etkili olduğu öğrencilerin ailesinin aylık geliri 750 TL'den az olan öğrenciler olduğu ($3,48 \pm 0,58$), ardından ailesinin aylık geliri 751-1500 TL olan öğrencilerin ($3,30 \pm 0,68$) yer aldığı, rehber öğretmenlerin ders seçimine etkisinin en az olduğu öğrencilerin ise ailesinin aylık geliri 1501-2000 TL olan öğrenciler ($3,12 \pm 0,60$) olduğu görülmektedir. Rehber öğretmenlerin öğrencilerin ders seçimine etkisinin öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumuna göre anlamlı düzeyde farklı olduğu ($p < 0,05$) görülmektedir. Farkın kaynağı incelendiğinde ailesinin aylık geliri 750 TL'den az olan öğrencilerin ders seçimine rehber öğretmenlerin etkisi, ailesinin aylık geliri 1501-2000 TL arası olan öğrencilerden anlamlı düzeyde daha yüksektir. Bu durum, ailesinin ekonomik durumu iyi olmayan öğrencilerin seçmeli ders tercihleri konusunda rehber öğretmenlerden daha fazla yardım almakta olmalarından kaynaklanmaktadır.

4.9 Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının baba eğitim durumuna göre karşılaştırılması

Tablo 17. Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının baba eğitim durumuna göre karşılaştırılması

Baba eğitim durumu	n	$\bar{\chi}$	SS	F	p
İlköğretim mezunu	118	3,37	0,66	1,647	0,19
Lise mezunu	88	3,24	0,62		
Üniversite mezunu	118	3,23	0,67		

$p < 0,05$

Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre karşılaştırılması incelendiğinde rehber öğretmenlerin ders seçiminde en çok etkili olduğu grubun babası ilköğretim mezunu olan öğrenciler olduğu ($3,37 \pm 0,66$), ardından babası lise mezunu olan öğrencilerin ($3,24 \pm 0,62$) ve babası üniversite mezunu olan öğrencilerin ($3,23 \pm 0,67$) yer aldığı görülmektedir. Rehber öğretmenlerin ders seçimine etkisi öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklı olmadığı ($p > 0,05$) görülmektedir. Babalarının eğitim durumu farklı olan öğrencilerin rehber öğretmenlerinin ders seçimine etkileri arasında anlamlı farklılık yoktur.

4.10 Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının anne eğitim durumuna göre karşılaştırılması

Tablo 18. Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının anne eğitim durumuna göre karşılaştırılması

Anne eğitim durumu	N	$\bar{\chi}$	SS	F	p	Fark
Okur yazar değil	6	3,61	0,90			
İlköğretim mezunu	202	3,37	0,62	4,085	0,01	İlköğretim mezunu-Lise mezunu
Lise mezunu	63	3,12	0,69			
Üniversite mezunu	54	3,13	0,67			

$p < 0,05$

Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre karşılaştırılması incelendiğinde rehber öğretmenlerin ders seçiminde en etkili olduğu öğrencilerin annesi okur yazar olmayan öğrenciler olduğu ($3,61 \pm 0,90$), ardından annesi ilköğretim mezunu olan öğrencilerin ($3,37 \pm 0,62$) yer aldığı; rehber öğretmenlerin ders seçimine etkisinin en az olduğu öğrencilerin ise annesi lise mezunu olan öğrenciler ($3,12 \pm 0,69$) olduğu görülmektedir. Rehber öğretmenlerin öğrencilerin ders seçimine etkisinin annelerinin eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklı olduğu ($p < 0,05$) görülmektedir. Farkın kaynağı incelendiğinde annesi ilköğretim mezunu olan öğrencilerin ders seçimine rehber öğretmenlerin etkisi, annesi lise mezunu olan öğrencilerden anlamlı düzeyde daha yüksektir. Bu durum, öğrencilerin seçmeli ders tercihlerinde anne etkisinden kaynaklanmaktadır. Anne eğitim durumu yüksek olan öğrencilerin seçmeli ders tercihlerinde rehber öğretmenlerin daha az yardımına ihtiyacı olabilir.

5.BÖLÜM

5 SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1 Sonuçlar

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara bağlı olarak ortaya çıkan sonuçlara yer verilmektedir.

5.1.1 Katılımcıların Özelliklerine Göre Alınan Sonuçlar

1. Araştırmaya katılan 325 öğrencinin %55,7'sini kız öğrenci, %44,3'ünü erkek öğrenciler oluşturmaktadır.
2. Araştırmaya katılan öğrencilerin babasının eğitim durumunda ilk sırada %36,3 ile üniversite mezunu ve ilkokul mezunu yer almıştır. Babası okuma-yazma bilmeyen 1 öğrenci bulunmaktadır.
3. Araştırmaya katılan öğrencilerin annesinin eğitim durumunda ilk sırada %62,2 ile ilkokul mezunu yer almıştır.
4. Deneklerin ailesinin %38,4'ü 750-1500 TL, %23,1'i 1501-2000 TL, %21,9'u 2001 TL ve üzeri, %16,6'sı 0-750 TL arası aylık gelire sahiptir.
5. Deneklerin %56,3'ü Anadolu lisesinde, %33,8'i genel lisede, %9,9'u meslek lisesinde öğrenim görmektedir.
6. Deneklerin %51,4'ü 71-100, %45,5'i 45-70, %3,1'i 0-44 arası lise 9.sınıf not ortalamansa sahiptir.
7. Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri okuldaki rehber öğretmenlerin %65,5'i erkek, %34,5'i kızdır.

8. Okullardaki rehber öğretmenlerin %51,3'ü 31-40, %38,8'i 22-30, %9,9'u 41 ve üzeri yaş aralığında bulunmaktadır.

5.1.2 Rehber Öğretmenlerin Ders Seçimi Etkisine Yönelik Öğrenci Algılarının Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar

Öğrenci cinsiyetine göre rehber öğretmenlerin ders seçimlerine etkisi incelendiğinde erkek öğrenci ortalamasının 3,34; kız öğrenci ortalamasının 3,24 olduğu görülmüştür. Ancak istatistiksel olarak kız ve erkek öğrenci algısı arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$).

5.1.3 Rehber Öğretmenlerin Ders Seçimine Etkisine Yönelik Öğrenci Algılarının Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Lise Türüne Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar

Öğrencilerin öğrenim gördükleri lise türüne göre rehber öğretmenlerin ders seçimlerine etkisi incelendiğinde, rehber öğretmenlerin ders seçimlerine etkisinin en etkili olduğu grubun meslek lisesi öğrencileri olduğu tespit edilmiştir. Rehber öğretmenlerin ders seçimine ilişkin öğrenci algılarının öğrencileri öğrenim gördükleri lise türüne göre anlamlı düzeyde farklı olduğu görülmüştür ($p<0,05$).

5.1.4 Rehber Öğretmenlerin Ders Seçimi Etkisine Yönelik Öğrenci Algılarının Öğrencilerin Başarı Düzeylerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar

Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının öğrencilerin başarı düzeylerine göre karşılaştırılması incelendiğinde rehber öğretmenlerin ders seçiminde en çok etkili olduğu grubun not ortalaması 0-44 arasında olan öğrenciler olduğu görülmüştür. Ancak başarı düzeyi farklı olan öğrencilerin rehber öğretmenlerinin ders seçimlerine etkileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

5.1.5 Rehber Öğretmenlerin Ders Seçimi Etkisine Yönelik Öğrenci Algılarının Rehber Öğretmenin Cinsiyetine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin okullarındaki rehber öğretmenlerin ders seçimlerine etkisinin öğretmenin cinsiyetlerine göre karşılaştırılması incelendiğinde rehber öğretmeni erkek olan öğrencilerin ortalamasının 3,53 rehber öğretmeni kadın olan öğrencilerin ortalamasından (3,16) yüksek olduğu ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($p<0,05$).

5.1.6 Rehber Öğretmenlerin Ders Seçimi Etkisine Yönelik Öğrenci Algılarının Rehber Öğretmenin Yaşına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin okullarındaki rehber öğretmenlerin ders seçimlerine etkisinin öğretmenin yaşına göre karşılaştırılması incelendiğinde yaş aralığı 22-30 olan öğretmen grubu olduğu tespit edilmiştir. Rehber öğretmenlerin öğrencilerin ders seçimine etkisinin rehber öğretmenlerin yaşlarına göre anlamlı düzeyde farklı olduğu görülmüştür ($p<0,05$).

5.1.7 Rehber Öğretmenlerin Ders Seçimi Etkisine Yönelik Öğrenci Algılarının Ailenin Ekonomik Duruna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar

Rehber öğretmenlerin ders seçimi etkisine ilişkin öğrenci algılarının ailenin ekonomik durumuna göre karşılaştırılması incelendiğinde rehber öğretmenlerin ders seçiminde en etkili olduğu öğrencilerin ailesinin aylık geliri 750 TL'den az olan öğrenciler olduğu görülmüştür. Rehber öğretmenlerin öğrencilerin ders seçimine etkisinin öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumuna göre anlamlı düzeyde farklı olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

5.1.8 Rehber Öğretmenlerin Ders Seçimi Etkisine Yönelik Öğrenci Algılarının Baba Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin seçmeli ders tercihlerine rehber öğretmenlerinin etkisinin öğrencilerin baba eğitim durumuna göre karşılaştırılması incelendiğinde rehber öğretmenlerin ders tercihlerinde en etkili olan grubun babası ilkokul mezunu olan öğrenciler olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak, babalarının eğitim durumu farklı olan

öğrencilerin rehber öğretmenlerinin ders seçimine etkileri arasında anlamlı farklılık yoktur ($p>0,05$).

5.1.9 Rehber Öğretmenlerin Ders Seçimi Etkisine Yönelik Öğrenci Algılarının Anne Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin seçmeli ders tercihlerine rehber öğretmenlerinin etkisinin öğrencilerin anne eğitim durumuna göre karşılaştırılması incelendiğinde rehber öğretmenlerin ders tercihlerinde en etkili olan grubun annesi okur-yazar olmayan öğrenciler olduğu ortaya çıkmıştır. Annelerinin eğitim durumu farklı olan öğrencilerin rehber öğretmenlerinin ders seçimine etkileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$).

5.2 Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgulardan ve ulaşılan sonuçlardan faydalanılarak, **Ortaöğretim okullarında görev yapan rehber öğretmenlerin öğrencilerin seçmeli ders tercihlerine etkilerinin** artırılabilmesi için aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

1. Okul türü değişkeni incelendiğinde meslek liselerindeki rehber öğretmenlerin diğer liselerdeki rehber öğretmenlerinden öğrencilerin seçmeli ders tercihlerine daha fazla etkili oldukları ortaya çıkmıştır. Bu durum diğer okul türlerindeki rehber öğretmenlerin öğrencilerin ders seçimlerinde daha etkin olmaları gerektiğini göstermektedir.
2. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu okullarında bulunan seçmeli derslerin neler olduğunu bilmektedir. Geriye kalan öğrencilerinde ders tercihlerinde bilinçli tercih yapabilmeleri için rehber öğretmenlerin seçmeli dersleri tercih gününden önce okul panosuna asmak gibi faaliyetlerle öğrencileri bilgilendirmeleri yararlı olabilir.
3. Ailenin gelir durumu değişkenine göre rehber öğretmenlerin seçmeli ders tercihlerine etki durumu farklılık göstermiştir. Bu durum hakkında daha kapsamlı ve geniş örnekleme alınarak yeni araştırmalar yapılabilir.
4. Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesine göre seçmeli ders tercihleri sadece lise 9.sınıf sonunda değil, üst sınıflarda da seçmeli ders tercihi

yapılabilmektedir. Bu durumdan öğrencilerin yeterince bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür. Bu konuda rehber öğretmenlerin bilgilendirme çalışması yapması yararlı olacaktır.

5. Seçmeli ders tercihlerine rehber öğretmenlerinin etkisinin öğrencilerin anne eğitim durumuna göre karşılaştırılması incelendiğinde rehber öğretmenlerin ders tercihlerinde en etkili olan grubun annesi okur-yazar olmayan öğrenciler olduğu ortaya çıkmıştır. Okuma-yazma bilmeyen annelere bilgilendirme çalışmaları yaparak öğrencilerin daha bilinçli tercihlerinde bulunmaları sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Adams, J. F. (2000). *Ergenliği Anlamak*. (Çev. Bekir Onur) Ankara: İmge Kitabevi.
- Alexitch, L. R. (1997). "Evaluation of Academic and Career Counselling Information and Its Relation to Students' Educational Orientation". *Canadian Journal of Counselling*, 31 (3), 205-218.
- Apuhan, R. Ő. (2003). *Çocuklarda ve Gençlerde Ahlak ve Karakter Eğitimi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Armağan, İ. (1999). "21. Yüzyıl EŐiđinde Türkiye Gençliğinin Sorunları ve Değerler Sistemindeki Değişme". *Egevizyon Dergisi*, 6 (25), 11-13.
- Atli, A. (2004). *Ortaöğretim Okullarında Rehberlik Hizmetleri Sunum Düzeylerinin Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Van.
- Avcı, M. (2006). "Ergenlikte Toplumsal Uyum Sorunları". *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (1), 39-63.
- Aydın, A. (2003a). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi* (4. Basım). İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Aydın, M. (2003b). "Gençliğin Değer Algısı: Konya Örneği". *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1 (3), 121-144.
- Bakırcıoğlu, R. (1994). *İlköğretim Ortaöğretim ve Yükseköğretimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. Ankara: Turhan Kitabevi.

- Balı, H. (2003). *Türkiye 'de ve Avrupa Birliği 'nde Mesleki Rehberlik Uygulamaları- Türkiye 'deki Uygulamada Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bir Önerme*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir.
- Başaran, İ. E. (2005). *Eğitim Psikolojisi* (6.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Başkal, S. (2009). *Anadolu, Fen ve Genel Liselerde Eğitim Alan Son Sınıf Öğrencilerinin Bir Üst Öğrenime Geçişte Meslek Seçimi İle İlgili Yaşadıkları Kaygıların Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Muğla İli Örneği)*. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Berdan, İ. E. (2008). *Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğretmen ve Öğrencilerin Yeteneklerinin Alan ve Meslek Seçimine Etkileri*. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Binbaşıoğlu, C. (1992). *Eğitim Psikolojisi* (8. Basım). Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Bloxom, J. M., K. B. Bernes and K. C. Magnusson. (2008). "Grade 12 Student Career Needs and Perceptions of the Effectiveness of Career Development Services Within High Schools". *Canadian Journal of Counselling*, 42 (2), 79-100.
- Buscaglia, L. (1993). *Kişilik Tümüyle İnsan Olabilme Sanatı*. (Çev. Nejat Ebcioğlu) İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Can, G. (2006). Kişilik Gelişimi, ss. 117-134. *In: Gelişim, Öğrenme ve Öğretim* (Eds: B. Yeşilyaprak). PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Coşkun, K. (2006). *Genel Liselerdeki Rehberlik Hizmetlerinin Değerlendirilmesi (Kayseri İli Örneği)*. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kayseri.

- Cüceloğlu, D. (1999). *İnsan ve Davranışı* (10. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çakır, M. A. (2004). “Mesleki Karar Envanterinin Geliştirilmesi”. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37 (2), 2-14.
- Çetinkaya, B. (1995). *Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Yetenek ve İlgilerine Uygun Mesleki Tercihleri Yapmalarında Mesleki Rehberlik Uygulamalarının Etkinliğinin İncelenmesi*. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trabzon.
- Demiç, S. A. (2006). *İlköğretim ve Ortaöğretimde Uygulanılan Rehberlik Çalışmalarının Öğrencilerin Benlik Algıları Üzerindeki Etkisi (Niğde İli Örneği)*. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde.
- Demirel, M. (2010). “İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programının Değerlendirilmesi”. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim ve Bilim Dergisi*, 35 (156), 45-60.
- Doğan, S. (1998). *Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Yönelimini Etkileyen Bazı Faktörler*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Efiliti, E. (1998). *Mesleki Rehberliğin Meslek Seçimine Etkisi Üzerine Bir Araştırma*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya.
- Erkan, S. (1997). “İlköğretim Öğrencilerinin Rehberlik İhtiyaçlarının Belirlenmesi üzerin Bir Araştırma”. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 3 (33), 333.
- Etsenberg, S. and D. J. Delaney. (1993). *Psikolojik Danışma Süreci*. (Çev. Nihal Ören, Mehmet Takkaç) İstanbul: M.E.B Basımevi.

- Gabay, R. (1996). *Çocuklarda Benlik Sisteminin İncelenmesi*. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir.
- Garrison, R. C. and C. K. Garrison. (1983). "Ergenliğin Anlamı ve Tarihsel Gelişimi". (Çev. Uğur Öner). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16 (1), 87-97.
- Gögen, H. (1997). *Okul Rehberlik Bürolarının Rolü (Eğitim Programları İçinde Yer Alan Lise I. Sınıflarda Gerçekleşme Düzeyi)*. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli.
- Haran, S. (2004). "Ergenlerde Gelişimsel Kriz Üzerine Bir Klinik Örnek". *Kriz Dergisi*, 12 (1), 47-53.
- Hıdır, A. (2010). *Ortaöğretim Kurumlarında Sunulan Rehberlik Hizmetlerinin Öğrenci Kazanımlarının Amacına Ulaşma Düzeyi*. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Hortaçsu, N. (1997). *İnsan İlişkileri*. Ankara: İmge Kitapevi.
- İlgar, M. Z. (2003). Rehberliğin Başlıca Türleri, ss. 27-46. *In: Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (Eds: G. Can). PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Karahan, T. F. ve M. E. Sardoğan. (2008). Rehberlik ve Psikolojik Danışmada Başlıca Hizmet Türleri, ss. 34-51. *In: Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (Eds: M. E. Deniz, A. Erözkan). Maya Akademi Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kayapınar, E. (2006). *Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS)'na Hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Kaygı Güzeylerinin İncelenmesi (Afyonkarahisar İli Örneği)*. Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyonkarahisar.

- Kepeçoğlu, M. (2003). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Gül Yayını.
- Kılıçcı, Y. (2000). *Okulda Ruh Sağlığı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kızıl, D. (2007). *Ortaöğretim Kurumlarındaki Rehber Öğretmenlerin Ve Sınıf Rehber Öğretmenlerin Sınıf İçi Rehberlik Etkinlikleri İle İlgili Görüşleri*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya.
- Koç, M. (2004). “Gelişim Psikolojisi Açısından Ergenlik Dönemi ve Genel Özellikleri”. *Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 231-256.
- Koçak, R. (2001). *Ortaöğretim Okullarındaki Mesleki Rehberlik Hizmetlerinin Değerlendirilmesi*. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep.
- Köknel, Ö. (1999). Ergenlik Dönemi. *Ana-Baba Okulu* içinde (ss.85-96). İstanbul: Remzi Kitabevi. 8. Baskı.
- Kurt, B. (2003). *Ortaöğretim Kurumlarında Eğitsel Rehberlik Hizmetlerinin Uygulama ve Değerlendirme Boyutları Açısından İncelenmesi*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum.
- Kuzgun, Y. (2008). *Rehberlik ve Psikolojik Danışma* (9.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kuzgun, Y., M. Pişkin ve Z. Hamamcı. (1999). “Öğrencilerin Akademik Danışmanlardan Bekledikleri Görevler ve Danışmanların Görev Algıları”. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi Fakültesi Dergisi*, 30 (1), 27-43.
- Lindgren, H. C. and D. Byrne. (1961). *Psychology: Human Behavior*. New York: John Wiley & Sons.

Mercin, L. (2005). "Piaget ve Kohlberg'in Ahlak (Moral) Gelişim Kuramlarının Özellikleri ve Karşılaştırılması". *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 5, 73-86.

Milli Eğitim Bakanlığı (2010). Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı (2010). Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı (2010). Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı (2010). XVIII. Milli Eğitim Şurası. Ankara

Milli Eğitim Bakanlığı (2008). Ortaöğretimde Okul Çeşitliliğinin Azaltılması Konulu 2008/81 Nolu Genelge. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı (2005). Talim Terbiye Kurulu 07.06.2005 tarih ve 184 sayılı kararı. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı (2005). Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programı. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı (1997). Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Program Çalışmaları. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı (1996). XV. Milli Eğitim Şurası. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı (1981). X. Milli Eğitim Şurası. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı (1977). "IX. Milli Eğitim Şurası Kararları". *MEB Tebliğler Dergisi*, Sayı 1788.

Milli Eğitim Bakanlığı (1970). VIII. Milli Eğitim Şurası. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı (1961). VII. Milli Eğitim Şurası Dokümanları. Orta Öğretim Komitesi Raporu. Ankara: M.E.B. Basımevi.

- Muro, J. J. and T. Kottman. (1995). *Guidance and Counseling in The Elementary and Middle School*. A practical approach. Madison, WI: Brown & Benchmark.
- Orvin, G.H. (1997). *Ergenlik Çağındaki Çocuğunuzu Anlamanın Yolları*. Ankara: HYB Yayınları.
- Özbay, Y. (1999). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. Trabzon: Empati Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (2001). *Çağdaş Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Pdrem Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (1998). *Bireyi Tanuma Teknikleri*. Ankara: Pdrem Yayınları.
- Öztürk, O. (1997). *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları* (7.Basım). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Peker, A. (2008). *Farklı Liselerdeki Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Rehberlik Beklentilerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum.
- Pişkin, M. (2007). “İlk ve Ortaöğretim Öğrencilerimizin Kariyer Gelişimleri ve Yönlendirme Süreçlerinde Gözlenen Sorunlar ve Çözüm Önerileri”. (*Türk Eğitim Sisteminde Yeni Paradigma Arayışları Sempozyumu, 4-5 Kasım 2006, Ankara*), *Bildiriler*, Cilt 16, Pozitif Matbaacılık, Ankara 2007, 58-97.
- Poyraz, C. (2007). *Orta Dereceli Okullarda Yürütülen Rehberlik Hizmetleri Üzerine Bir Araştırma*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul.
- Saygılı, S. (2002). *Ergenlik Sorunları: Anne-Babalar Gençlere Nasıl Davranmalı?* İstanbul: Elit Yayınları.

- Selen, N. (2008). *Liselerdeki Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Servislerinin Algılanan Etkililiğinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir.
- Şahin, E. (2006). *Ortaöğretim Rehberlik Çalışmalarının Üniversitedeki Alan Seçimine Etkisi*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Van.
- Tan, H. (1992). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. İstanbul: M.E.B Yayınları Öğretmen Kitapları Dizisi 163.
- Turan, E. (2007). *Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Geleceğe Yönelik Beklentileri (Ankara Haymana İlçesi Örneği)*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Uzbaş, A. (2009). “Okul Psikolojik Danışmanlarının Okulda Saldırganlık ve Şiddete Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi”. *Mehmet Akif Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (18), 90-110.
- Ültanır, E. (2005). “Türkiye’de Psikolojik Danışma ve Rehberlik Mesleği ve Psikolojik Danışman Eğitimi”. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 102–111.
- Ültanır, E. (2000). “Okul Psikologluğu ve Okul Psikolojik Danışmanlığı Meslekleri: Karşılaştırmalı Bir Çalışma”. *Milli Eğitim Dergisi*, 148, 9-16.
- Yavuzer, H. (2003). *Çocuk Psikolojisi* (25. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yeşilyaprak, B. (2009). “Türkiye’de Psikolojik Danışma ve Rehberlik Alanının Geleceği: Yeni Açılımlar ve Öngörüler”. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 42 (1), 193-213.
- Yeşilyaprak, B. (2006). *Eğitim Psikolojisi Gelişim - Öğrenme - Öğretim* (2.Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Yeşilyaprak, B. (2003). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yeşilyaprak, B. (2002). Rehberlikte Gelişimsel Yaklaşım ve Temeller, ss. 57-72. *In: Rehberlik* (Eds: G. Can). Açıköğretim Fakültesi Yayını, Eskişehir.
- Yeşilyaprak, B., A. Güngör ve G. Kurç. (1999). *Eğitsel ve Mesleki Rehberlik*. Ankara: Varan Matbaası.
- Yeşilyaprak, B. (1995). “Mesleki Gelişim Sürecinin Başlangıcı Olarak Okul Öncesi Eğitim” *Yapa Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri Kitabı*. İstanbul: Yapa Yayınlar.
- Yılmaz, R. (2008). *Ortaöğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Sınıf Rehberlik Çalışmaları İle İlgili Uygulamalarının Araştırılması*. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Yörükoğlu, A. (1990). *Gençlik Çağı* (7. Basım). İstanbul: Özgür Yayıncılık.
- WEB_1. (2010). Blog&Bilgin. <http://www.bilginnet.net/ortaogretimde-yapilacak-degisiklikler.html> (12.05.2010).
- WEB_2. (2011). Psikolojik Danışma ve Rehberlik Sitesi. <http://www.pdr.gen.tr/mesleki-rehberlik/meslek-secimi-ve-gelisimi-ile-ilgili-kuramsal-gorusler/> (10.10.2011).
- WEB_3. (2011). Prof. Dr. Binnur Yeşilyaprak Kişisel Web Sayfası. http://www.binnuriesilyaprak.com/index.php?option=com_content&view=article&id=70:geliimsel-yaklama-goere-yueksekoeretimde-psikolojik-danma-ve-reberlik-hizmetleri&catid=34:dier-yazlar&Itemid=67 (23.10.2011).

EKLER

Ek-1: Anket

ANKET SORULARI

Açıklama: Elinizdeki bu anket, lisedeki ders seçiminize okul rehber öğretmenlerinin etkisini belirlemek amacıyla düzenlenmiştir.

Bu anketten elde edilen veriler; Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretimi alanında yapmakta olduğum yüksek lisans tezinde kullanılacaktır. Sizden beklenen anket maddelerine ilişkin katılım düzeyinizi ilgili kutucuğa (X) işareti koyarak belirtmenizdir.

Cevapladığımız bu anketin işleme alınabilmesi için lütfen **tüm maddeleri** işaretleyiniz.

Katılımınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

İsmail ASLANTAŞ

- Cinsiyetiniz :** Kız Erkek
- Babanızın Eğitim Durumu :** Okuma-yama Bilmiyor İlkokul Mez. Lise Mez. Üniversite Mez.
- Annenizin Eğitim Durumu :** Okuma-yama Bilmiyor İlkokul Mez. Lise Mez. Üniversite Mez.
- Ailenin Ekonomik Durumu :** 0-750 TL 751-1.500 TL 1.501-2.000 2001-..
- Okuduğunuz Lise Türü :** Genel Lise Meslek Lisesi
 Anadolu Lisesi Fen Lisesi Diğer...
- Lise 9.sınıf Dönem Notu Ortalaması :** 0-44 45-70 71-100
- Rehber Öğretmeninizin Cinsiyeti :** Bay Bayan
- Rehber Öğretmeninizin Yaşı :** 22-30 31-40 41 ve üstü

Madde No	ANKET SORULARI	Memnuniyet Dereceleri				
		Kesinlikle Katılıyor	Katılıyor	Emin Değilim	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
		5	4	3	2	1
1	Okulda rehberlik ders saatlerinin daha fazla olması gerektiğini düşünüyorum					
2	Okul rehberlik servisinin, ihtiyaç duyduğumda bana yardımcı olduğunu düşünüyorum					
3	Okul rehberlik servisinin, ders seçimimde bana yardımcı olduğunu inanıyorum					
4	Okulumda bulunan seçmeli derslerin neler olduğunu biliyorum					
5	Okul rehberlik servisinin, okulda yaptığı mesleki yönlendirme faaliyetlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum					

Madde No	ANKET SORULARI	Memnuniyet Dereceleri				
		Kesinlikle Katlıyorum	Katlıyorum	Emin Değilim	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
		5	4	3	2	1
6	Okul rehberlik servisinin etkinliklerini düzenli takip ediyorum					
7	Kişilik özelliklerimin farkına varmamda okul rehber öğretmeni etkili oldu					
8	Kişilik özelliklerime uygun alanı ve mesleği biliyorum					
9	Okul rehberlik servisinin, düzenlemiş olduğu üst öğrenim kurum ziyaretlerine ilişkin etkinlikleri faydalı buluyorum					
10	Okul rehberlik servisi, seçmiş olduğum derslerdeki gelişimimi takip etmektedir					
11	Okul rehberlik servisi, lisede seçmiş olduğum derslere ilişkin meslekleri tanımamda bana yardımcı oluyor					
12	Okul rehberlik servisi, lisede seçmiş olduğum derslerden başarılı olup mezun olduğumda üniversitede girebileceğim bölümler hakkında bilgilendirme yapıyor					
13	Üniversite tercihi sırasında, lisede seçtiğim derslerle ilgili bölümleri tercih edeceğim.					
14	Lisedeki ders seçimimden önce okul rehberlik servisi tarafından, uygun alanı seçmem için test, anket ve envanterler uyguladı					
15	Lisede seçtiğim derslerden memnunum, bir daha olsa aynı dersleri seçerdim					
16	Lisede seçtiğim derslerin kendi yetenek ve kabiliyetime uygun olduğunu düşünüyorum					
17	Seçmiş olduğum derslerin bana uygun olmadığını anladığımda ileriki sınıflarda ders değişikliği yapılacağını biliyorum					
18	Okulda bulunan alanlar ve meslekler ile ilgili bir sorunun olduğunda kimden yardım alacağımı biliyorum					

Ek-2 Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

Sayı : 76	Tarih : 20.07.2010	Konu: Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgeleri
ÖNCEKİ KARARIN		
Sayı : 151	Tarih : 11.09.2009	

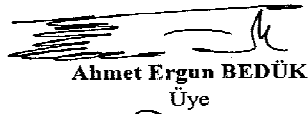
İlgili Genel Müdürlükler ve Daire Başkanlığınca hazırlanarak Kurulumuzda görüşülen; Genel Lise, Anadolu Lisesi, Hazırık Sınıfı Bulunan Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Anadolu Öğretmen Lisesi, Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi, İmam Hatip Lisesi, Anadolu İmam Hatip Lisesi, Hazırık Bulunan İmam Hatip Lisesi, Meslek Lisesi, Anadolu Meslek Lisesi, Teknik Lise, Anadolu Teknik Lisesi, Sağlık Meslek Lisesi ve Anadolu Sağlık Meslek Lisesi haftalık ders çizelgelerinin, 2010-2011 Öğretim Yılından itibaren 9 ve 10. sınıflardan başlamak ve kademeli olarak uygulanmak üzere ekli örneklerine göre kabulü,

Kurulumuzun 11.09.2009 tarih ve 151 sayılı kararıyla kabul edilerek söz konusu liselerde uygulanmakta olan haftalık ders çizelgelerinin, 2010-2011 Öğretim Yılından itibaren 9 ve 10. sınıflardan başlamak üzere kademeli olarak uygulamadan kaldırılması;

kararlaştırıldı.

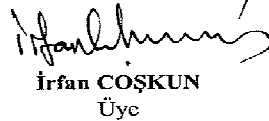

Merdan TUFAN
Kurul Başkan V.

Ömer ÖZCAN
Üye

Ahmet Ergun BEDÜK
Üye

Halil AŞICI
Üye

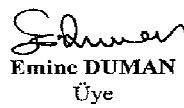

Sami ZEYBEK
Üye

İrfan COŞKUN
Üye

Füsün KÖKSAL
Üye

Zübeyir YILMAZ
Üye

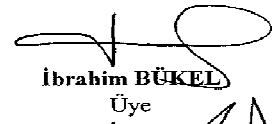

Dr. Vanap ÖZPOLAT
Üye

Emine DUMAN
Üye

Abdülkadir YILMAZ
Üye

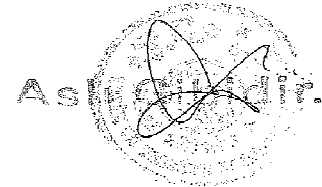

Nimet ÇUBUKÇU
Millî Eğitim Bakanı

Ahmet SÖNMEZ
Üye

İbrahim BÜKEL
Üye

Dr. Hacı Mustafa AÇIKÖZ
Üye

Nihal COŞKUN
Üye

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTAÖĞRETİM KURUMLARI HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİNDE
YER ALAN DERSLERİN UYGULANMASINA YÖNELİK
AÇIKLAMALAR

- Haftalık ders çizelgeleri, 2010–2011 Öğretim Yılında ortaöğretim kurumlarının 9 ve 10. sınıflarından başlamak üzere kademeli olarak uygulanacaktır.
- 2010–2011 Öğretim Yılında, 11 ve 12. sınıflarda okumakta olan öğrencilere 11.09.2009 tarih ve 151 sayılı Kurul Kararı ile kabul edilen haftalık ders çizelgeleri uygulanacaktır. Ancak bu öğrencilerden sınıf tekrarına kalanlara yeni haftalık ders çizelgeleri uygulanacaktır.
- Haftalık ders çizelgelerinde ortak dersler, alan/dal dersleri (mesleki ve teknik ortaöğretim okulları) ve seçmeli dersler bölümleri yer almaktadır. Ortak dersler, ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerin zorunlu olarak alması gereken derslerdir.
- Seçmeli dersler, ortaöğretim öğrencilerinin ilgi ve istekleri ile hedefledikleri yükseköğretim programlarını dikkate alarak seçebilecekleri derslerdir. Bu derslerin bazılarının haftalık ders saati sayıları sınıflara göre seçenekli olarak belirtilmiştir. Öğrenciler bu dersleri, haftalık ders saati sayılarını belirterek seçebileceklerdir. Seçmeli dersler “B-Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanacak Seçmeli Dersler” başlığı altında; 1, 2 ve 3. grup seçmeli dersler olarak belirlenmiştir.
  - 1. grup seçmeli derslere genel liseler, Anadolu liseleri, hazırlık sınıfı bulunan Anadolu liseleri ve Anadolu öğretmen liselerinin haftalık ders çizelgelerinde de yer verilmiştir. Bu nedenle söz konusu liselerin öğrencileri 1. gruptan ayrıca ders seçemeyeceklerdir.
  - Genel liseler, Anadolu liseleri, hazırlık sınıfı bulunan Anadolu liseleri ve Anadolu öğretmen liselerinin haftalık ders çizelgelerinde seçmeli dersler arasında “diğer seçmeli dersler”e de yer verilmiştir. Bu okulların öğrencileri “diğer seçmeli dersler”e ayrılan ders saati kadar 2. grup seçmeli dersler arasından ders seçeceklerdir.
  - Seçmeli dersler arasında programı tek olanlar, öğretim süresi boyunca bir kez seçilebilecektir.
  - Sosyal bilimler liselerinin 10, 11 ve 12. sınıf öğrencileri, buldukları sınıfa ait haftalık ders çizelgelerinde bulunan dersleri seçmeli ders olarak seçemezler.
  - 3. grup seçmeli dersler, 1. ve 2. grup seçmeli dersler arasında yer almayan güzel sanatlar ve spor liselerine ait dersler ile mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının alan/dal derslerinden oluşur.
  - Anadolu sağlık ve sağlık meslek liselerinde seçmeli dersler haftalık ders çizelgeleri ekinde verilmiştir.

- Seçmeli derslerin haftalık ders saati sayısı toplamı o sınıfın “seçmeli ders saati toplamı” nı geçemeyecektir. Bu derslerde gruplar oluşturulurken okulun imkânları ve öğrenci isteği göz önünde bulundurularak Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddesine göre işlem yapılır.
- Ortak dersler arasında yer alan dil ve anlatım, Türk edebiyatı, yabancı dil, tarih ve coğrafya derslerinin seçmeli olarak da alınması ve her iki dersin ders saatleri toplamı öğretim programında belirtilen ders saatinden farklı olması hâlinde ilgili derslere ait öğretim programlarının amaç ve açıklamaları dikkate alınarak mevcut programlara göre belirtilen ders saati kadar zümre öğretmenler kurulunca hazırlanacak programlar uygulanır. Değerlendirmeleri Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliğinin hükümlerine göre yapılır. Söz konusu derslerin aynı öğretmen tarafından okutulması esastır.
- Öğrenciler bir alt sınıfta okudukları seçmeli dersi ve/veya saatini bir üst sınıfta değiştirebilirler. Birbirinin devamı olan derslerin seçiminde, öğrencinin öğrenimini gördüğü öğretim programının bir üstü olan programın uygulanması esastır. Ancak okulun imkânları ile öğrencilerin istekleri ve hazır bulunuşluk düzeyleri dikkate alınarak sorumluluk velilerine ait olmak üzere bulunduğu sınıf seviyesindeki öğretim programı uygulanabilir.
- Fen liseleri, sosyal bilimler liseleri ve imam hatip liselerinde öğrenciler, ilgi ve istekleri ile okulun imkânları doğrultusunda “beden eğitimi, görsel sanatlar ve müzik” derslerinden sadece birini, diğer ortaöğretim kurumlarında ise görsel sanatlar ya da müzik derslerinden birini seçerler. Öğrenciler bu derslerden alt sınıfta seçtikleri bir dersi üst sınıflarda değiştirebilirler.
- Ders saatlerinin mevcut öğretim programlarında belirtilen ders saatinden az veya fazla olması halinde derslere ait öğretim programlarının amaç ve açıklamaları dikkate alınarak zümre öğretmenler kurulunca hazırlanacak programlar uygulanır.
- Meslek liseleri ile Anadolu meslek liselerinde; okul türlerine, alanın/dalın özelliğine göre 11 ve 12. sınıflarda parantez içindeki veya dışındaki ders saatlerinden biri seçilerek farklı uygulamalar yapılabilecektir.
- Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında mevcut alan/dal derslerinin okutulması esastır. Ancak toplam ders saati sayısındaki değişiklikler nedeniyle alan/dal derslerinde meydana gelen değişiklikler, ilgili birimlerce hazırlanarak Talim ve Terbiye Kurulunca kabul edildikten sonra okullara duyurulacaktır.
- Ortaöğretim kurumlarının tamamında yılsonu başarı ortalaması ile başarılı sayılamayacak ders “dil ve anlatım” dersidir. Bu dersin yanında;
  - Güzel sanatlar ve spor liseleri müzik alanında “müziksel işitme, okuma ve yazma”,

- Güzel sanatlar ve spor liseleri görsel sanatlar alanında “desen çalışmaları”,
- Güzel sanatlar ve spor liseleri spor alanında 9. sınıfta “temel spor eğitimi”; 10, 11 ve 12. sınıflarda “spor”,
- İmam hatip liselerinde “Kur’an-ı Kerim”,
- Meslek, Anadolu meslek, teknik, Anadolu teknik, Anadolu sağlık ve sağlık meslek liselerinde haftalık ders çizelgelerindeki (*)’lı dersler de yılsonu başarı ortalaması ile başarılı sayılmayacak derslerdir.

- Yabancı dil dersinde; Almanca, Arapça, Çince, Fransızca, İngilizce, İspanyolca, İtalyanca, Japonca ve Rusça derslerinden biri seçilip okutulur.
- Sosyal bilimler liselerinde Uluslararası Bakalorya Programı’na tabi olanlar “Bakalorya Seçmeli Dersleri”nden birini seçerler.
- Güzel sanatlar ve spor liselerinde; haftalık ders çizelgesine ağırlık verilmek kaydıyla grup derslerinde haftada 10 saat, bireysel derslerde ise (en az 2 veya 3 öğrenci) grup dersi gibi haftada 10 saate kadar ilave ders yapılabilir. Ancak bu süreler devamlılık arz etmez, okulda yapılan çeşitli aktiviteleri içermez.

Müzik alanında; “piyano, çalgı ve bireysel ses eğitimi” dersleri öğrencinin öğretmen ile bire bir (en az 2 veya 3 öğrenci) yaptığı derslerdir. Ancak ilgili dersler yeterli öğretmen olmaması durumunda, grup olarak da yapılabilir. “Türk ve batı müziği çalgıları” dersinde, Talim ve Terbiye Kurulunca kabul edilen çalgıların (keman, viyola, viyolonsel, kontrbas, gitar, bağlama, ut, kanun ve flüt) eğitimi yapılacaktır.

- İmam hatip liseleri müzik dersinde Dinî Musiki Öğretim Programı; görsel sanatlar dersinde ise Hüsn-ü Hat Öğretim Programı uygulanacaktır.
- İmam Hatip Lisesi (Yurt Dışından Gelen Öğrenciler İçin) Haftalık Ders Çizelgesinde;
  - Yönetmelik değişikliği yapıncaya kadar 9. sınıfın 2. yarıyılında alınan puanlar yılsonu puanı olarak değerlendirilecektir.
  - Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri göz önünde bulundurularak Kur’an-ı Kerim ve Arapça derslerinin 10, 11 ve 12. sınıflardaki ders saatleri, belirtilen ders saatleri dikkate alınarak zümre öğretmenlerince belirlenir.

A- ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA OKUTULACAK DERSLERDE UYGULANACAK ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Türkçe (Hazırlık sınıfı) dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 15.09.2006 tarih ve 366 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Türkçe dersinde (İmam Hatip Liseleri); Talim ve Terbiye Kurulunun 25.09.1992 tarih ve 304 sayılı kararı ile kabul edilen “Türk Cumhuriyetlerinden Gelen Öğrenciler İçin Türkiye Türkçesi Öğretim Programı” uygulanacaktır.

Matematik (Hazırlık sınıfı) dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 15.06.1999 tarih ve 55 sayılı Kararı ile kabul edilen Hazırlık Sınıfı Matematik dersi öğretim programı uygulanır.

Beden Eğitimi (Hazırlık sınıfı) dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 31.12.2009 tarih ve 339 sayılı Kararı ile kabul edilen Ortaöğretim Beden Eğitimi dersi 9, 10, 11 ve 12. sınıflar öğretim programları temel alınarak zümre öğretmenler kurulunca hazırlanan öğretim programı uygulanır.

Görsel Sanatlar (Hazırlık sınıfı) dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 31.12.2009 tarih ve 338 sayılı Kararı ile kabul edilen Ortaöğretim Görsel Sanatlar (Resim) dersi 9, 10, 11 ve 12. sınıflar öğretim programları öğretim programları temel alınarak zümre öğretmenler kurulunca hazırlanan öğretim programı uygulanır.

Müzik (Hazırlık sınıfı) dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 17.12.2009 tarih ve 240 sayılı Kararı ile kabul edilen Ortaöğretim Müzik dersi 9, 10, 11 ve 12. sınıflar öğretim programları öğretim programları temel alınarak zümre öğretmenler kurulunca hazırlanan öğretim programı uygulanır.

Dil ve Anlatım dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 14.07.2005 tarih ve 197 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Türk Edebiyatı dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 14.07.2005 tarih ve 197 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 31.03.2005 tarih ve 16 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Tarih dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun

9. sınıfta; 11.10. 2007 tarih ve 172 sayılı Kararı,

10. sınıfta; 03.06.2008 tarih ve 138 sayılı Kararı,

11. sınıfta; 09.03.2009 tarih ve 27 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 04.09.2008 tarih ve 180 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 27.04.1981 tarih ve 76 sayı; 14.06.2002 tarih ve 272 sayılı Kararları ile kabul edilen öğretim programları uygulanır.

Coğrafya dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 10.02.2010 tarih ve 5 sayılı Kararı ile

Kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Matematik dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 14.07.2005 tarih ve 200 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Geometri dersinde; 9 ve 10. sınıflarda Talim ve Terbiye Kurulunun 30.12.2009 tarih ve 334 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programları uygulanır.

Fizik dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun

9. sınıfta; 11.10.2007 tarih ve 168 sayılı Kararı,

10. sınıfta; 03.06.2008 tarih ve 135 sayılı Kararı,

11. sınıfta; 26.12.2008 tarih ve 288 sayılı Kararı

12. sınıfta; 11.09. 2009 tarih ve 152 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programları uygulanır.

Kimya dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun

9. sınıfta; 11.10.2007 tarih ve 169 sayılı Kararı,

10. sınıfta; 03.06.2008 tarih ve 136 sayılı Kararı,

11. sınıfta; 26.12.2008 tarih ve 289 sayılı Kararı,

12. sınıfta; 20.10.2009 tarih ve 182 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programları uygulanır.

Biyoloji dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun

9. sınıfta; 11.10.2007 tarih ve 170 sayılı Kararı,

10. sınıfta; 03.06.2008 tarih ve 137 sayılı Kararı,

11. sınıfta; 26.12.2008 tarih ve 280 sayılı Kararı

12. sınıfta; 04.11.2009 tarih ve 195 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programları uygulanır.

Felsefe dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 14.12.2009 tarih ve 235 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programları uygulanır.

Psikoloji dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 14.12.2009 tarih ve 239 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Sosyoloji dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 14.12.2009 tarih ve 237 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Mantık dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 14.12.2009 tarih ve 236 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır. (Yeni hazırlanan öğretim programının tarih ve sayısı duyurulacaktır.)

Bilgi Kuramı dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 14.12.2009 tarih ve 238 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır. Bilgi Kuramı dersi notla değerlendirilmez.

Beden Eğitimi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 31.12.2009 tarih ve 339 sayılı Kararı ile kabul edilen Ortaöğretim Beden Eğitimi dersi 9, 10, 11 ve 12. sınıflar öğretim programları uygulanır.

Görsel Sanatlar dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 31.12.2009 tarih ve 338 sayılı Kararı ile kabul edilen Ortaöğretim Görsel Sanatlar (Resim) dersi 9, 10, 11 ve 12. sınıflar öğretim programları uygulanır.

Hüsnü Hat dersinde (İmam Hatip liseleri); Eğitim ve Öğretim Yüksek Kurulu Başkanlığının 18.10.1985 tarih ve 32 sayılı kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Müzik dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 17.12.2009 tarih ve 240 sayılı Kararı ile kabul edilen Ortaöğretim Müzik dersi 9, 10, 11 ve 12. sınıflar öğretim programları uygulanır.

Dini Musiki Dersinde (İmam Hatip liseleri); Eğitim ve Öğretim Yüksek Kurulu Başkanlığının 18.10.1985 tarih ve 32 sayılı kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Trafik ve İlk Yardım dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 29.01.1992 tarih ve 12 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Sağlık Bilgisi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 19.12.1996 tarih ve 261 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Millî Güvenlik Bilgisi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 11.03.1998 tarih ve 15 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Rehberlik ve Yönlendirme dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 02.08.2006 tarih ve 329 sayılı Kararı ile kabul edilen İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programı ile bu amaçla hazırlanan Tanıtım ve Yönlendirme Modüllerinden faydalanılarak uygulama yapılır.

Yabancı Dil dersinde;

Genel Liselerde;

9. Sınıf Yabancı Dil dersinde;

Almanca Dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 10.05.1973 tarih ve 380 sayılı Kararı ile kabul edilen Lise Yabancı Dil 1 (Almanca) dersi öğretim programı uygulanır.

Fransızca dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 12.09.1996 tarih ve 238 sayılı Kararı ile kabul edilen Lise Yabancı Dil 1 (Fransızca) dersi öğretim programı uygulanır.

İngilizce dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 11.10.2007 tarih ve 171 sayılı Kararı ile kabul edilen 9. Sınıf Yabancı Dil (İngilizce) dersi öğretim programı uygulanır.

10. Sınıf Yabancı Dil dersinde;

Almanca dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 10.05.1973 tarih ve 380 sayılı Kararı ile kabul edilen Lise Yabancı Dil 2 (Almanca) Dersi Öğretim Programı uygulanır.

Fransızca dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 10.05.1973 tarih ve 380 sayılı Kararı ile kabul edilen Lise Yabancı Dil 2 (Fransızca) dersi öğretim programı uygulanır.

İngilizce dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 03.06.2008 tarih ve 139 sayılı Kararı ile kabul edilen 10. Sınıf Yabancı Dil (İngilizce) Dersi Öğretim programı uygulanır.

11. ve 12. Sınıf Yabancı Dil dersinde;

Almanca, Fransızca ve İngilizce derslerinde; Yeni program hazırlanıncaya kadar 9 ve 10.sınıf öğretim programları temel alınarak zümre öğretmenler kurulunca hazırlanan öğretim programı uygulanır.

Anadolu Liseleri ve Anadolu Öğretmen Liselerinde;

Yabancı Dil (Almanca) dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 01.09.1993 tarih ve 411 sayılı Kararı ile kabul edilen Anadolu Liseleri Yabancı Dil I (Almanca) Dersi Öğretim Programının;

9. Sınıflarda;

- I- Angaben zur Person
- II- Schule
- III- Familie
- IV- Essen und trinken
- V- Freizeit
- VI- Wohnen
- VII- Fremdsprachen

10. Sınıflarda;

- I- Reise / Erholung
- II- Wetter / Klima
- III- Institutionen
- IV- Gesundheit / Krankheit
- V- Beruf
- VI- Erziehung / Schule
- VII- Menschen / Ihre Lebensweisen

11. Sınıflarda;

- I- Schüler / Schultag
- II- Alltagssituationen
- III- Beziehungen zwischen Generationen
- IV- Lektüren / Sachtexte
- V- Gesprächsführung
- VI- Textproduktion

12. Sınıflarda;

- I- Gesprächsführung (Fortsetzung)
- II- Elektronische Medien (Bilgisayar ve internet konuları da eklenmelidir)
- III- Umwelt
- IV- Lektüre (literarische Texte)

konuları uygulanır.

Not: “Atatürk” ve “Beziehungen BRD / Türkei” konuları zümre öğretmenler kurulu tarafından belirtilen ünite ve zamanlarda, her sınıf seviyesinde verilmelidir.

Yabancı Dil (Fransızca) dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 01.09.1993 tarih ve 411 sayılı Kararı ile kabul edilen Yabancı Dil (Fransızca) Dersi Öğretim Programının,

9. Sınıflarda;

Yabancı Dil (Fransızca) Dersi Öğretim Programının ilk 20 ünitesi

10. Sınıflarda;

Yabancı Dil (Fransızca) Dersi Öğretim Programının 9. sınıf I. döneminin 7 ünitesi ve 9. sınıf II. döneminin 8 ünitesi olmak üzere 15 ünite,

11. Sınıflarda;

Yabancı Dil (Fransızca) Dersi Öğretim Programının 10. sınıf III. döneminin 8 ünitesi ve 10. sınıf IV. döneminin 7 ünitesi olmak üzere 15 ünite,

12. Sınıflarda;

Yabancı Dil (Fransızca) Dersi Öğretim Programının 11. sınıf V. döneminin 9 ünitesi ve ekleri; 9. sınıf I. döneminin 8. ünitesi, 9. Sınıf II. döneminin 9. ünitesi, 10. Sınıf III. döneminin 9. ünitesi, 10. Sınıf IV. döneminin 8. ve 9. ünitesi olmak üzere 14 ünite uygulanır.

Yabancı Dil (İngilizce) dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 02.04.2002 tarih ve 34 sayılı Kararı ile kabul edilen Yabancı Dil dersi öğretim programının;

9. Sınıflarda;

Hazırlık sınıfı programının; ilk 22 ünitesi,

10. Sınıflarda;

Hazırlık sınıfı programının 19–32. üniteleri,

11. Sınıflarda;

9. sınıf programının ilk 16 ünitesi,

12. Sınıflarda;

9. sınıf programının 17-30. üniteleri uygulanır.

(Yeni hazırlanan İngilizce dersi öğretim programının duyurusu ileride yapılacaktır)

Fen Liselerinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 02.04.2002 tarih ve 34 sayılı Kararı ile kabul edilen Yabancı Dil (İngilizce) Dersi Öğretim Programının;

9. Sınıflarda;

Hazırlık sınıfı programının ilk 18 ünitesi,

10. Sınıflarda;

Hazırlık sınıfı programının 19-25. üniteleri,

11. Sınıflarda;

Hazırlık sınıfı programının 26-32. üniteleri,

12. Sınıflarda;

9. sınıf programının 1-8. üniteleri uygulanır.

(Yeni hazırlanan İngilizce dersi öğretim programının duyurusu ileride yapılacaktır)

Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinde; Genel liselerde uygulanan yabancı dil öğretim programları uygulanır.

Hazırlık Sınıfı Bulunan Okulların Hazırlık Sınıfı İngilizce dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 02.04.2002 tarih ve 34 sayılı Kararı ile kabul edilen Anadolu Lisesi hazırlık sınıfı İngilizce dersi öğretim programı; **9, 10 ve 11. Sınıflarında,** Talim ve Terbiye Kurulunun 02.04.2002 tarih ve 34 sayılı Kararı ile kabul edilen Anadolu Lisesi (9, 10 ve 11. sınıflar) İngilizce dersi öğretim programı; **12. sınıfta** ise aynı programın amaç ve açıklamaları dikkate alınarak zümre öğretmenler kurulu tarafından hazırlanacak olan program uygulanır.

İkinci Yabancı Dil;

Almanca dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 17.07.2006 tarih ve 316 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı,

Arapça dersinde; Yeni program hazırlanıncaya kadar zümre öğretmenler kurulunca hazırlanan öğretim programı,

Çince dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 25.08.2008 tarih ve 164 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programlarının amaç ve açıklamaları dikkate alınarak zümre öğretmenler kurulunca hazırlanacak program,

Fransızca dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 17.07.2006 tarih ve 315 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı,

İngilizce dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 17.07.2006 tarih ve 317 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı,

İspanyolca dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 391 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı,

İtalyanca dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 25.07.2002 tarih ve 286 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programlarının amaç ve açıklamaları dikkate alınarak zümre öğretmenler kurulunca hazırlanacak program,

Japonca dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 04.06.1998 tarih ve 72 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı,

Rusça dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 31.03.2005 tarih ve 17 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programlarının amaç ve açıklamaları dikkate alınarak zümre öğretmenler kurulunca hazırlanacak program

uygulanır.

Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 11.09.2009 tarih ve 156 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Piyano dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 392 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Türk Müziği Koro Eğitimi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 392 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Batı Müziği Koro Eğitimi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 11.09.2009 tarih ve 156 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Drama dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 392 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Müziğe Giriş dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 392 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Müzik Biçimleri dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 392 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Türk Müziği Çalgı Toplulukları dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 11.09.2009 tarih ve 156 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Batı Müziği Çalgı Toplulukları dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 392 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Batı Müziği Tarihi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 392 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Geleneksel Türk Müziği Tarihi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 11.09.2009 tarih ve 156 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Türk ve Batı Müziği Çalgıları derslerinden; Bağlama, Kanun, Ut, Kontrbas, Flüt, Keman derslerinde Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 392 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı; **Gitar, Viyola, Viyolonsel derslerinde**

Talim ve Terbiye Kurulunun 11.09.2009 tarih ve 156 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Bilişim Destekli Müzik dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 392 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Bireysel Ses Eğitimi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 392 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Çalgı Bakımı ve Onarımı dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 392 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Desen Çalışmaları dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 11.09.2009 tarih ve 156 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

İki Boyutlu Sanat Atölye dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 392 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Üç Boyutlu Sanat Atölye dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 11.09.2009 tarih ve 156 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Müze Eğitimi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 11.09.2009 tarih ve 156 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Sanat Tarihi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 392 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Grafik Tasarım dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.006 tarih ve 392 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Türk Resim Heykel Sanatı dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 392 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Çağdaş Dünya Sanatı dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 11.09.2009 tarih ve 156 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Estetik dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 11.09.2009 tarih ve 156 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Sanat Eserlerini İnceleme dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 392 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Temel Spor Eğitimi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 393 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

İnsan Anatomisi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 393 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Beden Eğitimi Bilimine Giriş dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 393 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Beden Eğitimi ve Spor Tarihi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 393 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Spor dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 393 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Spor Fizyolojisi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 393 sayılı Kararı ile kabul edilen Spor Fizyolojisi Dersi Öğretim Programı uygulanır.

Antrenman Bilgisi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 393 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Spor Kazalarından Korunma ve İlk Yardım dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 393 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Spor Masajı dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 393 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Spor Tesisleri ve Malzeme Bilgisi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 393 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Spor Psikolojisi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 393 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Spor ve Beslenme dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 393 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Türk Spor Tarihi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 393 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Özel Alan Çalışması dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 393 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Spor Yönetimi ve Organizasyonu dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 393 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Spor Sosyolojisi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 393 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Eğitsel Oyunlar dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 393 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Ritim Eğitimi ve Dans dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 08.12.2006 tarih ve 393 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Sosyal Bilim Çalışmaları dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 25.09.2006 tarih ve 383 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Osmanlı Türkçesi dersinde; yeni program hazırlanıncaya kadar zümre öğretmenler kurulunca hazırlanan öğretim programı uygulanır.

Sosyoloji (1-2) dersinde; Talim ve Terbiye Kurulu'nun 25.09.2006 tarih ve 369 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı ile 02.10.2007 tarih ve 159 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programları uygulanır.(Talim ve Terbiye Kurulu'nun 14.12.2009 tarih ve 234 sayılı Kararı ile ilişkilendirilmelidir.)

Öğretmenlik Mesleğine Giriş dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 09.03.2009 tarih ve 25 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Türk Eğitim Tarihi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 09.03.2009 tarih ve 25 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Öğretim İlke ve Yöntemleri dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 09.03.2009 tarih ve 25 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Eğitim Psikolojisi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 09.03.2009 tarih ve 25 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Eğitim Sosyolojisi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 09.03.2009 tarih ve 25 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Demokrasi ve İnsan Hakları dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 10.05.1999 tarih ve 38 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Sosyal Etkinlik dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 11.09.2009 tarih ve 155 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır. **Sosyal Etkinlik dersi notla değerlendirilmez.**

Proje Hazırlama dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 25.09.2006 tarih ve 371 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Bilgi ve İletişim Teknolojisi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulu'nun 27.09.2005 tarih ve 329 sayılı karar ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

İşletme dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 26.08.2009 tarih ve 125 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Ekonomi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 26.08.2009 tarih ve 126 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Girişimcilik dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 26.08.2009 tarih ve 127 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı Uygulanır.

Astronomi ve Uzay Bilimleri dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 18.06.2010 tarih ve 57 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Uluslararası İlişkiler dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 11.09.2009 tarih ve 153 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Yönetim Bilimi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 11.09.2009 tarih ve 154 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Diksiyon ve Hitabet dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 21.06.2007 tarih ve 117 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Sanat Tarihi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 27.06.1991 tarih ve 105 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanır.

Alman Edebiyatı ve İngiliz Edebiyatı derslerinde; Abitur uygulaması yapan okullarda zümre öğretmenler kurulunca hazırlanan programlar uygulanır.

B- ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA UYGULANACAK SEÇMELİ DERSLER;

1. Grup Seçmeli Dersler;

DERSİN ADI	10. Sınıf	11. Sınıf	12. Sınıf
Dil ve Anlatım	(2)	(2)(3)	(2)(3)
Türk Edebiyatı	(1)	(1)	(1)
Matematik	(2)(4)	(2)(4)	(2)(4)
Geometri	(1)(2)	(2)(3)	(1)(2)
Fizik	(2)(3)	(2)(4)	(2)(3)
Kimya	(2)(3)	(2)(4)	(2)(3)
Biyoloji	(2)(3)	(2)(4)	(2)(3)
Tarih	(2)	(2)(4)	-
Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi	-	-	(2)(4)
Coğrafya	(2)	(2)(4)	(2)(4)
Psikoloji	(2)	-	-
Sosyoloji	-	(2)	-
Mantık	-	-	(2)
Yabancı Dil	(4)(6)	(4)(6)	(4)(6)
İkinci Yabancı Dil	(2)(4)	(2)(4)	(2)(4)

2. Grup Seçmeli Dersler;

- Bilgi Kuramı (1–2)
- Demokrasi ve İnsan Hakları (1)
- Sosyal Etkinlik (1)
- Proje Hazırlama (1)
- Bilgi ve İletişim Teknolojisi (1–2)
- İşletme (2)
- Ekonomi (2)
- Girişimcilik (1)
- Astronomi ve Uzay Bilimleri (1–2)
- Uluslararası İlişkiler (2)
- Yönetim Bilimi (2)
- Diksiyon ve Hitabet (1)
- Sanat Tarihi (2)
- Alman Edebiyatı (1–2)
- İngiliz Edebiyatı (1–2)

3. Grup Seçmeli Dersler;

1. ve 2. grup seçmeli dersler arasında yer almayan güzel sanatlar ve spor liselerine ait dersler ile mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının alan/dal derslerinden oluşur.

GENEL LİSE HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ					
DERS KATEGORİLERİ	DERSLER	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAK DERSLER	DİL VE ANLATIM	2	2	2	2
	TÜRK EDEBİYATI	3	3	3	3
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	1	1	1	1
	TARİH	2	2	-	-
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-
	COĞRAFYA	2	2	-	-
	MATEMATİK	4	-	-	-
	GEOMETRİ	2	-	-	-
	FİZİK	2	-	-	-
	KİMYA	2	-	-	-
	BİYOLOJİ	2	-	-	-
	SAĞLIK BİLGİSİ	1	-	-	-
	FELSEFE	-	-	2	-
	YABANCI DİL	3	2	2	2
	BEDEN EĞİTİMİ	2	2	2	2
	GÖRSEL SANATLAR/MÜZİK	1	1	1	1
	MİLLÎ GÜVENLİK BİLGİSİ	-	1	-	-
	TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	-	1
TOPLAM		29	16	15	12
SEÇMELİ DERSLER	DİL VE ANLATIM	-	(2)	(2)(3)	(2)(3)
	TÜRK EDEBİYATI	-	(1)	(1)	(1)
	MATEMATİK	-	(2)(4)	(2)(4)	(2)(4)
	GEOMETRİ	-	(1)(2)	(2)(3)	(1)(2)
	FİZİK	-	(2)(3)	(2)(4)	(2)(3)
	KİMYA	-	(2)(3)	(2)(4)	(2)(3)
	BİYOLOJİ	-	(2)(3)	(2)(4)	(2)(3)
	TARİH	-	(2)	(2)(4)	-
	ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ	-	-	-	(2)(4)
	COĞRAFYA	-	(2)	(2)(4)	(2)(4)
	PSİKOLOJİ	-	(2)	-	-
	SOSYOLOJİ	-	-	(2)	-
	MANTIK	-	-	-	(2)
	YABANCI DİL	-	(2)(4)	(2)(4)	(2)(4)
	İKİNCİ YABANCI DİL	-	(2)(4)	(2)(4)	(2)(4)
DİĞER SEÇMELİ DERSLER	-	(1)	(1)	(2)	
TOPLAM		-	13	14	17
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	1	1	1
TOPLAM DERS SAATİ		30	30	30	30

ANADOLU LİSESİ					
HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ					
DERS KATEGORİLERİ	DERSLER	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAK DERSLER	DİL VE ANLATIM	2	2	2	2
	TÜRK EDEBİYATI	3	3	3	3
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	1	1	1	1
	TARİH	2	2	-	-
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-
	COĞRAFYA	2	2	-	-
	MATEMATİK	4	-	-	-
	GEOMETRİ	2	-	-	-
	FİZİK	2	-	-	-
	KİMYA	2	-	-	-
	BİYOLOJİ	2	-	-	-
	SAĞLIK BİLGİSİ	1	-	-	-
	FELSEFE	-	-	2	-
	YABANCI DİL	6	4	4	4
	İKİNCİ YABANCI DİL	2	2	2	2
	BEDEN EĞİTİMİ	2	2	2	2
	GÖRSEL SANATLAR /MÜZİK	1	1	1	1
	MİLLİ GÜVENLİK BİLGİSİ	-	1	-	-
TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	-	1	
TOPLAM		34	20	19	16
SEÇMELİ DERSLER	DİL VE ANLATIM	-	(2)	(2)(3)	(2)(3)
	TÜRK EDEBİYATI	-	(1)	(1)	(1)
	MATEMATİK	-	(2)(4)	(2)(4)	(2)(4)
	GEOMETRİ	-	(1)(2)	(2)(3)	(1)(2)
	FİZİK	-	(2)(3)	(2)(4)	(2)(3)
	KİMYA	-	(2)(3)	(2)(4)	(2)(3)
	BİYOLOJİ	-	(2)(3)	(2)(4)	(2)(3)
	TARİH	-	(2)	(2)(4)	-
	ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ	-	-	-	(2)(4)
	COĞRAFYA	-	(2)	(2)(4)	(2)(4)
	PSİKOLOJİ	-	(2)	-	-
	SOSYOLOJİ	-	-	(2)	-
	MANTIK	-	-	-	(2)
	YABANCI DİL	-	(4)(6)	(4)(6)	(4)(6)
	İKİNCİ YABANCI DİL	-	(2)(4)	(2)(4)	(2)(4)
DİĞER SEÇMELİ DERSLER	-	(2)	(2)	(2)	
TOPLAM		-	14	15	18
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	1	1	1
TOPLAM DERS SAATİ		35	35	35	35

HAZIRLIK SINIFI BULUNAN ANADOLU LİSELERİ HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ						
DERS KATEGORİLERİ	DERSLER	Hazırlık Sınıfı	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAK DERSLER	TÜRKÇE	4	-	-	-	-
	DİL VE ANLATIM	-	2	2	2	2
	TÜRK EDEBİYATI	-	3	3	3	3
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	-	1	1	1	1
	TARİH	-	2	2	-	-
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	-	2	-
	COĞRAFYA	-	2	2	-	-
	MATEMATİK	3	4	-	-	-
	GEOMETRİ	-	2	-	-	-
	FİZİK	-	2	-	-	-
	KİMYA	-	2	-	-	-
	BİYOLOJİ	-	2	-	-	-
	SAĞLIK BİLGİSİ	-	1	-	-	-
	FELSEFE	-	-	-	2	-
	YABANCI DİL	20	6	4	4	4
	İKİNCİ YABANCI DİL	4	2	2	2	2
	BEDEN EĞİTİMİ	2	2	2	2	2
	GÖRSEL SANATLAR /MÜZİK	-	1	1	1	1
	MİLLİ GÜVENLİK BİLGİSİ	-	-	1	-	-
	TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	-	-	1
TOPLAM		33	34	20	19	16
SEÇMELİ DERSLER	DİL VE ANLATIM	-	-	(2)	(2)(3)	(2)(3)
	TÜRK EDEBİYATI	-	-	(1)	(1)	(1)
	MATEMATİK	-	-	(2)(4)	(2)(4)	(2)(4)
	GEOMETRİ	-	-	(1)(2)	(2)(3)	(1)(2)
	FİZİK	-	-	(2)(3)	(2)(4)	(2)(3)
	KİMYA	-	-	(2)(3)	(2)(4)	(2)(3)
	BİYOLOJİ	-	-	(2)(3)	(2)(4)	(2)(3)
	TARİH	-	-	(2)	(2)(4)	-
	ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ	-	-	-	-	(2)(4)
	COĞRAFYA	-	-	(2)	(2)(4)	(2)(4)
	PSİKOLOJİ	-	-	(2)	-	-
	SOSYOLOJİ	-	-	-	(2)	-
	MANTIK	-	-	-	-	(2)
	YABANCI DİL	-	-	(4)(6)	(4)(6)	(4)(6)
	İKİNCİ YABANCI DİL	-	-	(2)(4)	(2)(4)	(2)(4)
DİĞER SEÇMELİ DERSLER	-	-	(2)	(2)	(2)	
TOPLAM		-	-	14	15	18
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	1	1	1	1
TOPLAM DERS SAATİ		34	35	35	35	35

FEN LİSESİ HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ					
DERS KATEGORİLERİ	DERSLER	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAK DERSLER	DİL VE ANLATIM	2	2	2	2
	TÜRK EDEBİYATI	3	3	3	3
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	1	1	1	1
	TARİH	2	2	-	-
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-
	COĞRAFYA	2	2	-	-
	MATEMATİK	4	4	4	4
	GEOMETRİ	2	2	3	2
	FİZİK	2	4	4	5
	KİMYA	2	4	4	5
	BİYOLOJİ	2	4	4	5
	SAĞLIK BİLGİSİ	1	-	-	-
	FELSEFE	-	-	2	-
	YABANCI DİL	7	3	3	3
	İKİNCİ YABANCI DİL	2	2	2	2
	BEDEN EĞİTİMİ/ GÖRSEL SANATLAR / MÜZİK	2	2	2	2
	MİLLİ GÜVENLİK BİLGİSİ	-	1	-	-
	TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	-	1
	SEÇMELİ DERSLER	-	-	-	1
	TOPLAM		34	36	36
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	1	1	1
TOPLAM DERS SAATİ		35	37	37	37

SOSYAL BİLİMLER LİSESİ HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ						
DERS KATEGORİLERİ	DERSLER	Hazırlık Sınıfı	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAK DERSLER	TÜRKÇE	4	-	-	-	-
	DİL VE ANLATIM	-	2	4	4	4
	TÜRK EDEBİYATI	-	3	4	4	4
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	-	1	1	1	1
	TARİH	-	2	4	3	-
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	-	2	-
	ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ	-	-	-	-	4
	COĞRAFYA	-	2	4	3	4
	MATEMATİK	3	4	3	3	3
	GEOMETRİ	-	2	2	3	2
	FİZİK	-	2	-	-	-
	KİMYA	-	2	-	-	-
	BİYOLOJİ	-	2	-	-	-
	SAĞLIK BİLGİSİ	-	1	-	-	-
	YABANCI DİL	20	6	3	3	3
	İKİNCİ YABANCI DİL	4	2	2	2	2
	BEDEN EĞİTİMİ	2	-	-	-	-
	BEDEN EĞİTİMİ/GÖRSEL SANATLAR /MÜZİK	-	2	2	2	2
	FELSEFE	-	-	-	2	-
	MİLLİ GÜVENLİK BİLGİSİ	-	-	1	-	-
	TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	-	-	1
	SOSYAL BİLİM ÇALIŞMALARI	-	-	2	2	2
	PSİKOLOJİ	-	-	2	-	-
	SOSYOLOJİ	-	-	-	2	2
	MANTIK	-	-	-	-	2
	OSMANLI TÜRKÇESİ	-	-	2	2	2
SEÇMELİ DERSLER	-	1	3	1	1	
TOPLAM		33	34	39	39	39
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	1	1	1	1
TOPLAM DERS SAATİ		34	35	40	40	40

GÜZEL SANATLAR VE SPOR LİSESİ HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ (SPOR)					
DERS KATEGORİLERİ	DERSLER	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAK DERSLER	DİL VE ANLATIM	2	2	2	2
	TÜRK EDEBİYATI	3	3	3	3
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	1	1	1	1
	TARİH	2	2	-	-
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-
	COĞRAFYA	2	2	-	-
	MATEMATİK	4	2	-	-
	GEOMETRİ	2	-	-	-
	FİZİK	2	-	-	-
	KİMYA	2	-	-	-
	BİYOLOJİ	2	-	-	-
	SAĞLIK BİLGİSİ	1	-	-	-
	FELSEFE	-	-	2	-
	YABANCI DİL	3	2	2	2
	GÖRSEL SANATLAR /MÜZİK	1	1	1	1
	MİLLÎ GÜVENLİK BİLGİSİ	-	1	-	-
	TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	-	1
	TEMEL SPOR EĞİTİMİ	4	-	-	-
	İNSAN ANATOMİSİ	2	-	-	-
	BEDEN EĞİTİMİ BİLİMİNE GİRİŞ	1	-	-	-
	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR TARİHİ	-	1	-	-
	SPOR	-	8	8	8
	SPOR FİZYOLOJİSİ	-	2	-	-
	ANTREMAN BİLGİSİ	-	-	2	-
	SPOR KAZALARINDAN KORUNMA VE İLK YARDIM	-	2	-	-
	SPOR MASAJI	-	1	-	-
	SPOR TESİSLERİ VE MALZEME BİLGİSİ	-	-	1	-
	SPOR PSİKOLOJİSİ	-	-	2	-
	SPOR VE BESLENME	-	-	2	-
	TÜRK SPOR TARİHİ	-	-	2	-
	ÖZEL ALAN ÇALIŞMASI	-	-	2	4
	SPOR YÖNETİMİ VE ORGANİZASYONU	-	-	-	2
	SPOR SOSYOLOJİSİ	-	-	-	2
	EĞİTSEL OYUNLAR	-	-	-	2
RİTİM EĞİTİMİ VE DANS	-	-	-	2	
SEÇMELİ DERSLER	-	4	2	4	
TOPLAM		34	34	34	34
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	1	1	1
TOPLAM DERS SAATİ		35	35	35	35

GÜZEL SANATLAR VE SPOR LİSESİ HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ (MÜZİK)					
DERS KATEGORİLERİ	DERSLER	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAK DERSLER	DİL VE ANLATIM	2	2	2	2
	TÜRK EDEBİYATI	3	3	3	3
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	1	1	1	1
	TARİH	2	2	-	-
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-
	COĞRAFYA	2	2	-	-
	MATEMATİK	4	2	-	-
	GEOMETRİ	2	-	-	-
	FİZİK	2	-	-	-
	KİMYA	2	-	-	-
	BİYOLOJİ	2	-	-	-
	SAĞLIK BİLGİSİ	1	-	-	-
	FELSEFE	-	-	2	-
	YABANCI DİL	3	2	2	2
	BEDEN EĞİTİMİ	2	2	2	2
	GÖRSEL SANATLAR	1	1	1	1
	MİLLÎ GÜVENLİK BİLGİSİ	-	1	-	-
	TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	-	1
	MÜZİKSEL İŞİTME OKUMA VE YAZMA	2	4	4	4
	PİYANO	1	2	2	2
	TÜRK VE BATI MÜZİĞİ ÇALGILARI	1	2	2	2
	TÜRK MÜZİĞİ KORO EĞİTİMİ	-	2	2	2
	BATI MÜZİĞİ KORO EĞİTİMİ	-	2	2	2
	DRAMA	-	1	-	-
	MÜZİĞE GİRİŞ	1	-	-	-
	MÜZİK BİÇİMLERİ	-	-	-	1
	TÜRK MÜZİĞİ ÇALGI TOPLULUKLARI	-	-	2	2
	BATI MÜZİĞİ ÇALGI TOPLULUKLARI	-	-	2	2
	BATI MÜZİĞİ TARİHİ	-	-	1	-
	GELENEKSEL TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ	-	-	-	1
	BİLİŞİM DESTEKLİ MÜZİK	-	-	1	-
	BİREYSEL SES EĞİTİMİ	-	-	-	1
ÇALGI BAKIMI VE ONARIMI	-	-	-	1	
SEÇMELİ DERSLER	-	3	1	2	
TOPLAM		34	34	34	34
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	1	1	1
TOPLAM DERS SAATİ		35	35	35	35

GÜZEL SANATLAR VE SPOR LİSESİ HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ (GÖRSEL SANATLAR)					
DERS KATEGORİLERİ	DERSLER	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAK DERSLER	DİL VE ANLATIM	2	2	2	2
	TÜRK EDEBİYATI	3	3	3	3
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	1	1	1	1
	TARİH	2	2	-	-
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-
	COĞRAFYA	2	2	-	-
	MATEMATİK	4	2	-	-
	GEOMETRİ	2	-	-	-
	FİZİK	2	-	-	-
	KİMYA	2	-	-	-
	BİYOLOJİ	2	-	-	-
	SAĞLIK BİLGİSİ	1	-	-	-
	FELSEFE	-	-	2	-
	YABANCI DİL	3	2	2	2
	BEDEN EĞİTİMİ	2	2	2	2
	MÜZİK	1	1	1	1
	MİLLÎ GÜVENLİK BİLGİSİ	-	1	-	-
	TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	-	1
	DESEN ÇALIŞMALARI	2	4	4	4
	İKİ BOYUTLU SANAT ATÖLYE	2	4	4	4
	ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE	1	4	4	-
	MÜZE EĞİTİMİ	-	-	1	-
	SANAT TARİHİ	-	-	-	2
	GRAFİK TASARIM	-	-	3	4
	DRAMA	-	1	-	-
	TÜRK RESİM HEYKEL SANATI	-	-	-	2
	ÇAĞDAŞ DÜNYA SANATI	-	-	-	2
	ESTETİK	-	-	2	-
	SANAT ESERLERİNİ İNCELEME	-	-	-	2
	SEÇMELİ DERSLER	-	3	1	2
TOPLAM		34	34	34	34
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	1	1	1
TOPLAM DERS SAATİ		35	35	35	35

ÖZGEÇMİŞ

21.04.1985 yılında Kayseri'nin Sarız ilçesinde doğmuştur. İlkokulu ve ortaokulu Kocasinan ilçesine bağlı Osman Zeki Yücesan İlköğretim Okulunda; liseyi Fevzi Çakmak Lisesinde okumuştur. 2007 yılında Niğde Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Bölümü'nden mezun olmuştur. 2007 yılından beri Kayseri'nin Özvatan ilçesindeki Hayriye İlköğretim Okulunda sınıf öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

2007 yılında Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü'nde yüksek lisans eğitimine başlamıştır.

İletişim Bilgileri:

Ev Adresi: Alparslan mah. Neci fazıl cad. No:11/B Özvatan/ KAYSERİ

İş Adresi: Hayriye İlköğretim Okulu – Aşağıboğaziçi mah. Özvatan/KYSERİ

Ev Tel: 0352 781 25 56

İş Tel: 0 352 781 20 97

Cep Tel: 0 505 652 28 35

e-mail: aslantas_38@hotmail.com